Ehrengruber, Stephanus
De carmine Panegyrico
Messalae pseudo-
Tibulliano

SECHSUNDVIERZIGSTES

PROGRAMM

DES

KAIS. KÖN. OBER-GYMNASIUMS

DER BENEDICTINER

ZU

KREMSMÜNSTER

FÜR DAS

SCHULJAHR 1896.

INHALT:

LINZ 1896.
K. U. K. HOFBUCHDRUCKEREI JOS. FEICHTINGERS ERBEN.
VERLAG DER DIRECTION DES K. K. OBER-GYMNASIUMS ZU KREMSMÜNSTER.

De carmine Panegyrico Messalae
Pseudo-Tibulliano

scripsit

Stephanus Ehrengruber.

VII.

Ex **particulis concessivis panegyristam** bis copulam **„quamquam"**, quae in **Tibulli** carminibus **nusquam** legitur, posuisse adnoto. v. 1: „Te Messala canam; **quamquam** me cognita virtus — Terret, ut . . ., — Incipiam tamen[1]) . . .", ubi particula **post caesuram penthemimerem** adparet, et v. 28: „Nam **quamquam** . . . superant tibi laudes — Non tua maiorum contenta est gloria fama", ubi „quamquam" **in initio** versus post particulam „nam" ponitur. Nec **Lygdamus** hac particula usus est nec **Propertius. Catullus** „quamquam" bis **in initio** versuum posuit conl. 68. 128: „Quamquam praecipue multivola est . .", 66. 69: „Sed quamquam . . . premunt" (antecedente altera particula), semel **post caesuram** in 67. 10: „Culpa mea est, quamquam dicitur esse mea". — **Horatius** eandem particulam octies usurpavit atque in C. I. 28. 35: „Quamquam festinas . . ., non est . . .", II. 19. 25: „Quamquam . . . dictus . . .", III. 9. 21: „Quamquam . . . ille est . .", 16. 33: „Quamquam nec . . . ferunt . . ." in **initio versuum,** in Sat. I. 1. 24: „Percurram, quamquam videntem . . . quid vetat? . .", Epist. II. 1. 124: „Militiae quamquam[2]) piger et malus, utilis urbi", quibus addas C. 21. 9: „Non ille, quamquam . . . madet . ." **post caesuram trithemimerem,** semel, in Sat. II. 1. 23: „Cum sibi quisque timet, quamquam est intactus et odit" **post caesuram penthemimerem** posuit. — **Vergilius** particulam „quamquam" etiam non saepe adhibuit eamque in A. II. 12: „Quamquam animus meminisse horret, luctuque refugit

---

[1]) conf. V. p. 20.

[2]) particula 2. enuntiati locum obtinet.

— Incipiam . . ."[1]) V. 195, XI. 415: „Quamquam, o . . ."[2]) VI. 394: „Dis quamquam geniti . . essent . .",[3]) (antecedente monosyllaba vocula) **in initio** versuum, in A. II. 533: „Hic Priamus, quamquam . . . tenetur . ., . . non tamen . . .", X. 857: „Se femur; et, quamquam . . . tardat . .". XI. 2: „Aeneas, quamquam . . . praecipitant . ." **post caesuram trithemimerem** antecedente interpunctione, in E. 8. 19: „Dum queror, et divos, quamquam nil testibus . . . — profeci . .", A. II. 299: „Et magis atque magis, quamquam secreta . . . recessit . .", IV. 393: „At pius Aeneas, quamquam . . . cupit . . iussa tamen . .", XII. 746: „Nec minus Aeneas, quamquam . . . impediunt . .", etiam praecedente interpunctione **post caesuram penthemimerem**, ita ut altera copulae pars in caesuram hephthemimerem cadat, posuit. Sed illud poni post caesuras non hoc incidere ante caesuras momenti esse optime demonstrat G. I. 469: „Tempore quamquam‿illo tellus quoque et aequora . . . Signa dabant . .", ubi copula post primam diairesin posita enuntiati secundum locum obtinet et altera copulae pars in caesuram cadens synaloepha conripitur. — Particulam „quamquam" a poetis raro usurpatam fuisse etiam ex **Ovidii** carminibus elucet. Nam in tot versibus vicies et semel copulam „quamquam" repperi et quidem in M. I. 613, VIII. 811: „Quamquam invita probat . .", „Quamquam aberat . . ." **in initio** versuum positam, in H. 19. 58: „Et, quamquam non vis . .", Trist. I. 3. 35: „Et, quamquam . . sumo — Attamen . .", III. 9. 17: „Et, quamquam superest . .", M. I. 184: „**Nam, quamquam** . . erat, tamen . .", Trist. IV. 8. 49: „**Nam quamquam** . . est . . — Plus tamen . ." (conf. **paneg.** v. 28: **Nam quamquam** . . ."), M. XII. 83: „Sed quamquam . . — fuit . . — Nil tamen . .", III. 186: „Quae quamquam . . est . . . tamen . .", XV. 244: „Quae quamquam . . distant, tamen omnia fiunt", ex P. III. 8. 23: „Quae quamquam misisse pudet . . — Tu tamen haec . ." **in initio** versuum altera particula vel pronomine antepositis conlocatam. In M. III. 578: „Fecerat et, quamquam differt . . .", VII. 425: „At genitor, quamquam laetatur . . .", XII. 500: „Vixque viro, quamquam‿ille vir est . .", XIV. 465: „Admonitu quamquam[4]) luctus renoventur . . — Perpetiar memorare tamen . . .", ex P. IV. 3. 11: „Ille ego sum, quamquam non vis . ." copula „quamquam" post **caesuram**

[1]) conf. pan. v. 1. et 3.

[2]) phrasis quasi antecedentem sententiam conrigens.

[3]) Vergilius igitur particulae „quamquam" etiam coniunctivi modi formas adnexuit.

[4]) „quamquam" 2. enuntiati locum obtinet.

semiternariam posita est, antecedente, si M. XIV. 465 excipis, interpunctione, et iterum M. XII. 500 docet, conlocationem particulae **post** non **ante** caesuram premendam esse. In M. I. 395: „Coniugis augurio quamquam[1]) Titania mota est — Spes tamen . .", VII. 37: „Di meliora velint. Qua[m]quam non ista precanda — Sed . . ", 165: „Confiteor coniux, quamquam mihi . . . dedisti", VIII. 575: „Quod gerat illa, doce, quamquam non una videtur", H. 15. 125: „Illic te invenio; quamquam regionibus absis" denique haec copula **post caesuram semiquinariam** conlocatur. — Atque respicias, semel Vergilium (A. VI. 394), bis Ovidium (M. XIV. 465 et H. 15. 125.) copulae „quamquam" **coniunctivi** modi formas adiunxisse.

Particula **„quamvis"** (= ὅσον βούλει) a **Tibullo**, si I. 8. 59: „Et possum media quamvis obrepere nocte". ubi sine adiecto verbo usurpata est pro: quamvis sit media nox. et IV. 6. 18: „Nec, liceat quamvis, sana fuisse velit". a nonnullis pseudotibullianum indicatum. excipis. nusquam postponitur atque **quater** in **Tibulli** elegiis legitur atque cum **coniunctivi** modi plerumque temporis **praesentis** formis coniungitur. Sic in I. 4. 41 ets: „Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur — Et . . . torreat . . siti, — Quamvis praetexens . . admittat . ." „quamvis" semel **in initio** versus, semel **post caesuram penthemimerem** ponitur, quod etiam in I. 6. 67: „Sit modo casta, doce. quamvis non vitta . . inpediat . ." et supra citato I. 8. 59. fit. In I. 8. 15: „Illa placet, quamvis inculto venerit ore" (et IV. 6. 18. supra citato) haec particula **post caesuram trithemimerem** adparet. — **Lygdamus** hac particula bis usus est in carminis 6. v. 29: „Quamvis nulla mei superest tibi cura mei" (**in initio** versus), v. 56: „Perfida, sed quamvis perfida, cara tamen" (**post primam diairesin** antecedente altera copula et non adiecto verbo) atque etiam **indicativi** modi formam adiunxit. — **Panegyrista** eandem particulam **ter** adhibuit, v. 61 ets: „Solum nec . . . verterunt pocula Circes, — Quamvis illa **foret** Solis genus . .", v. 49 ets: „Nestora vel . . Ulixen, — Vixerit ille senex quamvis, dum terna per orbem — Saecula fertilibus Titan **decurreret** Horis,[3]) — Ille . . . erraverit urbes", v. 181 ets: „Lanquida non noster peragit labor otia, **quamvis** — Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget", et variorum temporum formas adiunxit atque „quamvis" more non Tibulliano **ad finem** enuntiati[2]) (in v. 50., ubi „quamvis"

---

[1]) „quamquam" 3. enunciati locum obtinet.

[2]) conf. V. p. 20, ubi idem de particula „tamen" adnotavi.

[3]) conf. simplicem dictionem Tibulli II. 4. 45: „. . ., centum licet annos — Vixerit. . . ."

post caesuram penthemimerem postponitur), vel **in fine** versus posuit (conf. v. 181.). — **Catullus** hac particula quinquies usus est eamque ter **in initio** versuum conlocavit 12. 5: „Quamvis sordida res . . . est", 35. 8: „Quamvis . . . revocet . . .", 90. 7: „Et. quamvis . . coniungerer . . ." (antecedente altera copula), et bis propria notione usurpavit atque **post primam caesuram** postposuit, 101. 2: „Deinde esto quamvis (= quantum vis) saevus . . .", 109. 3: „Sed cuivis quamvis potius succumbere fas est — Quam . . .". Respicias denique etiam Catullum semel **indicativi** modi formas particulae „quamvis" adiunxisse. — **Propertius** saepius copulam „quamvis" suis carminibus adnexuit atque duodecies **in initio** versuum posuit, I. 17. 16: „Quamvis dura tamen rara . . . fuit", 18. 13: „Quamvis . . debet", II. 8. 27 ets: „Quamvis . . . mors est inhonesta futura, — Mors inhonesta quidem, tu moriere tamen", (respicias **indicativi** formas). I. 8. 37. 10. 7, 19. 17, II. 25. 33, 32. 35, 34. 75: „Quamvis . . . (daret, premeret, remorentur, vocet, dicat, requiescat). I. 3. 13: Et quamvis . . . iuberent . . . — Non tamen . .", 15. 13: „Et quamvis . . visura, dolebat — Illa tamen . ." (antecedente copula „et"), II. 17. 17: „Quod quamvis ita sit, . . cavebo" (antecedente prononime), septies post **caesuram penthemimerem** interpunctione antecedente, in I. 8. 37: „Quamvis magna daret, quamvis maiora daturus, — Non tamen . . .", II. 24. 37: „Certus eras heu heu, ‖ quamvis nec sanguine avito — Nobilis et ‖ quamvis non ita dives eras"[1]) II. 3. 9: „Nec me tam facies, quamvis sit candida, cepit", II. 7. 3: „Ni nos divideret, quamvis diducere . . . — Non queat . . .", II. 25. 29: „Tu tamen interea, quamvis te diligat illa", II. 9. 44: „Nunc quoque eris, quamvis sis . .", IV. 7. 49: „Non tamen insector, quamvis mereare, Properti", post **caesuram trithemimerem** sexies, in II. 5. 29: „Crede mihi, quamvis contemnas . . .", III. 19. 28: „Victor erat, quamvis . . . fuit",[1]) II. 32. 33: „Ipsa Venus, quamvis corrupta (fuit)[1]) . .", ubi „quamvis" antecedente interpunctione conlocatum est, et II. 24. 38: „Nobilis, et quamvis non . . erat"[1]), II. 9. 7: „Visura et quamvis nunquam speraret Ulixen", II. 24. 8: „Urerer et quamvis nomine, verba darem", ubi copula subordinativa copulativae postponitur. — **Horatius** quinquies decies hanc copulam usurpavit eamque decies **in initio** versuum posuit, et quidem in C. I. 14. 11: „Quamvis . . . iactes . .", III. 7. 25: „Quamvis non . . conspicitur[1]) . .", Sat. I. 3. 15: „Quamvis crassa, . . .", Epist. I. 17, 1: „Quamvis, Scaeva . . .

---

[1]) Respicias indicativi modi formam.

consulis[1] . . .", A. p. 35. 5: „Quamvis est monitus[1]) . . .", et in C. III. 10. 13: „O, quamvis neque . . . curvat[1]) . . .", Sat. II. 4. 90: „Nam, quamvis . . referas . ., non tamen . .", I. 3. 129: „Ut, quamvis tacet[1]) . . . cantor tamen . .", II. 5. 15: „Qui quamvis[2]) . . . erit[1]) . . . ne tamen . .", Epist. I. 14. 6: „Me quamvis[2]) . . . moratur[1]) . . . tamen . .", ubi particulae „quamvis" altera copula vel pronomen antecedit, ter **post caesuram primam vel trithemimerem** in C. III. 11. 17: „Cerberus, quamvis . . . muniant . . ", IV. 2. 39: „Nec dabunt, quamvis redeant . .", 6. 6: „Filius quamvis[2]) . . . quateret . ." (altera scriptura est „quamquam" pro quamvis), semel **post caesuram penthemimerem** in Epist. II. 2. 113: „Verba movere loco, quamvis invita recedant", **semel ad finem versus** in Sat. II. 1. 74: „Decoqueretur olus, soliti. Quidquid sum ego, quamvis — Infra Lucili censum . ., tamen . .". — **Vergilius** octies decies particula „quamvis" usus est eamque novies **in initio** versuum conlocavit, in E. 1. 34: „Quamvis multa . . exiret . .", 2. 16: „Quamvis ille niger, quamvis tu candidus esses", G. I. 38: „Quamvis Elysios miretur . .", III. 120: „Quamvis saepe . . . egerit hostes — Et . . referat . .", A. III. 454: „Quamvis increpitent . .", V. 542: „Quamvis solus . . deiecit[1]) . .", VIII. 379: „Quamvis et Priami deberem . .", et in G. I. 196: „Et, quamvis igni exiguo, properata maderent", A. I. 3: „Ut, quamvis avido, parerent arva colono" (antecedente altera copula), sexies **post caesuram penthemimerem** in E. 1. 48: „Et tibi magna satis; quamvis lapis . . . obducat . .", 2. 16. (supra citato), 3. 84: „Pollio amat nostram, quamvis est[1]) rustica, Musam", 4. 56: „Nec Linus; huic mater quamvis[3]) . . adsit . .", G. III. 306: „Nec minor usus erit, quamvis Milesia . . . mutentur . .", A. VII. 491 ets: „Errabat silvis; rursusque ad limina nota — Ipse domum sera quamvis[4]) se nocte ferebat", ter **post caesuram trithemimerem**, in E. 6. 50: „Concubitus, quamvis collo timuisset aratrum", G. III. 387: „Illum autem, quamvis aries sit . .", IV. 206: „Ergo ipsas quamvis[3]) angusti terminus aevi — Excipiat . . . at genus inmortale manet . .". Iam vides, Vergilium hanc copulam saepius in eclogis et georgicon libris quam in Aeneidos adhibuisse atque ter cum indicativi modi formis instruxisse. — **Ovidius** denique centies vicies septies fere copulam „quamvis" carminibus iniunxit

---

[1]) Respicias indicativi modi formam.

[2]) „quamvis" 2. enunciati locum obtinet.

[3]) „quamvis" in 3. enunciati locum transponitur.

[4]) „ „ 7. „ „ „ Sane scio „sera quamvis nocte" pro: „etiamsi sera nocte se ferebat" positum.

atque dimidiam horum locorum partem adtribuo iis, ubi „quamvis" **post caesuram penthemimerem** adparet. Liberius etiam egit Ovidius, cum fere **non saepius** cum coniunctivi modi quam cum **indicativi** formis hanc particulam coniunxisset. Vicies et bis „quamvis" legi **in initio versuum**, in H. 17. 76, 19. 194, A. I. 15. 14, II. 1. 28, A.. a I. 298, III. 325, R. A. 491, M. f. 83, M. II. 177, 568, VI. 376, Trist. I. 5. 50, III. 3. 83, V. 4. 37, 7. 31: „**Quamvis** experiar . . ., . . est[1]) . ., . . . non valet . ., . . erat . . sit . ., . . erat . ., . . . torreberis . ., . . placent . ., . . eras . ., . . est . ., sint . ., acciderint . ., . . . mutaverit . ., adtonitus . ., . . devoveo . ." et in M. f. 41: „**Et, quamvis** . . . removerit . .", M. I. 686: „**Et, quamvis** . . sopor est . .", A. I. 14. 10: „**Sed, quamvis** neuter, mistus uterque color", M. V. 580: „**Sed, quamvis** . . petita est — Quamvis . . eram . .", A. III. 11. 53: „**Ut, quamvis** nolim, cogar . .", Trist. IV. 10. 113: „**Quod, quamvis** nemo est . . .", F. II. 777: „**Sic, quamvis** aberat . .", ubi alterae particulae „et, sed, sic", vel pronomen „quod" antecedunt. Libentissime particulam „**quamvis**" Ovidius **post caesuram penthemimerem** posuit **interpunctione antecedente**, in H. 4. 173, 7. 29, 45, 13. 119, 16. 51, 18. 99, 21. 47, A. II. 2. 55, 3. 15, 15. 13, 17. 19, III. 4. 23, 6. 47, A. a. I. 21, II. 213, 215, III. 213, R. a. 61, 227, M. I. 629, II. 495, III. 170, 494, IV. 206, 269, VI. 154, 490, VII. 207, VIII. 56, 270. 814, 852, XII. 41, Trist. I. 1. 25, 2. 11, II. 135, 183, 555. III. 1. 25, 3. 79, 7. 9. IV. 1. 35, 10. 71, V. 2. 43, 5. 13, 8. 1, ex P. I. 2. 3, 31, 73, II. 2. 101, III. 2. 95, IV. 6. 31, Fast. I. 223, II. 485. III. 393, IV. 515, VI. 231[2]): „. . ., || **quamvis**[1]) . . diceris . ., . . cogitat, . . . merearis . ., . . iuvabit . ., . . videbar, . . retinebat, . . non sim, manifesta, . . ., . . habeare, . . angustus, . ., . . . claudicet . ., . . carebat, erat . ., . . vulneret . ., horrebis . ., sit . ., mittatur . ., placeret . ., invitus, . . ., aversus, . . ., . . . esset in illis, erat . ., irata memorque, . ., despecta, . . ., tenetur . ., . . placebant, secessit . . ., minuant . ., fecit . ., haberet . .. est . ., . . esset . .. . . absit, mordebere . . ., distamus . ., inmane . ., . . . petitis, . . . defuit, . . referam, nocuēre . ., nocuere . ., nocuere . .[3]), sine crimine . .. invisus, . . ., . . absumus . ., abiectus . ., cecidere . .. vidit . .. norit . ., . . veretur, . . abiere . ., . . videtur, . . probemus, intercidit . .,

[1]) Litteris altius expressis locos significari volui, ubi „quamvis" cum **indicativi** modi formis exstructum video atque ad unamquamque verbi formam subpleas „quamvis".

[2]) „. . .: quamvis Iovis ille sacerdos. — Quamvis perpetuus sit mihi lege datus".

[3]) Eadem formula „quamvis nocuere, . . ." repetitur.

properabitis . .. . . urget. . . sit . .", **interpunctione non praecedente** in H. 17. 7: „Nec tibi. diversa quamvis e gente venires, — Obpositas habuit regia nostra fores", Trist. I. 9. 39: „At mea sunt, proprio quamvis maestissima casu, — Tempora profectu facta serena tuo". 10. 11. Hic ego, finitimis quamvis circumsonor armis, — Tristia . . carmine levo . .". M. II. 368: „Qui tibi, materno quamvis a sanguine iunctus, — Mente tamen . . proprior fuit". V. 54: „Ille quidem, iaculo quamvis distantia misso — Figere doctus erat, sed tendere doctior arcus", XIII. 883: „Mittit, et extremus quamvis pervenit ad illum — Angulus e saxo, totum tamen . .", ubi copula „quamvis" voculae enuntiati magis premendae postponitur. Sunt igitur 63 loci, ubi „quamvis" **post caesuram penthemimerem** adparet. **Semel** tantum **ob antecedens pronomen** ut in initio[1], **ab hac conlocatione** „quamvis" **removetur,** in Fast. III. 69: „Moenia conduntur, quae, quamvis parva fuerunt, — Non tamen expediit transsiluisse Remo." **Post caesuram trithemimerem** tricies et septies „quamvis" conlocatur et quidem **antecedente interpunctione** in H. 3. 8. 55. 9. 92. 15. 30. 16. 102. 21. 202. A. I. 13. 13. II. 2. 12. 52. 5. 60. 16. 33. III. 10. 17. A. a. III. 483[2]) R. a. 213. 793. M. III. 628. IV. 232. 256. XII. 182. XIV. 589. Trist. I. 1. 116[3], II. 254. III. 4. 73. IV. 2. 26. V. 9. 25. 14. 44. ex P. I. 1. 15. Fast. VI. 324: .. - -⏑⏑ - ‖ . quamvis[4] . . est. . . dotata. . .. . . erat. . .. . . sonet. . . . erat, non mereatur . .. lassus. . . .. non tueare. . .. audiat, ... queror, . . teneant, . . amet[5]). . . . careatis. . . retinebere . .. odio remanente, . .. amens . ... . . territa. . . poterat, obstet[5] . .. . . des . .. . . docebit . ., non doceatur. . .. . . absim. noverit . .. est . ., . . eat. non est[6]) . . .. . . vocarat . .. **interpunctione non anteposita** in H. 7. 125: „Sit facie quamvis insignis, adultera certe est", 17. 61: „Sceptra tuae quamvis rear esse potentia Troiae. — Non tamen haec illis esse minora puto", Trist. II. 117: „Quo (= et eo ingenio) videar quamvis nimium iuveniliter usus, — Grande tamen . .", ex P. II. 2. 45 ets: „ . . . suscipe causam — Nulla meo quamvis nomine causa bona est", II. 5. 7: „Nam fuerim quamvis . . ." (Ibis 46: „Non soleant quamvis hoc pede bella geri", 58: „Non soleam quamvis hoc genus ipse sequi"). ubi „quamvis" propter altera magis pre-

---

[1] conf. p.

[2] „Sed quoniam, quamvis . . . careatis . .".

[3] Trist. I. 1. 116 = A. II. 2. 52: „Ne quemquam, quamvis . ."

[4] Ad unamquamque verbi formam subpleas „quamvis".

[5] Sane dubitari licet, utrum indicativi an coniunctivi forma genuina sit, cum Ovidium totiens indicativi modi formis „quamvis" copulae instruxisse videamus.

[6] hoc loco tradita scriptura „est" a nonnullis librariis mutata est in „sit".

menda vocabula in 3. enuntiati locum transfertur, et in H. 18. 50: „Icarium quamvis hic prope litus adest", et in Trist. V. 7. 11: „Mista sit haec quamvis inter Graiosque Getasque", (conf. **pan.** v. 48. citatum) ubi copula ex eadem causa 2. et 4. enuntiati locum obtinet. Semel etiam ob antecedentem particulam copulativam „que" copula „quamvis" **post primam diairesin** adparet, in ex P. II. 8. 76: „Iustaque quamvis est, sit minor ira dei". **Quater** denique Ovidius „quamvis" **ad finem versuum, anteposita interpunctione,** conlocavit, A. III. 13. 5: „Grande morae pretium ritus cognoscere, quamvis — Difficilis clivis huc via praebet iter". M. VI. 12: „Quaesierat studio nomen memorabile, quamvis — Orta domo parva . . . habitabat . .", XII. 312: „ . . . Adversum tu quoque, quamvis — Terga fugae dederas, vulnus . . tulisti", XIII. 463: „ . . . minuitque necis mihi gaudia; quamvis — Non mea mors illi . . gemenda est", ad quos versus conf. **paneg.** v. 181. citatum. Cum ex illis 127 locis Ovidianis circiter 84 „quamvis" cum **indicativi** modi formis exstructum exhibent, adfirmo, poetas hanc particulam, nisi metrica causa vel conexus sententiarum coniunctivi modi formas expostulaverit, ut copulam „quamquam" usurpasse atque hac ex causa non dubitaverim, quin nonnumquam genuina indicativi forma sit restituenda. Tamen in v. 181 **panegyristae,** quem adulatorem **coniunctivi** modi formis esse gavisum saepius monui, pro „fatiget" standum erit.

Etiam particulam **„licet"**[1]) **panegyrista** bis adhibuit et quidem in v. 190: „Sed **licet** asperiora cadant spolierque relictis", (**in initio** versus antecedente copulativa particula) et in v. 194: „Adversis hiberna **licet** tumeant freta ventis", ubi „licet" **post caesuram trochaicam** 3. enuntiati locum obtinet. — In **Lygdami** carminibus haec copula non exstat. — **Tibullus** ter eadem particula usus est eamque voci tono ecferendae postposuit, in I. 2. 67: „Ille **licet** . . . agat . . — Ponat et . .", 7. 42: „Crura **licet** dura compede pulsa sonent", (**in initio** versuum) et in II. 4. 45: „ . . . fuit, centum **licet** annos — Vixerit, . . ." (ubi „centum licet" **post caesuram hephthemimerem** cadit). — **Catullus** saepius „licet" propria notione cum adiecto infinitivo usurpavit, semel particulam „licet" in 55. 21: „Vel si vis, licet obseres palatum", — **post caesuram** conlocavit. — **Propertius** plerumque

[1]) conf. Leipold l. c. p. 25: „Ersetzung des conc. „quamvis" durch „licet" und Schmalz „Neue Jahrb. f. Phil. u. Paedog." 1891. S. 217: „licet tritt im Spätlatein mehr in den Vordergrund". Illud „licet", quod grammatici particulam nominant, ex constructione impersonali verbi „licet" cum coniunctivo originem ducere adparet.

hanc copulam **in initio** versuum posuit et quidem antecedente monosyllabo **pronomine**, in II. 20. 9. 22. 19. 26. 44: „Me **licet** (adstringant, . . sequantur. . . ferat"). IV. 12. 5: „Te **licet** orantem . . . . audiat . .", I. 14. 12: „Tu **licet** . . . bibas . .", III. 22. 7: „Tu **licet** adspicias . .". II. 34. 72: „Huic **licet** . . ipse canat", vel **monosyllaba copula** in IV. 1. 148: „Vel **licet** . . . eas". I. 16. 29: „Sit **licet** et saxo patientior . .", 30: „Sit **licet** et ferro durior . .", vel **disyllabo** pronomine atque altero vocabulo tono ecferendo in III. 18. 25: „Ille **licet** ferro . . se condat . .", I. 8. 29: „Falsa **licet** cupidus deponat gaudia . .", II. 22. 23: „Percontere **licet**; . . .". semel **post caesuram trithemimerem** in II. 30. 13: „Ista senes **licet**[1]) adcusent convivia duri", semel **post caesuram hephthemimerem** in III. 16. 13: „. . . . Scythicis **licet** ambulet oris", semel **post bucolicam caesuram** pronomini „tu" adiunctum in II. 30. 1: „Quo fugis ah demens? nulla est fuga. **Tu licet** usque". bis **ad finem** versus transtulit. in II. 26. 42: „Incendat navem Iuppiter ipse **licet**", III. 8. 36: „ . . .: nunc sis iure superba **licet**". — **Horatius** raro hanc particulam[2]) usurpavit eamque **in initio** versuum posuit in Epod. 4. 5: „**Licet** superbus ambules . .", antecedente copula in C. III. 27. 13: „Sis **licet** infelix . .". Sat. I. 2. 81: „Sit **licet**, . .", **post primam caesuram** in C. III. 24. 3: „Caementis **licet** occupes", **post caesuram penthemimerem** in Epist. I. 17. 59: „Fracto crure planum, **licet** illi plurima manet — Lacrima . .", **post caesuram trochaicam** in A. P. 459: „In puteum foveamve; **licet** succurrite longum — Clamet . .". — Quater **Vergilius** particula[2]) „licet" usus est eamque **in initio** versus in A. XI. 438 ets: „Ibo animis contra, vel magnum praestet Achillem — Factaque Volcani manibus paria induat arma — Ille **licet**[3]) . . . .", semel **post caesuram penthemimerem** in A. VI. 400: „Nec vim tela ferunt. **Licet** ingens ianitor . . . terreat . . .", bis **post caesuram trithemimerem** in E. 9. 64: „Cantantes **licet**[4]) usque . . . eamus", A. XI. 348: „Dicam equidem, **licet** arma mihi mortemque minetur". — **Ovidius** denique quinquagies quater particulam „**licet**" adhibuit eamque saepissime **in initio** versuum antecedente vocula ecferenda posuit conl. Fast. III. 825: „Et licet . . sit . .", H. 4. 146, A. a. 1. 413, III. 399: „Tu licet . . (. . conspiciare . .. incipias . . .. et Tamyran superes . .), M. XIII.

---

[1]) „licet" 3. enuntiati locum obtinet.

[2]) Saepius verbum „licet" cum infinitivo adiuncto adhibuit.

[3]) Respicias „licet" ad finem longioris enuntiati positum, ita ut 12. eius locum obtinere dicas.

[4]) „licet" 2. enuntiati locum obtinet.

63: „Qui **licet** . . vincat", A. a. III. 617: „Tot **licet** observent . .", M. XIII. 328, H. 3. 133, A. a. II. 109: „Sis **licet** (infestus . ., immitis . ., . . . adamatus"), A. II. 17. 3: „Sim **licet** infamis . .", M. XIII. 18: „Sit **licet** ingens . .". H. 5. 131 = A. a. I. 673: „Vim **licet** adpelles . .", A. II. 16. 3: „Sol **licet** admoto . . . findat", — H. 8. 43: „Ille **licet** . . superbiat . . ", A. a. I. 664: „Illa **licet** non det . .", II. 410: „Illa **licet** pateant . .. tu tamen . .", II. 279: „Ipse **licet** venias . .", III. 90: „Mille **licet** sumant . .", H. 20. 9: „Verba **licet** repetas . .", F. III. 837: „Parva **licet** videas . .", A. III. 4. 31: „Indignere **licet**; . . ., quibus versibus etiam adnumero versus pentametros, ubi eodem modo „licet" **in initio** alterius partis versus ponitur. H. 20. 36: „Teque petam, caveas tu **licet** ipsa peti".[1]) A. III. 2. 76: „In nostros abdas te **licet**[2]) usque sinus", A. a. II. 266: „Illa tibi in Sacra sint **licet**[3]) emta Via", III. 106: „Id aliae similis sit **licet** illa deae", **post caesuram trithemimerem** in M. VIII. 394: „Ipsa suis **licet**[4]) . . . protegat armis — Invita tamen . .", A. I. 2. 45: „Non possunt, **licet** ipse velis, cessare sagittae", **post caesuram hephthemimerem** in M. XIV. 322: „Forma viro, quem cernis, erat. **Licet** ipse decorem — Adspicias . .", A. III. 4. 7: „Nec mentem servare potes, **licet** omnia claudas". M. f. 29: „ . . . comas. **Licet** arduus illas — Celet Athos . . . .", M. XIV. 171: „Esse satis potero, praestem **licet**[5]) omnia. . .", IV. 370: „Sicut inhaerebat, pugnes **licet**[5]) inprobe, dixit". XV. 808: „Nata movere paras? Intres **licet**[5]) ipsa sororum", H. 20. 201: „Et cur ignorant? Matri **licet**[5]) omnia narres", ex P. I. 5. 27: „Tempus ad hoc nobis, repetas **licet**[5]) omnia[6]) nullum", A. III. 8. 61: „At nunc, exaequet tetricas **licet**[4]) illa Sabinas", M. f. 97: „Tempore sis parvo molles **licet**[7]) inlita vultus", **post caesuram** κατὰ τρίτον τροχαῖον in F.

---

[1]) Altera scriptura est: „Teque, peti caveas tu licet, ipse petam", tertia traditio: „Teque, peti caveas tu licet, usque petam". Recte hic corrector vidit, „ipse" omnino superfluum esse et Ovidiano more „usque" (conf. supra citatum A. III. 2. 76, H. 1. 83 etc.) scripsit. Sed meo quidem iudicio „ipsa" restituendum est, respicias enim, totiens ab Ovidio copulae „licet" pronomen aliquod adiunctum esse atque concedas „ipsa" etiam sententiarum conexu postulari: „petam, etiamsi tu ipsa fugias". Equidem cuiusdam eurythmiae causa scripturam: „Teque, peti caveas tu licet ipsa, petam" genuinam censeo.

[2]) „licet" **5.** enuntiati locum obtinet.

[3]) „ **6.** „ „ „

[4]) „licet" **3.** enuntiati locum obtinet, gravioribus voculis postpositum.

[5]) „ 2. „ „ „ „ „ „

[6]) Respicias, hanc conlocationem „licet omnia" in 4. et 5. versuum pede iteratam et Ovidio tritam.

[7]) licet **5.** enuntiati locum obtinet.

IV. 409: „Farra deae micaeque **licet** [1]) salientis honorem — Detis . .". A. a. II. 269: „Quin etiam turdoque **licet** [1]) missaque columba — Te . . . testificere . .". **post caesuram penthemimerem** in M. XIII. 329: „Dure Philoctete, **licet** execrere . .". A. a. I. 379: „Casus in eventu est: **licet** hic indulgeat ausis". H. 20. 81: „Ipsa meos scindas **licet** . . capillos". Nonnumquam „**licet**" propter alteram antecedentem vel sequentem copulam vel ut vocabula premenda ecferrentur, ita positum est, ut altera copulae pars **in caesuram penthemimerem** cadat. [2]) conf. M. XV. 62: „Sponte erat. **Isque, licet** caeli regione remotus". III. 405: „Sic amet ipse **licet, sic** non . .". H. 3. 81: „Vel patiare **licet: dum** . .", M. II. 429: „Audiat **ipse licet**, . . .". XIV. 491: „Audiat ipsa **licet, et** . . oderit . .". A. II. 2. 57: „Viderit **ipse licet**, credet tamen . .", H. 14. 9: „Me pater igne **licet, quem** non . .. urat". 1. 83: „**Increpet** usque **licet**, tua sum . .", A. a. I. 586: „Tuta **frequensque licet** sit via; . .". M. XII. 199: „Sint tua vota **licet**, dixit, secura repulsae". Semel denique **Ovidius** „licet" **ad finem** versus posuit, in Fast. III. 824: „Pallade, sit Tychio doctior ille **licet**, — Et licet . . . — Sit [3]) prior . .".

Particulam „**etsi**", quam semel **Tibullus** in I. 9. 3: „Ah miser, **etsi** quis primo periuria celat, — Sera tamen . . ." **post primam diairesim** conlocatam, semel **Lygdamus** in 6. 47: „**Etsi** perque suos fallax iuravit ocellos" **in initio** positam adhibuit, **panegyrista usquam** usurpavit, quam rem momenti esse censeo, **quia haec particula tam raro a poetis adhibetur**. — Sic etiam in **Horatii** carminibus „**etsi**" **non** legitur. — **Vergilius** bis hanc copulam alteri postposuit, in A. II. 583: „Non ita. **Namque, etsi** nullum . . . est, ... tamen . .". IX. 44: „**Ergo etsi** . . . monstrat, . . . tamen . .". In tot **Ovidii** versibus bis tantum haec particula **in initio** versuum exstat, conf. M. II. 322: „**Etsi** non cecidit, potuit cecidisse videri", A. a. III. 753: „**Etsi** turpis eris, formosa videbere . .". — Bis etiam **Propertius** hac copula usus est **in initio** versuum, conf. II. 2. 16: „**Etsi** Cumaeae saecula vatis [4]) aget". 19. 1.: „**Etsi** me invito discedis . .". **Catullus** semel „**etsi**" **in initio** versus posuit, 65. 1: „**Etsi** me adsiduo . . revocat . .", semel **post pri-**

[1]) licet 4. enuntiati locum obtinet.

[2]) Optime conferas ad conlocationem copulae „licet" ea, quae de positione copulae „tamen" V. p. 19 ets. disputavi.

[3]) Liceat adnotare „licet" etiam apud poetas semper cum coniunctivi modi temporis praesentis vel perfecti formis coniunctum esse.

[4]) conf. Ovidii: M. XIV. 144 ets. ubi virgo Cumaea de se ipsa dicit: „. . Nam iam mihi saecula septem — Acta vides, superest, numeros ut pulveris aequem", panegyrista autem (conf. v. 50 ets. 111 ets.) solum Nestorem commemorat.

mam **diairesim**, 68. 135: „Quae tamen, **etsi**⁀uno non est contenta Catullo", semel **post caesuram penthemimerem**, altera copula praecedente, 72. 5: „Nunc te cognovi; **quare**⁀**etsi**⁀inpensius uror — Multo mi tamen es vilior . . .".

Copula **„etiamsi"** a poetis aliena est. —

Quia vidimus, in particulis concessivis, quas tractavi, nonnumquam etiam conditionalem vim inesse, iam de **particulis conditionalibus** agam.

Panegyrista solam particulam **„si"**, **nusquam „ni"**, qua copula **Tibullus** in I. 8. 77 **post caesuram penthemimerem**: „At te poena manet. Ni desinis esse superba — Quam cupies . ." **ad finem versus** posita in I. 4. 63: „Carmine purpurea est Nisi coma; carmina ni sint — . . non nituisset . ." usus est, **nusquam „nisi"**, quam copulam **Tibullus** in I. 9. 39 **post caesuram trithemimerem** adhibuit: „Quid faciam, nisi et ipse fores in amore . .", usurpavit. **Panegyrici** enim carminis v. 177 ets: „Non ego sum satis ad tantae praeconia laudis, — Ipse mihi **non si** praescribat carmina Phoebus. — Est tibi, qui possit magnis se accingere rebus, — Valgius . . ." interpretandos esse: „Non ego sum satis, **non, si** ipse Phoebus carmina praescribat . ." meo quidem iudicio ex sententia sequenti: „Est tibi, qui possit" luculenter adparet, ita ut **„non si"** contorte pro **„nisi"**[1]) positum esse negaverim atque reicerim Eberzii[2]) interpretationem: **„falls nicht** Phoebus selbst mir vorschreibt . .". Sententiam enim nimis exaggeratam et servilem **„selbst nicht,** wenn Phoebus mir vorschreibt . .", quam his versibus inesse statuo, panegyrista indignam non esse docent ea, quae de panegyristae moribus[3]) adnotavi. **Panegyristam** igitur ex metrica causa **„non si"** postposuisse censeo et idem exprimere voluisse, quod sane melius fecit **Tibullus** in I. 9. 31 ets: „Tunc mihi iurabas nullius divitis auri — Pondere, non gemmis vendere velle fidem, — **Non, tibi si** pretium Campania terra daretur, — **Non, tibi si** Bacchi cura Falernus ager", I. 2. 56: „Non sibi, si . . viderit ipse toro", et **Vergilius** in Georg. II. 42 ets. = A. VI. 625 ets: „Non ego cuncta meis amplecti versibus opto, — **Non, mihi si**[4]) linguae centum sint, oraque centum, — Ferrea

---

[1]) Si hoc voluisset poeta, scribere potuisset: „Si non ipse mihi praescribat carmina Phoebus" conl. Tibulli I. 8. 22: „ . . si non sonent", II. 4. 15: „Ite . . ., si non prodestis . . ."

[2]) l. c. p. 125.

[3]) I. p. 10. et 11.

[4]) Haec conlocatio in pan. versu: „Non, mihi si⁀ipse praescribat carmina Phoebus" ferri non potuit.

vox. . . .", et **Catullus** 70. 1 ets: „**Nulli** se dicit mulier mea nubere malle — Quam mihi, **non, si se Iupiter ipse petat**".

Tibullus particulam „**si**" saepissime **in initio** versuum posuit. I. 1. 43 ets: „. . ., requiescere lecto — Si[1]) licet . . .", 4. 51: „Si volet arma . . .", 6. 73: „. . .. venerit iste — Si[1]) furor . .". II. 6. 16: „Si licet; . .", IV. 4. 22: „Si quando fuerit . . .", 5. 6: „Si tibi . . adest", 16: „Si modo . . calet"; I. 2. 37: „Si quis . . adspexerit, occulat . .", 6. 56: „Si tamen admittas, sit . .". II. 4. 59: „Si modo me . . videat . .", antecedente **monosyllaba altera particula** vel **pronomine** in I. 3. 53: „Quod si . . . explevimus . .", 4. 27: „At si . . eris . .", 45: „Vel si . . volet ire . .", II. 3. 77: „Nunc si clausa mea est, si . .", 6. 7: „Quod si . . parces . .", IV. 5. 11: „Quod si forte . . suspirat . ."; I. 6. 71: „Et, si quid peccasse puter . .", **post primam diairesin** in I. 2. 11: „Et mala si[1]) qua . . . dixit . .". 56: „Non sibi, si . . viderit . .", 83: „Non ego, si merui, . . .", 9. 1: „Quid mihi, si fueras . . ."; I. 6. 23: „At mihi si[1]) cedas . . .", 10. 33: „Non, tibi si[2]) . . daretur.". 34: „Non, tibi si[2]) . .", **post caesuram trithemimerem** in I. 9. 3: „Ah miser, et si quis . . . celat"; 8. 22: „Et faceret, si non aera repulsa sonent", II. 4. 33: „Sed pretium si[1]) grande feras . .", **post caesuram penthemimerem** in II. 3. 77: „Nunc si clausa mea est, si copia rara videndi". I. 9. 19: „Divitiis captus si[1]) quis violavit amorem", II. 4. 15: „Ite procul Musae, si non prodestis amanti", addas versus pentametros II. 3. 50: „Iam veniant praedae, si Venus optet opes", 4. 20: „Ite procul Musae, si nihil . . valent", IV. 2. 2: „Spectatum e caelo, si sapis, ipse veni", ubi „si" alteram versus partem incipit, **post caesuram hephthemimerem** in I. 4. 15: „. . .. primo si[2]) forte negabit", 6. 33: „. . . .? tua si[2]) bona nescis", 8. 61: „. . ., miserum si spernit[2]) amantem", IV. 3. 15: „. . . ., si, lux mea, tecum — Arguar . .": I. 4. 49: „Nec, velit insidiis altas si[3]) claudere valles", 5. 19: „. . . ., si salva fuisses", II. 4. 53: „Quin etiam sedes iubeat si[4]) vendere avitas". — **Lygdamus** „**si**" copulam **in initio** versuum posuit in 4. 15: „Si mea . . mens est . .", **antecedente altera particula** in 3. 27: „At, si . . . voventur", 35: „Aut, si . . . negant . .". 4. 77: „Quod si . . canunt . .", 6. 11: „Aut si quis . . recusat", **post primam diairesin** in 3. 12: „Arvaque si[2]) findant . .", 6. 59: „Non ego, si fugiat . .", **post cae-**

---

[1]) „Si" 3. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 2. „ „ „
[3]) „ 4. „ „ „
[4]) „ 5. „ „ „

suram penthemimerem in 1. 19: „. . . . si nostri mutua cura est". **post caesuram hephthemimerem** in 4. 73: „. . . . si ferre recusas". **ad finem** versuum in 6. 25: . . . . . . si qua est". Semel „si" **post diairesin** alterius versus partis conlocatur. 4. 62: „A pereat, didicit ‖ fallere si[1]) qua virum". — **Panegyrista** particulam „si" **in initio** versuum **praecedente altera copula vel pronomine** adhibuit in v. 74: „Vel si . . . consurgeret . ." v. 75: „Vel si . . . nudaret . .", 111: „Quem si quis videat . . .". **post primam diairesin** in v. 201: „Quod tibi si . . . . sit notus . . .", **post caesuram trithemimerem** nusquam. **post caesuram penthemimerem** in v. 43: „**Qualis** inaequatum **si quando** onus urget utrimque — Instabilis natat . .", v. 198: „Sit tibi, quanta libet, si sit modo, . . .", **post caesuram hephthemimerem** in v. 197: „. . . . Nostri si parvola cura — Sit tibi . . .", v. 3: „Incipiam tamen. A meritis[2]) si carmina laudes. — Deficiant . . .". Respicias denique in v. 178: „Ipse mihi non si praescribat . . .". de quo iam disputavi, copulam „si" insolito more ita positam esse, ut incidat **in caesuram penthemimerem**. — Iam moneo, **panegyristam** enuntiationem conditionalem, quam dicunt grammatici **realem**, **semel** posuisse et quidem in illa comparatione (v. 43 ets) atque etiam hac ex re a **Tibullo**, qui vivida phantasia ductus omnia quasi praesentia describit atque hanc ob rem etiam hypotheticis sententiis plerumque indicativi modi formas iniunxit, differre. **Panegyristam** enim vilem adulatorem hypotheticas sententias, quas dicimus **potentiales** cumulasse videmus (conf. versus citatos). Atque **utrumque** genus tantum coniunxit ad exaggerandam illam adulationem conl. v. 177 ets: „Non ego **sum** satis ad tantae praeconia laudis — Ipse mihi non si praescribat carmina Phoebus" et v. 201 ets: „Quod tibi si versus . . . sit notus . . . Nulla mihi **statuent** finem te fata canendi".

Catullus copulam „si" quadragies **in initio** versuum posuit in 13. 3. 16. 8. 14, 17. 24. 30. 11, 36. 17. 39. 10, 42. 23, 48. 2, 54. 4, 55. 18. 64. 158, 66. 35, 68. 86, 71. 1, 74. 2. 76. 1, 79. 4, 89. 4, 96. 5, 100. 1, 105. 1, 106. 1: „Si . . adtuleris . .. sunt[3]) . ., . . eritis, potest . .. . . es, non . . est, . . essem . ., . . potestis. . . sinat, non omnia, . ., . . tenes, . . fuerant, . . retulisset . . ., . . isset, . . obstitit, . . diceret . ., . . est, . . repererit, . . est, . . vis, . . est, . . obtigit, . . intereat", **antecedente monosyllaba copula altera vel pronomine** in 13. 6, 14. 8,

[1]) „Si" 3. enuntiati locum obtinet.

[2]) Altera scriptura est: Ac meritas si carmina laudes — Deficiant, humilis tantis sim conditor actis".

[3]) Ad unumquodque verbum subpleas „si".

17. 15. 3. 14, 22. 13, 23. 13. 32. 4, 42. 14. 16, 48. 5, 55. 21, 24. 62. 54. 66. 73, 71. 2, 101. 3: „Haec si . . . adtuleris . ., Quod si . . dat, Nam si . . luxerit, Ut si . . cupisti, Quod si . . inpulerit, Aut si . . videbatur, Aut si . . est, Quod si iusseris . ., Aut si . . potest, Quod si . . potest. **Non, si**[1]) . . . sit . ., Vel si vis . ., **Non,**[2]) **si** . . ferar . ., At si . . est, **Non,**[2]) **si** . . . discerpant, Aut si . . secat, Aut si . . . delectant", **undecies post primam diairesin** in 13. 2, 21. 9, 23. 22. 35. 7, 11, 36. 4, 51. 2, 62. 37, 64. 228, 76. 17, 82. 1, 96. 1: „Paucis, si tibi . . favent, Atqui si id faceres, Quod tu si . . teras . ., Quare si sapiet . ., Quae nunc, si mihi . . nunciantur, Vovit, si sibi . . essem, Ille, si fas est . ., Quid tum, si carpunt . ., Quod tibi si . . adnuat . ., O dii, si vestrum est . ., Quincti, si tibi vis . ., In te si quidquam . . potest", **quinquies post caesuram semiternariam** in 82. 2, 55. 1, 23, 25, 70. 1 ets: „Aut aliud, si quid carius est . ., Oramus si forte non molestum est, **Non,** custos si[2]) fingar ille Cretum. **Non,** Ladas si[2]) ego . . . **Nulli** se dicit mulier mea nubere malle — Quam mihi, **non, si** se **Iupiter ipse petat**" (quem versum optime cum paneg. v. 178. conferas), **post caesuram semiquinariam quinquies,** in 68. 31, 147. 76. 19, 83. 3. 96. 3: „Ignosces igitur, si quae . . ademit. Quare illud satis est, si nobis . . datur . ., Me miserum adspicite et si . . egi, Muli, nihil sentis, si nostri . . taceret. Ista cum lingua, si . . veniat tibi, possis", **post caesuram graviorem** in 42. 5, 44. 18: „Pugillaria, si pati potestis, Nec deprecor iam, si nefaria scripta — Sexti recepso . .", **post bucolicam caesuram** in 75. 7: „ . . queam tibi, si optima fias", 76. 17: „O dii, si vestrum est misereri, aut si quibus unquam — . . tulistis . .", **post diairesin alterius** pentametri versus **partis** in 68. 40, 75. 8: „ . . . copia si qua foret. . . . omnia si facias". **Bis** cadit „si" propter alteram antecedentem particulam **in caesuram semiquinariam** in 66. 41: „Digna ferat, quod si quis inaniter adiuravit", 102. 3: „Non potui, nec si possem . .", **in caesuram semiseptenariam** in 17. 20: „ . . ., quam si nulla sit usquam". Adparet, Catullum **indicativi** modi formas copulae „si" adiunxisse. — **Propertius** etiam **saepissime (septuagies septies)** copulam **„si" in initio versuum** posuit atque cum **indicativi** modi formis exstruxit, conf. I, 18. 4, II. 27. 15, 30. 12. IV. 1. 49: „**Si modo** . . (queant . ., . . revocaverit . ., . . viderit . ., . . dixit . .), I. 17. 27: „**Si quando** . . ad-

---

[1]) Conf. ad paneg. v. 178 hos versus: „Nec unquam saturum inde cor futurum est — Non, si densior aridis aristis sit nostrae seges . .".

[2]) conf. pan. v. 178.

tigit . .", II. 30. 35: „Si tamen . . adcubuit", II. 3. 41, 18. 3, 25. 28. III. 8. 36, IV. 3. 3. 30. 11. 29: „Si quis vult . . ., Si quid vidisti . ., Si qua venit . ., Si qua foret . ., Si qua tamen . . deerit, Si qua . . iacent . ., Si cui . . fuit . ., II. 1. 49, 75, 5. 10, 15. 39, 20. 16, 24. 25, 28. 41, III. 6. 24, 31, 12. 5, 22. 5, IV. 4. 57, 5. 21, 31, 7. 29. 72, 8. 13, 20: „Si memini . ., Si te . . ducet . ., Si dolor abfuerit . ., Si dabit . ., Si fallo . ., Si libitum tibi erit . ., Si non unius (misereris) miserere duorum, Si placet . ., Si non vana canunt . ., Si fas est . .. Si te forte iuvant . .. Si minus, . ., Si te . . iuvat . ., Si tibi . . vexaverit . ., Si piguit . ., Si te . . tenet . ., Si fuerint . ., Si sine me . .", **praecedente altera copula vel pronomine** in I. 1. 37, 5. 9. 25, II. 7. 15, 10. 5, 14. 31, 15. 17, 20. 19, 24. 5, 26. 13, 28. 25, 30. 31, 32. 61, III. 7. 43, 14. 33, 16. 21, 17. 13: „**Quod si**[1]) . . averterit . ., . . est . .. . . dederis . ., comitarent . ., deficiant vires, audacia certe — Laus erit, in magnis et voluisse sat est[2]), . . mutaberis . .. . . cubaris . .. . . teneret . .. . . spiraret . , vidisset . ., forte tibi properarint fata quietem[3]), . . exstat . ., . . es mirata . ., verteret . .. . . fores . ., . . sequerentur . ., . . erit . .; I. 12. 17, II. 18. 4, 22. 39, 43, III. 13. 14, IV. 1. 51, 105, 3. 5. 11. 19: „**Aut si**[1]) . . potuit . ., quid doluit . . ., . . sit . ., es . ., qua est . .. . . . fuere . ., . . senserit . ., qua . . fallet . ., quis . . sedet . ."; II. 10. 17, III. 22. 15. IV. 11. 79: „**Et, si**[1]) qua . . subtrahit . ., . . visenda est . ., quid . . eris . .", II. 12. 10, 34. 53, 54: „**Nec, si**[1]) qua . . iactat . ., . . . sedet . ., . . tonent . .", I. 10. 23: „**Neu, si** quid petiit . .", II. 25. 35, III. 16. 7: „**At, si**[1]) . . forent . ., . . distulero . .", II. 30. 3: „**Non, si** . . vecteris . .". 5: „**Vel, si** . . rapiant . .", I. 9. 15, II. 9. 29, 18. 5. 34. 11: „**Quid si**[1]) non esset . .?, . . . retinerer . . ?, . . candeat . . ?, . . . fuisset?", II. 18. 31: „**An si** . . tinxerit . .", II. 13. 15: „**Quae si** forte . . verterit . .", 22. 11: „**Quae si** forte . . negarat", III. 23. 21: „**Quas si** quis mihi rettulerit . .". II. 30. 24: „**Hoc si** crimen erit . . .". **decies et quinquies post caesuram penthemimerem** in I. 11. 19. 18. 19. II. 29. 23, III. 2. 15, 11. 1, IV. 6. 83, 7. 53. 8. 73: „Ignosces igitur. si quid . . adtulerint . ., Vos eritis testes, si quos habet . ., Mane erat, et volui, si . . quiesceret . ., Fortunata, meo si[4]) qua est celebrata . .. Quid mirare, meam si[4]) versat . ., Gaude, Crasse, nigras si[4]) quid sapis . .. Me servasse fidem. Si fallo . ., Atque ait: „Admissae si[4]) vis . . .". addo versus pentametros, ubi hac ex re „si" **in initio** alterius partis

---

[1]) Utramque copulam subpleas ad unumquodque verbum.

[2]) Quos versus comparo cum paneg. v. 1—7.

[3]) conf. pan. v. 205.

[4]) „si" 2. enuntiati locum obtinet.

conlocatur, II. 23. 16, 24, 28. 42, 50, III. 2. 8, IV. 5. 50, 7. 42: „...., si quis adire velit, ..., si quis amare volet, ..., si cadet illa, cadam, ..., si licet, una locis, Turba puellarum si[1]) mea verba colit, ..., si ferat aera manu, Garrula de facie si[2]) qua locuta mea est, **octies post caesuram trithemimerem** in I. 6. 12, II. 9. 47. 15. 19. 22. 24. 15. 29. 34, 34. 94. IV. 1. 65: „Ah pereat, si quis .. potest, Atque utinam, si forte .. eduximus .., Quin etiam, si me provexerit ... Viderit haec, si quam .. pudet, Ah peream, si me .. movent, Vel tu, vel si quis .. potest, Hos inter si[1]) me ponere fama volet, Scandentes si quis .. cernet .."; **ter post caesuram penthemimerem** in IV. 5. 45, 47, 7. 71: „..., si cantica iactat, ..., si pulset inanis, ... si forte moveris", **semel post caesuram bucolicam** in II. 1. 47: „... laus altera, si datur uni", addas versum pentametrum I. 9. 26: „... Pontice, si qua tua est". **Semel** tantum ob antecedentem alteram particulam **„si" in** caesuram hephthemimerem cadit, II. 34. 83: „Nec minor his animis, **aut, si** minor, ore canorus". — **Horatius** particulam **„si" in initio versuum** posuit in C. IV. 1. 12. 8. 21, 12. 15, Sat. I. 2. 96, 3. 5, 6. 68, 86, 9. 22, II. 3. 74. 106. 115, 250. 4. 17. 6. 8. 8. 21, Epist. I. 1. 60, 66, 84. 94, 2. 34, 50. 3. 29, 5. 1, 6. 28, 30. 41, 47. 49, 56, 65, 8. 3, 15, 12. 2, 5, 13. 3, 17. 8, 11, 13, 18. 1, 19. 43, II. 1. 4, 34, 64, 74, 125, 185, 194, 2. 108, 149, 158, A. p. 98, 112. 154. 300. 378, 442, 461: „**Si**[3]) .. quaeris .., .. sileant ...... merebere ... .. petes .., peteret ... neque .. obiciet, ... sequerer .., bene .. novi .., male ... est ..., .. dicatur ..., .. est ..., .. evincet ..., .. obpresserit ... neque .. feci .., memini .., recte facies .., possis .., dixit .., .. occurro .., noles .., .. cogitat .., ... volumus .., potes ..., .. tentantur ..., .. potest .., posset ..., .. potest .., .. praestat, .. vivit .., .. est ... quaeret .., dicet .., recte frueris ..., .. est ... .. erit .., laedit ..., .. voles ... pranderet ... bene te novi ... dixi .., .. morer ..., .. reddit, .. miratur ..., .. concinnior (est) ..., das ... discordet ... foret .., taceas .., .. non fieret ..... est .., curat ..., .. erunt ..., .. eges ..., .. conmiserit ...., .. decessit ..., .. malles, curet ... in Sat. I. 3. 71, Epist. I. 1. 40: „**Si modo** ... sunt .., **Si modo** .. conmodet ..", in C. III. 5. 17, Epist. I. 1. 89: „**Si non** periret ... **Si non** est ..., in Sat. II. 6. 6: „**Si neque** .. feci ..", Epist. I. 12. 7: „**Si forte** .. vivis ..". A. p. 422: „**Si vero** est ..".

---

1) „si" 3. enuntiati locum obtinet.

2) „ 4. „ „ „

3) Illud „si" ad unumquodque verbum subpleas.

Epist. II. 1. 28: „**Si, quia** . . . pensantur". 2. 24: „**Si tamen** attentas . .", A. p. 458: „**Si, veluti** . . decidit . .". Epist. II. 1. 257: „**Si, quantum** . . . possem . .", in C. III. 27. 45, 51, Sat. I. 2. 23, 3. 80. 4. 3, II. 3. 104, 111, 214. 7. 24, Epist. I. 16. 25, 2. 2: „**Si quis**[1]) . . . dedat . ., . . audis . ., . . quaerat . ., . . subfigat . ., erat . ., emat . .. . . vigilet . ., . . amet . ., . . agat . ., ... dicat . ., forte velit . .". Sat. II. 1. 82: „**Si** mala condiderit in quem **quis** . .", Sat. II. 3. 249: „**Si quem** delectet . .", Sat. I. 3. 46, II. 5. 45: „**Si cui**[1]) . . est . ., . . aletur . .", Epod. 2. 51: „**Si quos** . . vertat . .", Sat. II. 3. 33: „**Si quid** . . . crepat . .", Epist. I. 6. 13: „**Si,** quidquid . . torpet", Sat. II. 2. 55, Epist. I. 13. 6, 17. 6: „**Si te**[1]) detorseris . ., forte . . uret . .. . . delectat . .". Epist. II. 2. 146: „**Si tibi** . . finiret . .", I. 7. 3: „**Si me** . . vis . .", — **praecedente altera copula vel pronomine** in C. I. 1. 35, III. 1. 41, Epod. 2. 39, Sat. I. 1. 43, II. 4. 6, Epist. I. 1. 70, 7. 10, 25: „**Quod si**[1]) . . inseris . ., . . delenit . ., . . iuvet . ., comminuas . ., interciderit . .. . . roget . ., . . illinet . ., . . noles . .", Sat. II. 3. 219, Epist. I. 19. 12: „**Quid, si quis** . . devovet . ., **Quid si quis** simulet . .", C. I. 13. 13, III. 15. 7, IV. 9. 5: „**Non, si**[1]) . . audias. . . decet . ., . . tenet", C. IV. 9. 9, Sat. I. 5. 102, A. p. 241, Epist. I. 11. 15. 16. 21: „**Nec, si**[1]) quid . . lusit, . . faciat . ., . . probat, te . . iactaverit . ., te . . dictitet . .", Epist. I. 3. 18: „**Ne, si** forte . . venerit . .". Sat. I. 6. 30, II. 4. 69: „**Ut, si**[1]) qui aegrotet . ., quis . . laboret . .", Sat. I. 7. 16, II. 1. 10, Epist. I. 18. 26: „**Aut si**[1]) . . incidat . ..' . . rapit, . . odit", Epod. 3. 19, Epist. II. 2. 155: „**At si**[1]) . . concupiveris, . . possent", Epod. 15. 12: „**Nam si** quid . . est", Epod. 6. 15: „**An si** quis . . petiverit", Sat. II. 6. 10: „**O si** . . fors quae . . monstret". C. I. 1. 7: „**Hunc, si** . . . certat . . .", II. 5. 21: „**Quem** (= Et cum, si) **si** . . insereres", Sat. II. 8. 80: „**Quam si** . . quis edit . .", Epist. I. 2. 24: „**Quae si** . . bibisset", **post primam diairesin** in C. I. 1. 9, 3. 23, II. 6. 9, 8. 1, 3, IV. 12. 21, Sat. I. 1. 54, II. 1. 20. 2. 8, 3. 125, 273, 290, 4. 51, 6. 13, Epist. I. 16. 36, 19. 1, II. 2. 159. A. p. 2, 87: „Illum, si . . condidit . ., Terras, si tamen . . transiliunt . .", Unde si[2]) . . prohibent . ., Ulla si[2]) . . nocuisset . .. Dente si[2]) nigro fieres . ., Ad quae si[3]) properas . ., Ut tibi si[3]) sit opus . .. Cui male si[3]) palpere . .. Dicam, si potero . ., Ungere si[2]) . . coeperis . ., Gaudes, si . . percusti forte . ., Frigida si[2]) . . reliquerit . ., Massica si[2]) . . subpones . ., Hercule, si quod adest . ., Idem si clamet . ., Prisco si[2]) credis . ., Quaedam si[2]) credis . ., Iungere si[2])

[1]) Utramque voculam subpleas ad unumquodque verbum.
[2]) „si" 2. enuntiati locum obtinet.
[3]) „ 3. „ „ „

velit . ., Cur ego, si nequeo . .", **post caesuram trithemimerem** in Sat. II. 5. 49, 8. 92, Epist. I. 12. 12, Sat. I. 1. 57, 4. 104, Epist. II. 2. 95. I. 15. 40, Sat. II. 3. 189. C. III. 14. 19, I. 32. 1, IV. 2. 45, Epist. I. 6. 67, Sat. I. 3. 140, 8. 37, II. 4. 52, A. p. 438, Sat. I. 3. 63. 10. 59. II. 5. 31: „Heres, et, **si quis** . . egerit . ., Suaves res, **si non** . . narraret . ., Miramur, si . . edit . ., Plenior ut **si**[1]) **quos** delectet . .. Dixero quid **si**[1]) **forte** iocosius . ., Mox etiam, **si forte** vacas . .. Aiebat, **si qui** comedunt . ., Rem imperito, ac **si**[2]) **cui** videor . .. Spartacum **si**[2]) **qua** potuit . .. Poscimur, **si quid** lusimus . ., Tum meae. **si quid** loquar . ., Vive, vale, **si quid** novisti . ., Ignoscent, **si quid** peccaro . ., Mentior at **si**[1]) **quid**, . . ., Nocturnos, **si quid** est, Quinctilio **si**[2]) **quid** recitares . ., Simplicior **si**[2]) **quis** est . ., Mollius, ac **si**[2]) **quis** . . amet . ., Sperne, domi si[2]) gnatus erit", **post caesuram penthemimerem** in Sat. I. 3. 6: „ . . ., si conlibuisset. ab ovo. 7. 15: Summa fuit. Duo **si**[2]) . . vexet, Epist. I. 16. 17: Tu recte vivis, **si** curas . .. 17. 14: Nollet Aristippus; **Si** sciret . ., II. 2. 100: Quis, nisi Callimachus. **Si** . . visus, A. p. 327: Filius Albani. **Si** de . . est, Epist. I. 11. 30: „ . . ., animus **si**[2]) te **non** deficit aequus, Sat. I. 6. 21: Appius. ingenuo **si**[2]) **non** essem . ., Epist. I. 6. 68: Candidus. imperti, **si non**, his utere . ., 5. 12: Qui mihi fortunam, **si non** conceditur uti, 1. 66: Si possis, recte, **si non**, . .. A. p. 290: . . ., **si non** obfenderet unum. Epist. I. 18. 108: Quid superest aevi, **si quid** superesse volunt di, 10. 31: Mutatae quatient. **Si quid** mirabere . ., A. p. 35: Nesciet, hunc ego me, **si quid** . . curem, Epod. 3. 1: Parentis olim **si**[2]) **quis** . . fregerit . ., Sat. I. 1. 15: Quo rem deducam. **Si quis** . . dicat. II. 1. 49: . . . ., **si quis** se iudice certet, 1. 83: Iudiciumque. Esto **si**[2]) **quis** mala . ., II. 6. 39: Dixeris „experiar". **Si vis**, potes . ., Epist. I. 7. 32: Cui mustella procul; **Si vis**, ait . ., A. p. 102: Humani vultus, **Si vis** me . ., Sat. II. 7. 29: Tollis ad astra levis. **Si** nunquam es **forte** vocatus, Epist. I. 1. 95: Occurro rides; **si forte** . . subest, A. p. 120: . . . ., **si forte** reponis Achillem", **post caesuram hephthemimerem** in A. p. 362, Epist. I. 13. 3, 12. 22, Sat. II. 5. 93, 5. 70, 1. 73. A. p. 48, Sat. II. 1. 99. Epist. I. 1. 32, 16. 9, 15: „ . . ., **si** longius abstes, **Si** validus. **si** laetus erit, **si** denique poscet[3]), ..., **si quid** petet, ultro. . . .. **si** increbuit aura, . . ., mulier **si**[2]) **forte** dolosa — . . . temperet . ., Inter quae verbum emicuit **si**[4]) **forte** decorum et — Si versus . .. . . . **Si**

---

[1]) „si" 3. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 2. „ „ „
[3]) Respicias in eodem versu **ter** copulam „si" **post caesuram** positam.
[4]) „si" 5. enuntiati locum obtinet.

forte necesse est. Sub nutrice puella **velut si**[1]) luderet infans. . . . **si non** datur ultra, ... **si** quercus et ilex — . . . iuvat . .. . . . etiam, **si** credis. amoenae", **post bucolicam caesuram** in Sat. I. 2. 120, 74. A. p. 272. Sat. II. 8. 4. I. 2. 84. 1. 90. A. p. 424, Sat. II. 3. 264. I. 10. 89. II. 3. 66, 5. 61, 81, Epist. I. 3. 30, 16. 46, II. 2. 16, A. p. 71. 361: „ . . . .. **si** exierit vir, . . ., tu **si**[2]) **modo** recte — . . . velis . .. . . ., **si** modo ego et vos — Scimus . ., . . ., **si** grave **non** est, . . . nec. **si quid** honesti est. . . .. ut **si**[2]) **quis** asellum — . . doceat . .. . **si** sciet inter. . . . **Non, si** obsecret, ecce, ... **si** placeant spe, . . , **si** tibi dicam, ... **si** licet. ede, . . . quae, **si** semel uno — . . . gustarit . .. . **si** tibi curae. . . ., **si** mihi dicit, ... excepta nihil te **si**[3]) fuga laedat. . . .. **si** volet usus. . . . quae, **si** propius stes", atque respicias caesuram bucolicam plerumque interpunctione facta graviorem esse. Eadem ratione. interpunctione plerumque praecedente. **„si" ad finem versuum** ponitur in Sat. I. 1. 6, Epist. I. 2. 35, 17. 31: „ . . . peream male, **si non** — . . . erat . .. . . ., **si non** — Intendes . . ., . . ., morietur frigore. **si non** — Retuleris . .". Sat. I. 4. 14: „ . . . Accipe, **si vis**", Sat. II. 5. 106, 1. 83, 84, I. 4. 67, 93, Epist. I. 2. 38: „ . . . **Si quis** — **Forte** . . . tussiet. . . ., sed bona **si**[4]) **quis** — . . . condiderit . .. . . . Caesare? **Si quis** — . . . latraverit . ., at bene **si**[5]) **quis** — Et vivat . ., . . . Mentio **si**[2]) **qua** — . . . fuerit . ., ..., festinas demere; **si quid** — Est . ."; Sat. I. 4. 116: „ . . .. mi satis est, **si** — . . . possum . .", II. 3. 270: „ . . nihilo plus explicet, **ac si** . . . paret . .". Epist. I. 16. 33: „ . . ., auferet, **ut, si** — Detulerit . . . detrahet . .". Sat. II. 3. 92: „ . . . nihil acrius. **ut, si** — **Forte** . . . perisset". Semel **„si"** a solita conlocatione removetur **in caesuram penthemimerem** ob antecedens magis ecferendum „age" in Sat. II. 3. 117: „Potet acetum: age, si et stramentis incubet unde —", nonnumquam **in caesuram hephthemimerem** propter antecedentes copulas vel pronomina, in Sat. II. 7. 42, 3. 159, Epist. I. 16. 8: „Subvolvas vitium. **Quid, si** me . . . deprenderis . .. Stultus et insanus. **Quid, si** quis non sit . ., Temperiem laudes. **Quid, si** . . . ferunt . .", Sat. I. 4. 140, II. 8. 25: „Ex vitiis unum. **Cui si** . . . nolis, Nomentanus ad hos, **qui, si** quid forte lateret", Sat. II. 1. 32. 4. 41. A. p. 468: „Decurrens alio, **neque si** bene,

---

1) „si" 5. enuntiati locum obtinet.
2) „ 2. „ „ „
3) „ 4. „ „ „
4) „ 3. „ „ „ ob antecedentem copulam „sed".
5) „ 3. „ „ „ „ „ „ „at".

. ., Dixeris esse satis: **neque, si** quis scribat . .. Nec semel hoc fecit, **nec, si** . . . erit . .". Epist. I. 1. 96, Sat. I. 10. 24: „ . . . . **vel, si** toga dissidet inpar, Suavior, **ut** Chio nota si[1]) conmixta Falerni est". A. p. 104. Epist. I. 16. 33. 17. 26: „ . . ., male si[2]) mandata loqueris. Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet . .. Mirabor, vitae via si[3]) conversa decebit", ubi antecedentes voces ecferendae **post caesuram penthemimerem** adparent. **Post maiorem** denique **caesuram** conlocatur „si" in C. I. 1. 32. III. 29. 53, 57, IV. 3. 24: „Secernunt populo, si neque tibias — . . cohibet . ., Laudo manentem, si celeres quatit, Non est meum, si mugiat Africis, Quod spiro et placeo, si placeo, tuum est". Addo, Horatium copulam „si" magis pedestri sermoni respondentem multo saepius, quod per se patet, in Satyris et epistulis quam in carminibus adhibuisse. — **Vergilius** etiam hanc particulam saepissime **in initio** versuum posuit, in E. 3. 48, 75. 4. 3. 7. 31, 9. 38. G. 1. 168, 189, 428, II. 233, III. 384, A. I. 542, 557. II. 95, 659. 675, III. 434, IV. 232, 272 (= VI. 405), 568, V. 397, 692, 798, VI. 119. 121. 147, VII. 367. VIII. 535. IX. 194. X. 31. 44, 613. 622. XI. 116. 285, 411, XII. 38: „Si . . spectas, est . .. si,[4]) dum . . ., servo. canimus . . .. sint . . . fueris . . stabis, valeam . . ., te . . manet . ., superant . . .. . . conprenderit. deerunt . . .. tibi . . curae . ., . . . temnitis . ., datur . . .. . . remeassem . . .. . . placet . .. . . abibis . ., qua fides . .. . . accendit . . ., Si te nulla movet tantarum gloria rerum (VI. 405) Si te nulla movet tantae pietatis imago, his adligerit . . .. mihi . . . foret . ., mereor . .. . . peto . ., potuit . . .. . . redemit . ., te fata vocant . ., . . . petitur . .. . . ingrueret . .. tibi . . promittunt . .. . . . petiere . .. nulla est . .. mihi . . foret . .[5]). . . oratur . ., . . adparet . . .. . . tulisset . .. . . ponis . ., . . sum . .". G. I. 227, 425. IV. 251, A. IX. 267: „**Si vero** . . seres . .. . . respicis . ., . . . languebunt . . .. . . contigerit . .. G. IV. 323. A. IV. 109. V. 25: „**Si modo** . . est . ., . . . sequatur . .. . . remetior . ., E. 7. 43, G. II. 344. 461, A. IV. 18: „Si mihi **non** . . est . .. **Si non** . . iret . .. **Si non** . . vomit . .. **Si non** . . fuisset . .: **antecedente altera copula vel pronomine** in E. 2. 57. A. I. 542, II. 10, 189, 641. IV. 340, V. 417. VI. 133, 471: „**Nec, si**

---

[1]) „si" 4. enuntiati locum obtinet.

[2]) „ 2. „ „ „

[3]) „ 3. „ „ „

[4]) ad unumquodque verbum supleas „si" et **indicativi** formae ecferuntur.

[5]) Conf. hunc A. VI. 613: „Si mihi, quae quondam fuerat, quamque esse decebat, — Vis in amore foret! . . ." cum V. 397: „Si mihi, quae quondam fuerat, quaque inprobus iste — Exultat fidens, si nunc foret illa iuventus".

. . certes . ., **Quem si** fata . . servant . . ., **Sed, si** tantus amor (sc. est) . ., **Nam, si** . . violasset . ., **Me, si** voluissent . ., **Me si** fata . . paterentur . ., **Sed, si** . . recusat . ., **Quod, si** tantus amor . . est . ., **quam si**[1]) . . . stet . .", E. 3. 15, G. II. 132, A. II. 54, IV. 614, IX. 757: „**Et, si** non . . nocuisset . ., **Et, si** non alium . . iactaret . ., **Et, si** fata deum, **si** mens **non** laeva fuisset, **Et, si** fata . . poscunt . ., **Et, si** . . subisset . .", E. 7. 27, 9. 63, A. XI. 368: „**Aut, si**[2]) ultra . . laudarit . .. . . veremur . . ., . . movet . .", G. I. 67, 191, 219, 430, 458, II. 265: „**At, si**[2]) non fuerit . ., . . exuberat . ., . . exercebis . ., . . subfuderit . ., . . terrebere . ., . . fugit . ."; **undecies post primam diairesin** in G. II. 43 ets = A. VI. 625 ets, G. III. 251, A. I. 376, II. 349, III. 604, IV. 419, V. 347, VII. 312, 402, VIII. 400: „Non ego cuncta meis amplecti versibus opto — **Non,** mihi **si** linguae centum sint, oraque centum — Ferrea vox . . .", „**Non,** mihi **si** linguae centum sint, oraque centum, — Ferrea vox, omnes scelerum comprendere formas, — Omnia poenarum percurrere nomina possim" (**quos versus omnino paneg.** v. **177** ets **similes censeo),** Corpora, **si** tantum . . adtulit . .. O dea, **si** . . pergam . ., Pectora, **si** vobis . . est, Pro quo, **si** . . est . ., Hunc ego, **si** potui . ., Ultima, **si** . . redduntur . ., Flectere **si**[3]) nequeo Superos, . . ., Gratia, **si** . . remordet, At nunc, **si** paras . .; **decies** et **sexies post caesuram trithemimerem** in E. 5. 70, G. II. 274, IV. 176, 332, A. II. 102, 161, V. 64, 353, 383, VI. 770, VII. 371, IX. 240, XI. 323 (ubique fere praecedente interpunctione): „Ante focum. **Si** . . erit . ., Quaere prius. **Si** . . metabere . ., Non aliter, **si** . . . licet . ., Tanta meae **si**[4]) te **ceperunt** taedia laudis, Quidve moror? **Si** . . habetis . ., Troia fidem, **si** vera feram . ., Praeterea, **si** . . extulerit . ., Hic Nisus: **Si** tanta sunt . ., Nate dea, **si** nemo audet . ., Egregius, **si** unquam . . acceperit . ., Et Turno, **si** . . repetatur . ., Erigitur, **si** Fortuna permittitis . .. Considant, **si** tantus amor . ., et in A. XI. 369: „Concipis, **et, si** adeo . . est . .", E. 7. 67: „Saepius at **si**[4]) me . . revisas", A. II. 81: „Fando aliquod **si**[4]) **forte** . . pervenit . .", 756: „Inde domum, **si forte** . . . tulisset"; **post caesuram penthemimerem** in E. 2. 27, 73, 3. 98, 6. 45, 7. 44, 10. 34, G. I. 115, IV. 42, A. III. 107, 434, 551, IV. 85, 95, 347, V. 398, 548, 798, VI. 530, 675, XI. 368, XII. 41, 233: „ . . ., **si** nunquam fallit imago, ... **si** te hic fastidit, Alexin, . . .; **si** lac praeceperit aestus, Et fortunatam, **si** . . . fuissent, Ite domum pasti, **si** quis pudor, . ., Vestra meos olim

---

[1]) est particula conparativa.

[2]) Utramque particulam subpleas ad sequentia verba.

[3]) „si" 2. enuntiati locum obtinet.

[4]) „ 3. „ „ „

si [1]) . . dicat . ., Praesertim incertis si [2]) . . exit . .. Saepe etiam ecfossis. si vera est fama, . . ., . . ., si rite audita recordor, Si qua fides, animum si [3]) veris implet Apollo, Hinc sinus Herculei, si vera est fama . .. Detinet, infandum si [3]) fallere possit . .. Una dolo divum si [1]) . . est, Hic amor, haec patria est. Si te . . . detinet . .. . . si nunc foret illa iuventus", Vade, age, et Ascanio, si iam . . habet . . ., Si concessa peto, si dant . ., Instaurate! pio si [2]) . . . reposco. Incolimus. Sed vos, si fert . ., Aut si fama movet, si tantum . . concipis . .. Italia. ad mortem si [2]) te . . . prodiderim . ., Vix hostem, alterni si [3]) congrediamur . .", in E. 1. 16: „ . . .. si mens non laeva fuisset = A. II. 54; in G. I. 202, A. I. 379, XII. 183: „ . . .. si brachia **forte** remisit. . . ., si vestras **forte** per aures — Troiae nomen iit . ., Cesserit Ausonio si [2]) **fors** [4]) victoria Turno"; **post caesuram hephthemimerem** in E. 4. 58, 9. 45, 10. 38, G. I. 7, III. 391, 489, A. II. 291, 689, IV. 612, 657, V. 51. 325, VI. 78. 173. 829. 872. VII. 263, VIII. 396. 574, 575. IX. 337. X. 864. XI. 705. 778: „ . . .. Arcadia mecum si [2]) iudice certet, ... si verba tenerem, . . . quidtum. si fuscus Amynthas? . . .; vestro si [3]) munere tellus . . , mutavit . ., Rara sit an supra morem si [5]) densa requires. . . .. si credere dignum est. . . .. scirent si [3]) ignoscere Manes, . . . datum. Si Pergama dextra — . . . possent . ., . . precibus si [3]) flecteris ullis, . . preces. Si tangere portus — . . est, . . ., si litora tantum — . . tetigissent . ., Hunc ego Gaetulis agerem si [6]) Syrtibus exul, . ., spatia et si [2]) plura supersint, . ., magnum si [3]) pectore possit, ... si credere dignum est. (= G. III. 391). . ., si lumina vitae — . . adtigerint . ., ... propria haec si [2]) dona fuissent. . .. nostri si [3]) tanta cupido est, . . .? similis si [3]) cura fuisset. . . . preces. Si numina vestra, . . ., si fata reservant, . ., si protinus illum — Aequasset . ., . . aut, aperit si [3]) nulla viam necis, . . ., si femina forti — Fidis . ., . ., colui vestros si semper honores", et in G. IV. 28, A. I. 155, II. 136, X. 724: „ . .. si **forte** morantes — Sparserit . . ., Tum, pietate gravem ac meritis si [6]) **forte** virum quem — conspexere . ., . . ., darent si [3]) **forte**, dedissent, . . ., si **forte** fugaces — Conspexit . . . **Quinquies ob alteram antecedentem copulam vel pronomen „si" in caesuram penthemimerem cadit,** A. II. 79: „Hoc primum. **nec**, si . . finxit . ., 521 ets: „Non tali auxilis . . . Tempus

---

[1]) „si" **4.** enuntiati locum obtinet.

[2]) „ **3.** „ „ „

[3]) „ **2.** „ „ „

[4]) = forte.

[5]) „si" **6.** enuntiati locum obtinet.

[6]) „ **5.** „ „ „

eget; **non, si ipse**[1]) meus nunc adforet Hector". VIII. 147: „Insequitur, **nos** si[2]) pellant . .", X. 244: „Crastina lux, **mea si**[2]) **non** . . putaris", IV. 669: „Non aliter, **quam si**[3]) inmissis ruat . . .", **undecies in caesuram hephthemimerem**, A. V. 17: „Magnanime Aenea, **non, si mihi** Iupiter auctor — Spondeat[1]) hoc sperem . . .", VII. 548 . . ., **tua si**[2]) mihi certa voluntas", G. I. 17: „ . . ., **tua si**[2]) tibi Maenalia curae", A. VIII. 15: „ . . ., **quem si**[2]) Fortuna sequatur", X. 628: „Et Iuno adlacrimans: **Quid si**[2]), quod . . . gravaris — Mente dares . .", A. II. 493: „ . . . **et, si** fata fuissent", 690: „ . . .; **et, si** pietate meremur", IV. 125: „ . . . **et, tua si**[2]) **mihi** certa voluntas" (= VII. 548), E. 7. 23: „ . . .. **aut, si non** possumus omnes", A. III. 311: „ . . .? **aut, si** lux alma recessit". E. 7. 55: „ . . ., **at, si** formosus Alexis — . . abeat . .", A. XII. 124: „Haud secus . . ., **quam si**[3]) aspera Martis — Pugna vocet . .". **Semel ob praecedens pronomen** tono **elatum „si" post bucolicam caesuram** adparet. in G. II. 458: „O fortunatos nimium, **sua si** bona norint", **bis** simili ex causa **ad finem versus** removetur. in A. I. 1. 185: „ . . . petit; **Anthea si quem**. — Iactatum vento videat . ., G. II. 49: „ . . . Tamen **haec quoque si quis** — Inserat . . .". — **Ovidius** denique **saepissime** copulam **„si" in initio** versuum adhibuit laudatas regulas observans **M.** I. 288, 502, 775, II. 126, 279, 298, 300, 389, III. 45, 193, 284, IV. 248, 324, 326, 536, V. 377, 519, 627, VI. 453, 503, 542, VII. 18, 42, 67, 336, 449, 696, VIII. 49, 560, IX. 123, 371, 510, X. 304, 323, XI. 706, XII. 394, XIII. 30, 77, 101, 128, 299, 300, 378, 379, 507, XIV. 134, 141, 170, 356, 508, 666, 729, XV. 200, 293, 361, 408, 597: „**Si**[4]) **qua** . . mansit . ., **qua** latent . ., **modo** fert . ., potes . ., placet hoc . ., . . pereunt . ., **quid** . . superest . ., nemo est . ., totum spectes . ., poteris . ., **modo** . . est . ., queat . ., **qua** . . est . ., **qua** . . est . ., **tamen** . . fui . ., patiemur . ., reperire vocas . ., **qua** . . accedit . ., **modo** des . ., pietas . . est . ., tamen . . cernunt . ., potes . ., facere hoc . . potest . ., **tamen** hoc possunt . ., pietas . . est . . (= VI. 503), . . velimus . ., . . velis . ., **quae** . . fuit . ., pater . . esset . ., te . . movit . ., **qua** fides, . ., tamen . . esset . ., **tamen** . . sinit . ., **tamen** . . est . ., non urna, tamen iunget . ., **modo** . . redemit . ., mihi . . est . ., perstas . ., semel datis . ., mea . . voluissent . . . . vocat . ., mora . . est . ., **quid** . . est, Troiae . . putatis, finita tamen . ., mea

[1]) conf. pan. v. 178.

[2]) „si" 2. enuntiati locum obtinet.

[3]) particula conparativa.

[4]) Illud „si" subpleas ad unumquodque verbum.

. . . patuisset . .. Venerem paterer . ., minus . . veneror . .. **modo** me novi . ., . . requiris . ., **non** . . foret . . **tamen** . . videtis . .. crescit . ., quaeras . .. **qua** fides . . est . . (= IX. 371), **tamen** est . .. Romam . . intrarit . ."; **Trist.** I. 1. 17, 18, 93, 95, 2. 97, 102. 105. 3. 25, 4. 28. 5. 17. 20, 23, 53, 6. 31, 7. 1, 34. 12. 36, II. 13. 33, 391. III. 1. 17, 3. 21, 29, 5. 23, 6. 21, 8. 13. 17, 10. 1, 11. 1, 13. 25. IV. 1. 1. 4. 10. 38. 86. 5. 8, 9. 1, 10. 7, 85, 129, V. 1. 25, 66, 2. 16. 46, 3. 2. 55. 4. 36. 5. 51, 6. 17, 33, 7. 3, 12. 28, 42, 13. 7, 14. 31. ex **P.** I. 1. 3, 29, 2. 90. 4. 26, 6. 4, 50, 7. 34, 48, 70, 9. 40. II. 2. 97, 100. 3. 49. 9. 27. 11. 22. III. 1. 53, 55, 105, 109, 139, 2. 30, 108, 3. 1. 95, 4. 64. 75. 6. 10. 54. 60. IV. 2. 4. 21, 3. 25, 5. 11, 8. 65. 10. 65. 12. 44. 14. 12, 15. 1 (Ibis 511). **Fast.** I. 25, 345, 599, 631. 718, II. 11. 397, 433, 663. III. 167, 257. 310. 335, 386, 834. IV. 19, 466. 587. V. 239. 263. 264. 370. 573, 674. VI. 29. 33, 116, 212, 357. 451. 592. 594, 715, 764: „**Si quis** . . ., **Si**[1]) **quis** . . . **forte** requiret . .. poteris . . ., **quis** . . erit . . .. **tamen** . . fallunt. satis . . publica . .. fuit hoc . ., licet . . ., **modo** . . potest. **tamen** . . ferretur . .. **non** . . adisset . .. **non** . . cecidisset . .. vox infragilis . . esset. **quid** . . fuit . .. **quis** habes . .. praeponendos . . putabis . ., spe sunt saperem . .. quoties . . mittat. **non** . . amasset, **qua** videbuntur . ., iam deficiam . .. **tamen** inplevit . ., **tamen** . . quaeris . ., semel . . est . .. precer haec . ., **quis** . . meminit . .. **quis** es . .. **tamen** . . est . .. **qua** . . fuerint . .. quod es. adpares . .. tanti sit . .. **modo** . . est . .. Caesar . . eripuisset . .. licet . ., **quid** id est . .. **tamen** . . restat . .. **quid** habent igitur . .. **tamen** . . requiret . .. mihi . . obest. **non** . . tulisset. fas est . .. **modo** non fallunt . .. . . reor . ., paucos aliquis . . vocat, nihil . . vidisset, **modo** non aliqua est . .. mihi **non** parcis . .. tibi contingit . ., **qua** diu . . vacabit . ., liceat . .. **tamen** ipse vales . ., **tamen** est . ., vacat . .. dubitas . ., satis . . fuisset . ., **modo** non . . premunt, bene te novi . ., te . . liquet . ., **tamen** . . putas . ., sua . . sit . ., **non** . . doles . .. **modo** . . facit . ., **tamen** . . audis . ., **quid** habet . ., bene te novi . . . (= I. 6. 4.). pacem . . praestat . .. **tamen** . . horteris . ., minus . . errasset . .. locus est . .. mea . . esset, . . . sequerere . .. **quid** aget . ., **tamen** . . legar. tu **non** esses . .. vacat . .. dubitem . .. duce . . est . .. genus est . .. iudex . . cogerer . .. . . longo mihi proximus usu — **Si**[2]) nulla libri parte legere mei. res est . ., **modo** permittis . .. **quis** . . posuisset . .. mihi . . fere-

[1]) Illud „**si**" subpleas ad unumquodque verbum.

[2]) „**si**" **5.** enuntiati locum obtinet.

bas, **quis** . . requirat, **quid** . . restat . ., roget haec aliquis . .. **modo,** qui periit, ille perire potest (conf. Trist. I. 3. 28: Si modo, qui periit, non periisse potest), **quid** . . habet, **quis** . . exstat, tua contigerit . ., licet . ., **quis** erat . ., petet . ., **quis** amas . ., **qua** . . timebit . ., mihi . . torquentur . ., genus arguitur . ., mea non . . fecit, tu signasses . ., licet . ., **qua** tamen . . est, scelus . . scitis . ., tua contigimus . ., mea nota fides . ., mereor . ., **qua** tamen . . debet, **non** turbassent . ., memores . .. pater est . ., bene floruerint . ., bene floruerit . ., liceat . ., mihi . . est . ., iuvat . ., genus adspicitur . ., torus in pretio est . .. . . sequor, titulos quaeris . ., **tamen** . ., exigis . ., scelus est . ., nullum . . eramus, vir es . ., **qua** fides ventis . ., vetet . .; **H.** 1. 49. 2. 43, 3. 5. 19, 39. 67, 111, 4. 31, 35, 92, 102, 119, 6. 113, 123, 7. 48, 83, 109, 131, 153, 167, 8. 12, 21, 36, 48, 9. 20, 32, 69, 149, 10. 39, 93, 150, 11. 1. 109, 12. 187, 13. 166, 14. 59, 15. 31, 39, 99, 190, 16. 9, 137, 157, 296, 312, 323. 17. 15, 36, 63, 105, 18. 2, 3. 74, 119, 19. 131, 205, 20. 32, 35, 47. 64. 150. 169, 21. 35, 57, 132, 139, 146, 150, 205, 221, **A.** I. 3. 7. 4. 23, 33, 53, 67, 6. 53, 7. 40, 8. 34, 36. 100. 11. 13, 13. 6, II. 2. 9, 23, 3. 6, 12, 6. 51, 7. 7, 8, 9. 51, 10. 22, 13. 27, 14. 3, 9, 17, 15. 19, 16. 18, 47, 17. 1, 18. 39, 19. 1. 19. 27, 33, III. 2. 13, 24, 3. 43, 4. 3, 43, 5. 32, 6. 11, 22, 90, 8. 13, 64, 9. 59, 15. 5, **A. a.** I. 1, 127, 228, 383, 427, 447, 469, 595, 628, 661, 715, 747, 767, II. 30, 104, 177, 230, 243, 281, 291, 313, 339, 455, 586, 659, III. 11, 13, 51, 109, 263, 279, 401, 461, 462, **R. a.** 13, 80, 99, 107, 245, 291, 295, 339, 372, 387, 458, 613, 723, Nux 27, 99, 135, 177, 179, 181: „**Si**[1]) maneo . .. de tot . . vindicet . .. mihi . . . est . ., progressa forem . ., tibi . . fuissem . ., tibi . . placent . ., tibi nunc dicam . ., **tamen** . . erat, mihi . . concedat . ., nunquam cesses . ., Venerem tollas . ., quaeras . .[2], te . . tangunt . ., quaeris . ., dum me careas . . est . ., quaeras . .[2]), fuit errandum . .. tu eras . ., tibi . . est . ., pudet . ., raperet Graias . . ., socer . . sedisset . ., iungar . ., melius numeres . ., . . notas, **qua** voles . ., te vidisset . ., **quid** . . habeo . ., **non** audires . ., mare, si terras . . vidi, prius occidero . ., **qua** tamen . . errabunt . ., potuit . ., tibi sum . ., tibi cura mei[3]) . ., manus haec . . posset . ., mihi . . negavit, nisi . ., est, **tamen** eras . ., moriar . .. **tamen** exspectas . .. tu venisses . ., reddenda fores . ., **modo** promisit . ., tam . . abibit . ., pudet . ., **non** est . ., **modo** . . **non** simulatur, iam . . vincitur . ., te vidissem . ., cadat . ., mihi . . sunt . ., du-

---

[1]) „Si" subpleas ad unumquodque adbreviatum enuntiatum.

[2]) Indicativi forma restituenda esse videtur.

[3]) conf. pan. v. 197.

bitas . .. **qua** fides vero est . .. neque . . est . .. tibi **non** parcis . .. **tamen** est . .. **non** proficiant . ., . . volui . .. nescis . ., tibi . . fuisset. tibi . . fuissem, laedis . ., poteram . ., tibi . . . volui . .. valet . .. tua . . habet, mihi . . foret . .. me . . videas . .. me **non** commendant . ., **quid** erit . .. tibi **forte** dabit . .. bene . . iacebit . .. mea vota valent . .. satis es . ., sinerent . .. te . . vellet . .. simules . ., tibi . . dederit . ., quaeret . .. quando . . est . .. sapis . .. faciet tarde . ., tuas . . praeripuisset . .. careas . ., **qua** fides dubiis . .. quam laudavi . .. culpo . ., **tamen** exaudis . .. satis . . potest . ., **tamen** . . est . .. sine Marte . . patiuntur . .. mos . . placuisset . . idem, Venus . . temerasset . ., dabor . ., fuit . .. **qua** mei tamen est in te pia cura relicti[1]), **quis** erit . ., bene te novi . .. (= Trist. I. 6. 4, ex P. II. 3. 49), tibi . . est . ., nunquam . . habuisset, **qua** volet . ., mihi . . fueris . ., pudor est . ., deus ipse forem . ., **qua** . . est . ., sapis . .. **quid** habent . ., **tamen** hic standum . .. dicar . ., tibi . . foret . ., nescis . ., dederim . ., **tamen** . . restat . .. **quid** . . est . ., **quis** . . novit . .. **qua** neque gnorat . ., poteris . .. **tamen** illa . . placet . ., non . . caussabere . ., dederis aliquid . .. **non** accipiet . ., vox est . ., **tamen** spectes . .. . . deficient . .. **tamen** . . senseris . ., **quis** . . sperat . ., doctus videare . .. **non** vis . .. **modo** . . possit . .. nec . . erit . .. rota defuerit . .. tibi . . negabitur . ., nihil adtuleris . .. . . remittis, latet ars . ., bene nutrieris . ., spatium quaeras . ., tibi sunt . ., paeta est . ., minor . . habet . ., scelere . . venit . ., bene te novi . . (= A. II. 18. 39. Trist. I. 6. 4, ex P. II. 3. 49.), fuit Andromache . ., brevis es . .. niger . . erit . .. Venerem . . posuisset . .. bene promittant . .. dederit . .. **quis** amat . .. piget . ., cito sensisses . ., **tamen** . . perierunt, nisi firmata properabis . . reverti, te . . retinebit . ., cui . . est . .. male . . est . .. sapis[2]) . ., mea . . respondet . ., **non** . . foret. **quis** amas[2]) . ., potes[2]) . .. sciat . ., fiat . ., licet[2]) hoc . .. merui . .. nec . . habetis"; — **praecedente altera copula** in M. III. 238, IX. 462, 531. XIII. 797, XIV. 31, H. 3. 115, 8. 27, 12. 89, A. a. I. 524, II. 436. 619. R. a. 8, 476. 554, ex P. II. 6. 4, 7. 4, IV. 9. 73, Fast. IV. 411, VI. 372: „Et, si non . . habet . ., **qua**[3]) est . . ., quid cupiam . ., non fugias . .. spem dederis . ., quis quaerat . ., non esses . .. forte . . habet . .. quis . . quaerit . ., nulla subest . .. non . . quaerimus . ., quid . .

---

[1]) conf. pan. v. 197: „ . . nostri si parvula cura — Sit tibi, quantalibet, si sit modo . . .".

[2]) Haec formula saepe redit.

[3]) Subpleas ubicunque „Et. si".

quaeris . .. prima . . sinat . ., qua est . ., non liceat . ., **Et, si,** quidquid agas, sit tibi cura mei [1]), quem dabit . .. thura aberunt . ., non poterunt . ., M. II. 424. VII. 68, XII. 481, XIII. 154, H. 3. 139, A. I. 8. 44, III. 3. 25: „**Aut, si** rescierit . ., quid [2]) metuam . ., quis . . feriat . ., . . requiritur . ., rusticitas non vetat . ., quis deus est . ., M. X. 220, XIV. 663, H. 2. 87, A. I. 13. 39, 14. 3, II. 11. 33, III. 3. 39. R. a. 15, Trist. II. 239, 333, ex P. III. 6. 3, 33, IV. 6. 39, Fast. II. 401, V. 303, VI. 367, 789: „**At, si** forte roges . .. staret [3]) . ., nostra . . spumescant . ., quem . . teneres, passa fores . ., vana ferunt . ., . . se subduxisset . ., quis fert . ., . . fortasse fuisses, . . iubeas . ., . . scripsisset . ., forte velis . ., quem laedi Fortuna cernis iniqua [4]), quis . . esset . ., negligimur . ., respicerent . ., **non** esset . . .", H. 17. 67, 21. 141, ex P. II 3. 97. III. 7. 38. Fast. IV. 323, 601: „**Sed, si** iam vellem . ., nil [5]) dedimus . .. sola . . dentur . ., quis peteret . ., crimen abest . ., **forte** tibi est . .". M. X. 303, XV. 601: „**Vel, si** credetis . ., **Vel, si** dignus erit . .", A. I. 8. 85, R. a. 641, Trist. III. 6. 2, M. XIII. 823, ex P. I. 4. 5: „**Nec, si** quem falles . .. scire [6]) voles . .. **forte** velis . ., **forte** roges . . .. me videas . .", Trist. III. 3. 61: „**Nam, si** . . volat . .", 55: „**Nunc, si forte** potes . .", A. III. 8. 65: „**O, si** neglecti quisquam . . vertat", A. I. 7. 29: „**An, si** pulsassem . .". M. X. 190: „**Ut, si** [7]) quis . . infringat . .", VI. 455 ets: „Non secus exarsit . . — **Quam, si** [7]) quis . . subponat . .", Trist. IV. 1. 81: „**Sic, si** [7]) quem . . reperit . .", M. I. 593, II. 293, X. 38, XIII. 95, H. 12. 83, 183. 19. 117, 20. 235. A. II. 8. 25. 11. 27, 16. 27, R. a. 479, 489, 673, 780, Trist. II. 91. 497, ex P. I. 7. 63, II. 1. 67. 5. 33, Fast. III. 87: „**Quod si** sola times . ., nec [8]) tangit . .. fata negant . ., vera dicere licet . .. **forte** dedignare . ., **forte** . . tangunt, quam sciero . .. contigerit . ., . . negas . .. . . exasperet . ., . . vincit . ., quis . . incusat . ., quid . . valent . ., vos . . conducet . ., non faceret . ., non prodest . .. scripsissem . .. permittis . ., . . . dabitur . ., **forte** . . pervenit . .. **forte** vacas . .", M. VII. 853 ets: „Perque deos supplex oro . . . — **Per, si** quid merui de te bene, perque . . .", XIII. 376 ets: „Perque deos oro. . . . — **Per, si** quid superest . . — Si quid . . . — Si Troiae . . . aliquid . .": **praecedente prono-**

---

1) conf. pan. v. 197.

2) Subpleas ubicunque „**Aut, si**".

3) „ „ „**At, si**".

4) conf. pan. v. 182: „Fortuna adversa . . me fatiget."

5) Subpleas ubicunque: „**Sed, si**".

6) „ „ „**Nec, si**".

7) particulae conparativae.

8) Subpleas ubicunque: „**Quod si**".

mine in M. IX. 383: „Qui, si qua est pietas[1]) . ., M. II. 328, IV. 573, H. 20. 177: „Quem si non tenuit . ., Quem si . . vindicat . ., Quem si reppuleris . .", H. 5. 93, Trist. II. 163, III. 6. 37: „Quae si sit . .. Quae si non esset . .. Quae si non ita sunt . .", H. 7. 53, A. I. 1. 7. 13. 33, III. 6. 89, A. a. III. 197, Nux 117, Trist. I. 8. 33: „Quid? si nescieris . ., praeripiat[2]) . . ., non flagrasset . . ., . . flueres . .. praecipiam . ., non . . darem, . . . esset . .", H. 15. 89: „Hunc si conspiciat . .", Trist. I. 11. 43: „Hanc si contigerint . .", Fast. III. 792: „Hac, si quid memini . .", A. I. 8. 105: „Haec si praestiteris . .". A. a. I. 581: „Huic, si forte bibas . .", Trist. I. 6. 21: „Tu si Maeonium . . sortita fuisses". — **Post primam diairesin** particula „si" conlocatur in M. I. 358, 377, 498, 620, II. 527, III. 141, IV. 75, 696, VI. 663. VII. 32. VIII. 347, IX. 8. 486, 502. X. 28, 163. 801. XI. 267. 439. XII. 521. XIII. 21, 113, 808, XIV. 169: „Quid tibi, si . . fuisses . .. Atque ita, si . . remollescunt . .. Et quid, si cremantur . .. Sed leve, si . . negaretur . ., At vos, si tangit . .. At bene, si quaeras[3]) . .. Aut hoc, si . . est . ., Hanc ego, si peterem . .. Et modo, si possit . .. Hoc ego si patiar . ., Proxima, si . . non foret . .. Nomine si qua . . pervenit, O ego, si liceat . .. Aut, hoc si nequeo . .. Famaque si veteris non est . .. Tristia, si dedissent . ., Aut mea, si mulcebunt . ., Et cui, si demas . ., Quod tua, si potes . ., Ardua si . . quatiatur . ., Atque ego, si esset . ., Quod tibi si . . donaverit . ., At bene, si noris . .. Hac mihi si potior . . est . .", H. 2. 7, 106, 4. 162, 5. 99, 6. 15. 141. 7. 28, 144, 174, 11. 56, 14. 123, 15. 35, 210, 16. 173, 244. 253. 321. 365, 373. 17. 47, 198, 227, 257, 18. 27, 39, 121, 19. 103. 20. 61. 148. 174, 21. 61, A. I. 1. 38, 3. 16, 4. 39, 6. 35, 8. 11, 63, 96, II. 4. 15. 14. 15. 16. 13, 19, 17. 11, III. 11. 33, 6. 35, 8. 28, 9. 1, 11. 35, A. a. I. 643. 728, II. 15, 180, 182, 300, 576, 609, 633, III. 32, 107, 507. 661. R. a. 67, 117, 139, 327, 433, 477, 544, 630. M. f. 79, Nux 25. 28. 53: „Tempora si numeres . ., Heu mihi, si quae sim . .. Et mihi, si non vis . ., Nec tibi, si sapias . ., O ego, si possem . .. Dic age, si . . intrasses . ., Et quo, si non sim . ., Hectore si vivo . . forent . ., Nec te, si cupies . ., Et grave, si morerer . .. At tu, si qua . . tibi cura sororis[4]), Candida si[5]) non sum . .. Hoc te, si saperes[5]) . .. Pliada, si quaeras . ., Ille ego, si nescis . ., Oscula si[5]) natae dederas . .. Om-

[1]) Formula saepe iterata.
[2]) Ubicunque subpleas „Quid? si".
[3]) Indicativi forma restituenda esse videtur.
[4]) Hanc Ovidio tritam formulam legis etiam in pan. v. 197.
[5]) „si" 2. enuntiati locum obtinet.

nia, si dederis . ., Tu quoque, si . . contenderit . ., Nil ego, si peccem . ., Quaerere, si nescis . ., Quis mihi, si laedar . ., His ego, si saperem . ., His ego, si vidi . ., In me, si nescis . ., Hoc quoque si [1]) credis . ., In tua si [1]) veniunt . ., Cetera si [2]) possum . ., Postmodo si [2]) facies . ., Hunc tu, si sapies . ., Aut dea, si . . rogatur . ., Haec tibi si [1]) demas . ., Tu mihi, si qua fides [3]) . ., Oscula si [2]) dederis . ., Hunc ego si [1]) cupiam . ., Sanquine, si qua fides [3]) . ., Nec tu, si quis erit . ., Non bene, si tollas . ., Aspera si [2]) visa est . ., Ilia si [2]) . . necasset . ., Non ego, si . . ponar . ., Tum mihi, si premerem . ., **Non, tibi si** [2]) . . dat Altera, si memini . ., Cornua si [2]) . . requiram . ., Hoc tibi, si velles . ., Memnona si [2]) mater . . ploravit . ., Odero, si potero . ., Ludite, si sapitis [4]) . ., Candida si [2]) fuerint . . ., Nunc mihi, si **quando** . ., Frangis, si vires experieris . ., Flumina, si contra . . nates, Gausapa si [2]) sumpsit . ., Et tibi, si taceas . ., Condita si [2]) **non** sunt . ., Corpore si [2]) nequeunt . ., Paucaque, si quaeras [3]) . ., Corpora si [2]) veteres non sic coluere . ., Vos quoque si [1]) . . spectetis . ., Credula si [2]) fueris . ., Inpia si [2]) nostros legisset . . ., Aut nova, si possis . ., Otia si [2]) tollas . ., Turgida, si plena est . ., Luditis **o, si** quos potuerunt . ., Hanc mihi, si sapiat [4]) . ., Hanc tu si [1]) quaeres [5]) Alter, si possis . ., Ponderel, si quaeris [3]) . ., Certe ego, si nunquam peperissem . ., Orbaque, si sciat hoc . ., Ergo, si sapiant [4]) . ."; **Trist.** I. 1. 94, 6. 28, 9. 6, II. 515, III. 1. 81, 3. 1, 4. 13, 6. 13, 25, 7. 19, IV. 4. 36, 5. 13, 8. 43, 9. 6, 11, V. 1. 39, 2. 17, 3. 27, 53, 7. 68, 9. 1, 12. 51, **ex P.** I. 1. 77, 2. 109, 113, 5. 7, 79, 7. 10, 24, 8. 47, II. 2. 5, 107, 4. 23, 7. 33, 8. 37, 9. 24, 10. 36, 43, III. 1. 30, 82, 99, 157, 3. 28, 5. 53, 57, 6. 8, IV. 1. 17, 8. 3, 13, 21, 85, 9. 9, 12. 15, 14. 11, 16. 45, Ibis 53, 361, **Fast.** III. 248, 393, 447, IV. 919, V. 229, 461, 493, 646, VI. 67, 77, 250, 767: „Mitia, si . . fregerit . ., Grandia si [2]) . . licet, Tempora si [2]) fuerint . ., Scribere si [2]) fas est . ., Vos quoque, si fas est . ., Haec mea, si . . miraris . ., Haec ego si [1]) . . fuissem, Id quoque si [1]) scisses . ., Idque ita, si nullum . . est . ., Ergo, si remanent . .,

---

[1]) „si" 3. enuntiati locum obtinet.

[2]) „ 2. „ „ „

[3]) Habes illam tritam formulam alio loco positam.

[4]) „si sapis", „si sapias", „si sapitis" etc. sunt formulae ab Ovidio frequentatae.

[5]) Varia traditio: „Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit — Hunc tu si quaeris ponere, pone metum", „Hanc tu si quaeras. . . Hunc si tu quaeris . ." me docet saepius a librariis pro libitu coniunctivi formas pro indicativi esse positas. Sed multo maior locorum, ubi indicativi formae exstant, numerus stat pro indicativo, si metricae causae non obstant.

Ultima si[1]) demis . ., Certe ego, si sineres . ., Hoc mihi si[2]) Delphi Dodonaque diceret ipsa, (conf. pan. v. 178.), Tempora, si possis . ., Omnia, si nescis . ., At mihi si[2]) . . reddas, Et mea, si . . conmisimus . ., Me quoque, si fas est[3]) . . Idque ita, si . . merui . ., Praemia si[1]) . . consequor . ., O tua si[2]) sineres . ., At puto, si . . retentem, Hoc mihi si[2]) Superi . . credent, Denique, si moriar . ., Et ne, si superest . ., Et mihi, si quis erat . ., Quo tibi, si . . laudere . ., Vivere, si vita est . ., Atria si[1]) nobis . . negas, Sunt ibi, si vivunt . .. Heu mihi, si . . est . ., Nec mea, si . . demas . ., Non ego, si biberes . . ., Quae tibi si[2]) memori coner perscribere versu, Et tua si[2]) fas est[3]) . ., Numina, si demas . ., Pluraque, si numeres . ., Haec tibi si[2]) subeant . ., Altera si[1]) nobis . . rogatur . ., Nec te, si cupiat . ., Gratia si[1]) nulla est . .. Nec, tua si[1]) . . scindentur . ., Quae sunt, si nescis . ., Tum me, si qua fides . ., Unde ego si[2]) fato nitor . ., Ex me, si nescis . ., Da mihi, si quid ea est . ., Qua, pia si[1]) possit . ., Heu mihi, si . . ducis . ., Tu modo, si quid . . . sperabis . ., Clausaque si[1]) . . est . ., Atque ego si[2]) . . essem, His ego si[2]) vitiis ausim . ., Styx quoque, si quid ea est . . (conf. ex P. IV. 1. 17), Dicere si[1]) fas est . ., Postmodo, si perges . ., Filia si[1]) fuerit . ., Hac sunt, si memini . ., Nubere si[1]) qua voles . ., Vis ea si[2]) verbi est . ., Quantum, si . . incalfacit . ., Mars quoque, si nescis . ., Qui modo, si . . habuissem . ., Quorum si[1]) . . quaeres, Albula, si memini . ., Non ego, si . . iusserit . ., Quid grave, si . . dedisti, Ad tua si[2]) nobis . . licet, Tempora si[1]) . . quaeris . ."; **post caesuram trithemimerem** in **M.** I. 771, II. 36, IV. 375, VI. 543, VII. 694, IX. 617, X. 233. 619. XI. 721, XII. 186, XIII. 303, 466, XIV. 192, XV. 439: „Sole satum, Si ficta loquor . ., Phoebe pater, si das . ., Una; **velut** si[1]) quis . . cernat, Sunt aliquid. Si **non** perierunt . ., Procris erat, si **forte** . . pervenit . ., Nam primum, si . . liceret, Vel nece, **vel** si[1]) quid . . est . .. Ut pereat, si me Fors illi dura negavit, Quisquis es, **et** si qua est . ., Acta tot. **Ac** si quem potuit . ., Haud timeo, si iam nequeam . .. Este procul, si iusta peto . ., Atque ait: **O** si[4]) quis referat . . ., Vale dea, si . . habes . ., **H.** 16. 291, 351, 17. 136, 183, 20. 121, 21. 29, **A.** I. 6. 34, II. 4. 3, 8. 17. 19. 4, III. 3. 15, **A. a.** I. 708, II. 665. III. 250, 638, 681, **R.** a. 134, 583, 810, Hal. 14: Vix fieri, si sunt . ., Finge tamen, si vis . ., Ferrea sim, si **non** . . amem, Et peream, si **non** invi-

---

1) „si" 2. enuntiati locum obtinet.
2) „ 3. „ „ „
3) Etiam formula Ovidio trita.
4) conf. A. III. 8. 65: „O si neglecti . . ."

tent . .. Hostibus e si[2]) quis . . repugnat. Qua peream, **si** . . eras . .. Sola eram, **si non** . . adesset . .. Confiteor, **si** quid prodest . ., At quanto, **si forte** refers . ., Ferreus est, **si** quis . . amat, Dicite, di, **si** vos . . fefellerit . .. Exspectat **si**[2]) quis . ., Praecipue, **si forte** caret . .. Obfendet, **si non** . . tegas, Praeterquam, **si** quos . . iubet . ., Praecipue, **si** . . erit . ., Temporibus **si**[2]) **non** adgrediare . ., Tristis eris, **si** . . eris . ., Eripuit, **si qua** est . .. Quin etiam, **si forte** . . vidit . ., **Trist.** I. 1. 55, 5. 44, 45, 8. 19, II. 288, III. 6. 21, 11. 61, IV. 3. 49, 51, 52, 4. 26, V. 1. 15, 13. 2, 4. 23. ex **P.** I. 1. 59, 2. 9. 7. 17, 10. 2, II. 7. 23, III. 1. 7, 9. 13, IV. 9. 118, 12. 9, 14. 54, 16. 8, **Fast.** II. 147, III. 179, IV. 321, VI. 10: „Carmina nunc **si**[1]) **non** . . odi. Diminui **si**[2]) qua . . potest, Scire meos **si**[1]) quis casus desiderat omnes,[3]) Inque meos **si**[1]) **non** lacrimas dimittere casus, In culpam, **si qua** est . ., Si memor, **et si**[2]) quas fecit . ., Crede mihi, **si** sit nobis . ., Me miserum, **si** tu,[4]) cum diceris exulis uxor — Avertis vultus . ., Me miserum, **si** . . putas . ., Me miserum, **si** te . . pudet . ., Invidiam, **si** qua est[5]) . ., Delicias **si**[2]) quis . . quaerit, Mittere rem **si**[1]) quis, qua caret ipse, potest[6]) (= ex P. II. 10. 2). Te tamen, o, **si** quid credis . . Poenitet, **o, si** quid . . creditur . .. (conf. M. XIV. 192.) Viderit haec **si**[1]) quis . .. Me miserum, **si** tu . . obfenderis, Mittere rem. **si** quis, qua caret ipse, potest, Crede mihi, **si** sum . . Pace tua, **si** pax est . ., Cur igitur, **si** me videam . .. Misit in has **si**[1]) quos . ., Et pudeat, **si** te . . adpellem . ., Exceptis, **si** qui . ., habent, Iunonis **si**[2]) **non** iam . . foret, En etiam, **si** quis . . solebat, Parva fuit, **si** prima velis . ., Casta regor. **Si** tu damnas . ., Voce locus, **si non** obstreperetur . .", **post caesuram penthemimerem** in **M.** I. 297, 361, 378, 545. II. 589, 692, 699, III. 4, 264, 265, 329, 348, 437, 518, 655, IV. 682, V. 108. 309, 378, 515, 522, 531, VI. 79, 156, 547, VII. 615, 678, 750, 793, VIII. 51, 205, 326, 350, 615, IX. 256. 427, 476, 599. 666, 727, X. 274. 344, 428, 542, XI. 24, 452, 678, 751, XII. 49, 446, XIII. 268, 469, 670, 965. XV. 604 ets: „Figitur in viridi, **si** fors tulit . .. Namque ego, crede mihi, **si** te . . habet . ., Victa remollescens. si flectitur . .. Fer, pater, inquit, opem, **si** . .

[1] „si" 3. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 2. „ „ „
[3]) Hanc scripturam praepono alteri: „Scire meos casus **si** quis desiderat omnes," conf. Trist. I. 8. 19: „Inque meos **si** non lacrimas dimittere casus."
[4]) Tot exempla docent, falsam esse aliam traditionem: „Me miserum, tu si . .". conf. etiam Trist. IV. 3. 51, 52. ex P. I. 7. 17, M. III. 437, 518, XIII. 965 etc.
[5]) Ovidio trita formula.
[6]) Altera traditio est: „Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest" sed conf. ex P. II. 10. 2. omnino similem.

habetis, Quid tamen hoc prodest, **si** . . successit . .. Quisquis es hospes ait, **si forte** . . requiret, Rustice, vidisti **si**[1]) quas . .. Imperat et poenam, **si non** invenerit . ., Rite vocor, perdam, **si** me . . docet . . ., . ., || **si** sum regina Iovisque, Vidit et, est vestrae **si**[2]) tanta potentia plagae, Fatidicus vates: **Si** se **non** noverit . ., Tecum discedat, **si** tu . . possis. Quam felix esses, **si** tu . . fieres. Si puerum iuvenes, **si** . . fallitis . ., Celasset vultus, **si non** . . fuisset, Invicti, vinci **si**[1]) possent . ., Fallerenobis cum, **si** qua est fiducia[3]) . .. At tu, pro socio **si**[2]) qua est mea gratia . .. Sanguine proque tuo. **Si** nulla est gratia . .. Filia digna tua est: **si** iam . . est, Lege tamen certa, **si** nullos contigit . ., Si qua tibi nurus est, **si** qua est tibi . .. Dicta foret Niobe, **si non** . . fuisset, In populos veniam, **si** . . tenebor. Iupiter o, dixi, **si** te . . loquuntur . ., Fulva colore foret, **si** . . inesset. Me quoque muneribus, **si** munera . . darentur. Esse deus voluit, **si** quis . . adfuit . .. O ego ter felix, **si** . . possem, Unde gravet pennas, **si** . . adurat. Hausit et o felix, **si** quem dignabitur . .. Phoebe, ait Ampycides, **si** te coluique . .. Esse deos, dicit, **si** dant . ., Dis fore confido, **si** quis . . erit . ., Solvit et, **o** nostri **si**[2]) qua est[3]) reverentia . . ., Et placet et possum, **si non** sit . ., Signa certa dabat, **si non** . . fuissem, Inplesset monstri, **si non** . . tulisset. Cura tenet Veneris? **Si** di . . vellent . .. Constitit et timide, **si** di . . potestis, . ., || **si** nil conceditur ultra, . . ., **si non** potiatur amato, . . ., || **si** quid prodesse monendo — Posset . ., Et coeunt **ut** aves, **si quando**[4]) . . cernunt . .. Per patrios ignes, **si** me **modo** . . remittent, Excutit, et primo, **si**[5]) sit circumspicit . ., Proximus, aut idem, **si** fors tulit (= I. 297), **Qualia** de pelagi, **si**[4]) quis procul audiat . .. Tunc poteram magni, **si non** superare, morari, Quid tamen hoc refert, **si** se . . refert . .. Liber erit sanguis, **si** quos . . movent, Muneris auctor opem, **si** . . vocatur . . ., Quid iuvat esse deum, **si** tu **non** tangeris istis. . . aut **qualia** fluctus — Aequorei faciunt, **si**[4]) quis procul audiat illos" (conf. XII. 49.): **H.** 1. 61, 8. 15, 10. 17. 105, 143, 12. 75, 13. 65, 15. 85. 16. 39, 211. 270, 17. 23. 91, 245, 18. 43, 19. 27, 20. 27, 21. 125, 183. **A.** I. 2. 5, 43, 13. 41, II. 7. 19, 8. 9. 9. 25. III. 4. 41, 9. 65, **A. a.** I. 327, 387, 659, II. 99, 201, 409, 597, III. 415, **R. a.** 51, 55, 249, 333, 442, 619, **M. f.** 23, Nux 19, 51: . . ..

1) „si" 2. enuntiati locum obtinet.
2) „ 3. „ „ „
3) Respicias iterum has Ovidianas formulas saepe iteratas.
4) conf. paneg. v. 43 „Qualis . . . si quando . . urget . ." et Ovidii M. XV. 604.
5) copula interrogativa.

si te viderit . ., At tu, cura mei si[1]) te pia tangit . ., . . ., || si quid nisi litora cernam, . . ., || si stat victoria . ., . . . || **Si non** ego causa salutis. Perdere posse sat est, si quem iuvet . ., . . ., || si sum tibi cura, caveto, Quid mirum, primae si[2]) me lanuginis aetas — Abstulit . ., Nec tamen est mirum, si . . amo . ., Quid tamen hoc refert, si te . . tenet . ., Crimen erat nostrum, si . . fuissem, His ego blanditiis, si . . fuissem, Nec dubito, quin, te si[3]) persequar . . ., Gaudia rapturo, si quis . . vellet . . ., Saepe tui, specto, si[4]) sint . . ., Te mihi compositis, si quid tamen egimus . ., At fuerat melius, si te . . tenebat. Tu quoque pro nobis, si **non** mentiris . ., Nam puto sentirem, si quo tentarer . . ., Tum quoque non paucos, si te bene novimus . ., Cur ego plectar amans, si . . marcet . ., Di melius, quam me, si sit . ., Quidquid in ancilla, si quis . . posset . ., Vive deus, posito, si quis . . dicat . ., Quo tibi formosam, si **non** . . placebat, His comes umbra tua est, si qua est . . umbra, Cressa Thyesteo si[1]) se abstinuisset . ., Hoc unum moneo, si quid creditur . ., . . ., || si **non** cetera sumsit, Fallitur, Haemonias si[3]) quis decurrit . ., Riserit, adride, si flebit . ., Quae bene celaris, si qua . . patebit, Ista viri captent, si iam . . probabunt, Quis Danaen nosset, si semper fuisset . ., De quibus ad vestros si[6]) quid **non** pertinet usus, Vixisset Phyllis, si me . . foret . ., Viderit, Haemoniae si[3]) quis . . . putat . ., Fortior est, plures si[3]) quis . . potest, Manat amor tectus, si **non** . . recedas, Nec tamen indignum, si vobis cura . ., Vos quoque frugiferae, si . . ponor . ., Idque fide caveat, si **non** . . retinent . ., **Trist.** I. 2. 65, 99, II. 97, 257, 267, III. 1. 19, 4. 3, 14. 21, 27, IV. 3. 75, 77, 9. 15, V. I. 41, 2. 39, 5. 53, 10. 41, 12. 23, **ex P.** I. 3. 87, 4. 9, 15, 5. 9, 6. 19, 8. 3, II. 1. 65, 2. 9, 127, 3. 95, 6. 33, 9. 3, 25, 10. 3, III. 1. 71, 6. 13, IV. 2. 43, 3. 51, 4. 49, 8. 27, 55, 11. 13. 13. 17, 14. 45. **Fast.** I. 145. 219, II. 161, 403, III. 183, 521, V. 465, 489, 523, VI. 289: „Mittere me Stygias si[5]) iam voluisset . ., Immo ita si[1]) scitis, si me . . abstulit . ., Me miserum, potui, si **non** nocerent . ., Quodcunque adtigerit, si qua est . ., Igne quid utilius, si quis tamen . . comparat . ., Dicite lectores, si **non** grave . ., Usibus edocto si[1]) quidquam credis . ., Illud opus potuit, si **non** prius . . perissem, Quod quicunque leget, si quis leget . ., Hectora quis nosset, si . . fuisset,

---

[1]) „si" 3. enuntiati locum obtinet.

[2]) Praeferenda esse videtur scriptura altera: „Quid mirum, si me primae . . ."

[3]) „si" 2. enuntiati locum obtinet.

[4]) particula interrogativa.

[5]) „si" 4. enuntiati locum obtinet.

[6]) „ 5. „ „ „

Ars tua. Tiphy, iacet, **si non** sit . .. Denique vindictae **si**[1]) sit mihi . .. Lenior invicti. **si** sit . ., Me miserum, quid agam, **si** . . relinquunt. Victor Echorias **si**[1]) . . penetrasset . . Utque fit. in me aliquid. **si** quid abnuerim . .. Fertilis, adsiduo **si**[2]) **non** renovetur . ., Nec tamen inficior. **si** possint . .. Nam mea per longos **si**[3]) quis . . digeret . .. Occidet ad Circi **si**[1]) quis . . ibit . ., Haec quoque, quae legitis, **si** quid . . . credis . ., Quae, non mendaci **si**[1]) quidquam credis . ., Neve roga. quid agam. **Si** persequar . ., Imbuero Scythicas **si**[1]) **non** . .. Non ego concepi, **si** . . tulisset. Sic tamen haec tenta, **si non** . . putabis. Pro quibus optandi **si**[4]) nobis . . fiat. Crede mihi. nostrum **si**[2]) **non** . . est. Fama loquax vestras **si**[4]) iam pervenit . .. Iupiter oranti surdas **si**[4]) praebeat aures.[5]) Auctorisque sui **si**[1]) **non** est . .. . ‖ **si** te magis ipse valerem. Nec scelus admittas. **si** consoleris . .. . . ., ‖ **si** per fera bella liceret. . . .. **si** quis mihi diceret. ibit. Haec tua pertulerit **si**[4]) quis . .. Quamlibet exigua **si** nos . . iuverit . .. Di quoque carminibus, **si** fas est . . .. Finitumque tuum. **si non** ratione . ., Ne te mirari, **si** sint . ., Adde, quod, Illyriaca **si**[2]) . . essem. . . .. **si** plura requirere vellem. Tu tamen, auspicium **si**[6]) sit . . . quaeris. Foedera servasset, **si non** . . fuisset, Ferret opem certe. **si non** . . egeret, Quae fuerit nostri **si**[4]) quaeris . .. Qui tamen eiecta **si**[4]) **forte** tenebitur . ., Heu ubi Mars pater est? **Si** vos modo vera locuti, ... ‖ **si** te proverbia tangunt. Verba fuere Iovis. **si** quid fert . . .. Quid mirum, virgo **si** . . . admittit . . ." — Quibus versibus addas **pentametros**, ubi **„si" alteram** versuum **partem** incipit. **H.** 2. 20, 4. 152, 5. 4, 6. 18, 12. 202, 14. 6, 16. 270, 17. 258, 19. 30. 118, 20. 116. 218, **A.** I. 4. 52, 6. 10, 7. 2, II. 14. 26, 18. 32, 19. 46. 60. **A. a.** I. 356, 660. II. 228, III. 24. 414, 440, 474, **R. a.** 334, 576: .. . . . **Si** valet . .. . certi ‖ **si**[2]) quid haberet Amor. . . .. ‖ **si** sinis . .. . . ., maneo ‖ **si**[2]) tua . .. . . ., dicam ‖ **si**[2]) tibi . .. . .. ‖ **si** . . . forem. . . .. ‖ **si** patiare . .. . . ., ‖ **si** qua . . sapit, . . ., ‖ **si** quis . . eat. . . .. **si** mea fata petis, . . ., ‖ **si** patiare . .. . ‖ **si modo** mater erit. . . .. ‖ **si** potes . .. . . ., tenebris ‖ **si**[2]) quis iturus erat. . . .. ‖ **si** quis amicus adest. Tentasset, quod tu, ‖ **si** tua mater opus. . . .. ‖ **si modo** vivit . .. Uxorem stulti ‖ **si**[1]) quis amare potest. Me tibi rivalem ‖ **si**[4]) iuvat esse. veta". . . .. ‖ **si** volet . .. . ‖ **si** potes . .. . .. ‖ **si** vacat . .. . populo

---

[1]) „si" 3. enuntiati locum obtinet.

[2]) „ 2. „ „ „

[3]) „ 5. „ „ „

[4]) „ 4. „ „ „

[5]) conf. **pan.** v. 132: „Intentaque tuis precibus se praebuit aure".

[6]) Est copula interrogativa et sine dubio altera traditio „cui" est superscripta explicatio.

si[1]) placet . .. Ilias aeternum || si[2]) latuisset . ., Praeceptis Priami || si[2]) foret . ., . . ., exiguum || si[1]) modo . . habet, . ., nescit || si[1]) qua . .. . || si modo . . erat, **Trist.** I. 6. 14, 18, 7. 28, 32, 40, 9. 26, II. 156, 572, III. 4, 8, 30, 72, IV. 3. 20, V. 2. 34, 5. 60, 9. 6, 8, **ex P.** I. 1. 80, 2. 110, 142, 4. 44, 5. 56. 6. 24, II. 1. 64, 2. 48, 5. 12, 7. 78, 9. 32. III. 1. 34, 4. 4, 68, 7. 22. 9. 6, IV. 9. 36, 10. 20, 12. 4, 15. 40, **Fast.** II. 18, ..II. 336. 795, IV. 100. 722. 724, V. 68, 276, 408, 688, VI. 522, 590: I. . ., || si paterere, fuit, Hic aliquod pondus || si[3]) **modo** testis habet, Nesciat his summam || si[3]) quis abesse manum. **Non** fastiditus || si[2]) tibi lector ero. . . ., || si licuisset . .., . . ., || si quid amavit . .. . . ., Romanum || si[1]) **modo** nomen amant. Gratia candori || si[2]) **qua** relata meo est, ... || si quis obesse potest, Cepisset genitor || si[2]) Phaetonta Merops. . . .. || si quis amavit . .. . . ., || si **modo** vivit . ., Esset, quae debet, || si tibi cura mei[4]), Inplerent venti || si[2]) mea vela sui, Exul in amissa || si[3]) tamen Urbe legor, Scripta vetustatem || si[2]) **modo** nostra ferunt. . . .. || si precer . ., . . ., movissent || si[1]) tamen ante tuum, Quarum iudicio || si[2]) qua probata . .., Perstiterit laesi || si[2]) gravis ira dei, Hanc messem satis est || si[5]) mea reddit humus, . . ., || si qua coire velis, Subficiet nostris || si[2]) modo vita malis, . . ., || si **modo** servor, ero, . . ., || si sciat . ., Aut flecti nervos || si[3]) patiare . .. Musta sub adducto || si[2]) pede nulla fluant, ... vere || si[1]) reperire voles. In vestras venit || si[3]) **tamen** ille manus, In vestro miseris || si[3]) licet esse choro, Et fieri cupias || si[3]) qua, futura putes. Hoc peccat solum || si[5]) mea Musa, bene est, Mitia ius Urbis || si[3]) **modo** fata darent. . . .. || si **modo** dantur, emam, Est aliquis nostrum || si[3]) **modo** carmen honos, Transit nostra feros || si[3]) **modo** Musa Getas, . . ., pacando || si[1]) quid ab hoste vacas. . . ., || si pia lingua rogat, . . ., || si vis cognoscere, caelum, . .. || si levis absit amor, . . ., || si favet alma Pales, Prosequor officio || si[2]) tua festa pio, . . ., || si comes unus erat, . . ., || si qua requiris, ait, . . ., || si moreretur, erat, ... || si qua locutus ero, . . ., || si sinat illa, canam, . . ., || si pia vita placet". — **Post caesuram hephthemimerem „si"** conlocatur in **M.** III. 263. 311. 549, V. 16, VI. 440, 546, VII. 677, 691, VIII. 598, IX. 537, 607, 677, X. 337, 426, 579, XI. 114, 689. XII. 181, XIII. 89: . . ipsam, || si maxima Iuno — . .

[1]) „si" 2. enunciati locum obtinet.
[2]) „ 3. „ „ „
[3]) „ 4. „ „ „
[4]) Hanc saepius ab Ovidio usurpatam formulam etiam panegyristam adhibuisse iam adnotavi.
[5]) „si" 5. enuntiati locum obtinet.

vocor . ., . . ., || si credere dignum est, . ., || si fata vetabunt, . . . verum || si[1]) quaeris, ademit, . . . || Si gratia, dixit, — Ulla mea est . ., ... || si copia datur, . . ., || si fraxinus esset, . ., || si vivere nobis — . . dederint . ., . . ., Si mitis et aequus — . . esset . ., . . ., || si forte notasti, . . ., quorum || si singula duram — . . . non poterant . .. Edita forte tuo fuerit || si[5]) femina partu, . . . Ergo || si[1]) filia magni — Non essem . . ., . . ., || si posset amores, ... || si femina fias, ... | si postibus altis — Admovit . ., . . ., || si quaeris, habebat, . . ., || si victus ab ullo est, . . ., || si quaeritis, huius", **H.** 6. 37, 137, 9. 9, 20. 205, **A.** I. 4. 13, 8. 89, II. 14. 13, III. 2. 63, **A. a.** I. 445, II. 29, **R. a.** 731, Nux 147: „ . . ., || si vivat Iason, Quid refert, scelerata piam || si[2]) vincit . ., . . ., || si creditur, una, . . ., || si forte notasti. (= M. IX. 537.) . . .. || si veneris ante, . . . Multos || si[1]) pauca rogabunt, . . ., si numen aquarum — . . recusasset . .. . || si forte iuvabit, . . ., semel est || si[2]) credita, longum. . . .. senis est || si[2]) gratia vilis. Ut, paene exstinctum cinerem || si[4]) fulfure tangis — Vivet . ., ... media si[1]) luce palamque — Verberor . .", **Trist.** I. 2. 101. 9. 21, II. 275, 407, III. 4. 27, 14. 39, IV. 1. 47, ex **P.** I. 5. 65, 8. 13, 10. 31. II. 3. 13, 8. 69, III. 1. 89. 3. 57. IV. 6. 47. **Fast.** I. 469, III. 495. IV. 227, 349, VI. 195: „ . . ., domui | si[1]) favimus illi. Saeva neque admiror metuunt si[3]) fulmina, quorum, . . ., recta | si[1]) mente legitur[6]). . . .. tragicos si[1]) persequar ignes, . . ., || si filius eius — . . non adamasset . ., . . ., recitem || si[1]) carmina, cuius, Utque soporiferae biberem | si[5]) pocula Lethes, Hoc, . . ., satis est || si[2]) consequor arvo, . . ., de se si[2]) credimus ipsis, ... quarum si[1]) tangar amore, . .. facti || si[1]) praemia desunt[7]) . ., Geticis || si[1]) cingar ab armis, ... toties || si[1]) carmine nostro — . . rogo, ... vetiti || si[1]) lege severa — Credor . ., Utque Thyesteae redeunt[8]) || si[5]) tempora mensae. . . . agetur . .. . . ., de se || si[2]) creditur ipsi, (conf. ex P. I. 8. 13.) . . .. vitio || si[1]) gratia ipsa est, . . . et, || si mentiar, inquit, ... || si cetera quaero, ... || si quaeritis astra", **post caesuram bucolicam** in M. X. 483: „ . . preces: || O si qua patetis", XI. 693: „ . . . et quaerit, vestigia si[1]) qua supersint". H. 6. 151: „ . . . Quod | si[1]) quis ab alto — . .

[1]) „si" 2. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 3. „ „ „
[3]) „ 5. „ „ „
[4]) „si" particula comparativa 4. enuntiati locum obtinet et sine dubio pro tradito „tangas" scribendum est „tangis".
[5]) „si" copula comparativa 4. enuntiati locum obtinet.
[6]) „legitur" restituas pro „legatur".
[7]) „desunt" scribam pro „desint".
[8]) scribam: „redeunt" pro „redeant".

adest" . .. 10. 75: „ . . . tua. **Si modo** vivis". 19. 29: „ . . . scribam tibi, | **si** quis Abydo — Venerit . .". R. a. 489: „Quod **si**[1]) quid praecepta valent mea, | **si** quid Apollo — . . . edocet . .". Trist. II. 123: „ . . ut surgere, | **si modo** laesi — Ematuruerit . .". IV. 4. 53: „ . . . clementia, | **si** quis ab illo — Haec peteret . .". Ibis 199: „ . . ., frondes **ut** | **si**[2]) quis in Ida — . . . carpat . .", ex P. III. 1. 2.: „Non avis obloquitur; silvis nisi | **si**[2]) qua remotis — . . potat . .", quibus addo versus **pentametros**. A. III. 3. 32: „ . . ., || dicere **si**[1]) qua potest", A. a. III. 466: „Accepto Venerem || munere **si**[3]) qua negat", R. a. 330: „ . . . .. || rustica. **si** qua proba est", 384: „Peccat. in Andromache | Thaida **si**[3]) quis agat". — Nonnunquam Ovidius **„si"** in **caesuram penthemimerem** removit, quia **altera antecedens copula vel pronomen post caesuram trithemimerem conlocanda erant**, M. III. 662, VII. 573, XI. 555: „Haud aliter, **quam si**[4]) . . teneret. Prosiliunt, **aut, si** prohibent . . .. Nec levius, **quam si**[4]) quis everterit . . .", H. 7. 177. 15. 115. Hal. 80: „Pro meritis. **et, si** qua tibi praebebimus . .. Non aliter, **quam si**[4]) . . . portat[5]) . . Increpitant, **quem, si** . . ecfugit . .", ex P. I. 9. 17 ets: „Illum ego non aliter flentem . . vidi — Ponendus **quam si**[2]) frater in igne foret". **Eadem ex causa „si"** etiam saepius **in caesuram hephthemimerem cadit** conl. M. I. 647, II. 330, VI. 548, XI. 754, XIII. 734, XIV. 835: „Nec retinet lacrimas, || **et, si modo** . . supersunt[5]), ... || **et, si modo** credimus, unum. . . ., || **et, si** deus ullus in illo est. . . .. || **et, si** descendere ad ipsum — . . . quaeris . .. . | **et, si non** omnia vates — Reliquerunt . ., ... || **et, si** tibi cura videndi", II. 170, 678, VII. 801: „Nec scit, qua sit iter, **nec, si** sciat . . ., ... || **nec, si** rescindere posses, Nec, me quae caperet, **non, si** Venus ipsa[6]) veniret", V. 20, 615. X. 200, XIV. 177. 561: „Quo peritura fuit, **nisi si** . . . exigis . .. Ante pedes umbram, **nisi si** . . videbat . ., Quae mea culpa tamen? **Nisi si** . . . potest . .. Quid mihi tunc animi, **nisi si** . . . abstulit . ., Subposuere manus, **nisi si** qua vehebat", II. 145: „Conripe lora manu, **vel, si** . . est . .", V. 624: „Nata mihi tecum, **sed, si** modo . . placet . .", IX. 148 „Excedam tectis? **an, si** nihil amplius, . .", X. 416: „Et modo blanditur, **modo, si non** . . fiat . .", XI. 230: „Brachia procurrunt, **ubi, si** foret . .", XIII. 194: Decipienda

[1]) „si" 2. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 3. „ „ „
[3]) „ 4. „ „ „
[4]) particula conparativa.
[5]) Sine dubio indicativi forma restituenda est.
[6]) conf. **paneg.** v. 178.

fuit. **Quo si** . . isset . .", 211: „Quis tuus usus erat? **Nam, si** mea . . . requiris". V. 416: „Non rapienda fuit. **Quod si** . . est . .". VII. 712: „Procrin habe, dixit. **Quod si** mea . . est". X. 633: „Vivere dignus eras. **Quod si** . . essem". IX. 205, 237. „Haud aliter graditur, **quam si**[1]) . . gerat . ., Haud alio vultu, **quam si**[1]) . . iaceres", — II. 295. V. 25, VIII. 60. IX. 327, X. 225. 298. XIV. 843: „Fumat uterque polus, **quos si** vitiaverit . ., Praemiaque eripies? **Quae si** . . videntur, Ut puto, vincemur. **Qui si** manet . ., Rapta movet facies. **Quid si** . . referam . ., Lugubris sceleris. **Quam si** quis . . tinctam — . . vidisset . ., Editus hac ille est, **qui, si** . . fuisset. Coniugis ora mihi. **Quae si** modo . . . dederint . .". H. 16. 307, 20. 223: „Falleris, ignorat. **nec, si** . . putaret . ., Illa mihi patria est, **nec, si** . . probaris". R. a. 493: „Et sanum simula, **ne, si** quid . . dolebis". H. 4. 111. 17. 151, Nux 5: „Proposuit Theseus, **nisi si** . . negamus. At tu dissimula, **nisi si** mavis . ., Nil ego peccavi, **nisi si** . . vocatur". H. 19. 15: „His mihi submotis, **vel si** . . uror"[3]), 21. 5: „Nec lectura fui, **sed, si** tibi . . fuissem". A. a. I. 319: „Illa quidem valeat, **sed, si** . . cubabit . .". A. II. 10. 15: „Sed tamen hoc melius, **quam si**[1]) . . iacerem", III. 9. 47: „Sed tamen hoc melius, **quam si**[1]) . . . subposuisset . .". A. a. I. 397: „Sed bene celetur. **Bene**[2]) **si** celabitur index", 411: „Tunc bene desinitur: **tunc, si** quis creditur alto". — H. 3. 147. 17. 243. 21. 121: „Me petat ille tuus, **qui, si** . . fuisset. Sic illas vereor, **quae, si** . . est. Verba, quid exultas, **tua si** mihi verba dederunt". — Fast. V. 327: „Convenere patres, **et, si** bene floreat annus". ex P. II. 3. 7: „ . . . . || **sed, si** modo vera fatemur". IV. 3. 29: Quid facis ah demens? **Cur, si** fortuna recedit[4]). . . eripis . .. Trist. I. 1. 113. ex P. II. 5. 35: „Hos tu vel fugias, **vel, si** satis oris habebis. . . ., **vel, si non** ipse rogarem". Trist. IV. 3. 55. V. 9. 35: „ . . . quo te, **nisi si** fugis illa referre[5]. At non parerem, **nisi si**[6]) meminisse putares". Trist. II. 263: „Persequar inferius, **modo si**[7]) licet ordine ferri". Fast. IV. 609: „Haud secus indoluit, **quam si**[1]) modo rapta fuisset": Trist. V. 2. 27, 5. 41. ex. P

[1]) particula comparativa.

[2]) „Bene" vox ecferenda post caesuram penthemimerem ponenda erat.

[3]) Sine dubio indicativi forma restituenda est.

[4]) Indicativi formam praeponam traditae: „recedat".

[5]) Altera supra scripta traditio est: „nisi non vis illa referri".

[6]) Altera scriptura: „nisi me . .". ex sequenti „meminisse" exorta esse videtur.

[7]) Leipold l. c. p. 38: „modo si" bei Papinian für „dummodo" dunkel, denn außer einer Stelle bei Ovid (Trist. II. 263), wo die Umstellung sich durch den Zwang des Verses erklären lässt, steht es nur bei dem Afrikaner Julian und bei Apuleius." Attamen alia exempla adferam.

II. 9. 51. Trist V. 6. 5: „Tot premor adversis, **quae si** conprendere coner. Haec igitur lux est, **quae si non** orta fuisset. Carmina testantur, quae, si tua nomina demas, Sarcina sum, fateor, **quam si** tempore nostro — Depositurus eras . .". — Restant nonnulli loci. ubi „si" **interpunctione praecedente ad finem versuum conlocatur** plerumque formula „**si non**", M. I. 696: „ . . . credi posset Latonia, **si non** — Corneus huic arcus, **si non** . . foret . .", III. 271: „ . . . nec sim Saturnia, **si non** — . . . penetrabit . .". 628: „. . . misisset in aequora, **si non** — Haesissem . . .", VIII. 782: „ . . . miserabile, **si non** — Ille . . esset . .". X. 212: „ . . quam lilia. **si non** — . . . esset . .". XI. 706: **Si non** urna, tamen iunget nos littera; **si non** — . . at . . tangam", H. 20. 95: „ . . . Delia. **Si non** — Vis . .". Trist. IV. 5. 21: „ . . . servabile, **si non** — . . . sublevet . ."; M. IV. 354: „ . . . translucet aquis, **ut** eburnea **si**[1]) **quis** — Signa tegat . . .", Trist. II. 329: „. . . pelago se credere, **si qua** — Audet . .", ex P. I. 10. 19: „ . . . contingere, **si quis** — . . . timet", III. 4. 43: „ . . . ignoscere. **si quid** — Erratum est . .". Omnino denique **ob antecedentem alteram copulam „si" versum concludit** in H. 19. 101: „Ferre . . possum patientius omnia, **quam si** — Otia . . . agas", A. a. III. 445: „Nec toga decipiat filo tenuissima, **nec si** — Annulus . . alter et alter erit". — Vides igitur, copulam „si" fere semper aliis particulis vel pronominibus adiunctam esse ac saepe repetitis formulis redire atque habes circiter **350** locos, ubi „si" versum **incipit**, **110** ea ratione, ut altera monosyllaba copula vel pronomen antecedit, **60**, ubi „si" alteram versuum pentametrorum partem incipit, **165**, in quibus „si" **post primam diairesin**, **62**, ubi **post caes. trith.**, **166**, ubi **post caes. penth.**, **50**, ubi **post caes. hephth.**, **64**, ubi propter alteram copulam vel pronomen **in caes. hephth.**, **7**, ubi eadem ex causa **in caes. penth.** cadit. **8**, ubi **post caes. bucolicam**, **14** denique, in quibus **ad finem** versuum conlocatur. Panegyristam proxime **ad Ovidium** accedere iterum videmus, nam illa formula „**si cura**" etc. saepe ab Ovidio usurpatur et „**si quando**" legis in M. XI. 24, et „**qualis . . si**" cum **Ovidii** M. XII. 49. XV. 604. et aliis locis, ubi copula comparativa „si" adparet, comparo. Hoc etiam moneo, **Ovidium saepissime indicativi** modi formas huic particulae adiunxisse et sine dubio in nonnullis locis, si metrum non obstat, hae formae restituendae sunt, praesertim si etiam ἐν ἀποδόσει indicativi modi terminotiones exstant, cuius rei exempla non pauca sunt.

Particulam „**sin**" = εἰ δέ, in qua adversativa et conditionalis vis simul inest, nec **Tibullus** nec **Lygdamus** nec **panegyrista** adhibue-

[1]) „si" 3. enuntiati locum obtinet.

runt. Etiam apud **Catullum** hanc particulam non legi. **bis** apud **Propertium**, II. 32. 29: „**Sin** autem[1]) . . . consumpta est" **in initio**, II. 22. 43: „Aut si es dura, nega: **sin** es non dura, venito" **post caes. penth.**, **semel** apud **Horatium**, Epist. I. 5. 6: „**Sin** melius quid habes . ." (**in initio**), **saepissime** in **Vergilii** carminibus, et quidem plerumque **in initio** versuum, G. I. 432. 454. II. 195. 276. 483, III. 179. 504. IV. 239, A. I. 559. II. 192. 676. VIII. 578. XI. 324. 419. XII. 187. „**Sin** . . ." G. IV. 67: „**Sin autem** . .", **post caesuram penthemimerem** in G. II. 234: „Aptius uber erit: **sin** . . negabunt". A. X. 33: „Iuveris auxilio. **Sin** . . .", **post caesuram hephthemimerem** in A. X. 625: „Hactenus indulsisse vacat. **Sin** . . . latet . .". Uno loco, A. II. 192, excepto, ubicunque **indicativi** formae adiunctae sunt. — **Ovidius** denique **septies** hac particula usus est atque semper in formula ab aliis poetis aliena: „**Sin minus**"[2]) (= si autem minus est.) H. 7. 181. A. I. 4. 68. R. a. 478. Trist. I. 2. 106. IV. 9. 7. Fast. IV. 604. ubicunque **in initio** versuum, qua re etiam ex P. IV. 1. 22: „Si minus", mutandum est in: „**Sin minus**".

Copulam „**nisi**" **Tibullus**, ut adnotavi, in I. 9. 39: „Quid faciam, nisi et ipse foret . ." semel **post caesuram trithemimerem** adhibuit. **nusquam Lygdamus** et **panegyrista**. — **Catullus** bis „**nisi**" **in initio** versuum posuit, 29. 1 ets: „ . . . quis potest pati — **Nisi** inpudicus. . .". 22 ets: „ . . . aut quid hic potest — **Nisi** . . devorare . .". **post caes. trith.** in 104. 2: „Quid credat, **nisi** se vendere . .". **post caes. penth.** in 88. 5: „Qui ut nihil adtigit, **nisi** quod . . est", in 2. pentametri parte post pronomen conlocatum, 91. 2: „De me dispeream, ‖ me **nisi** Lesbia amat", post huius partis diairesin in 91. 4: „Adsidue verum dispeream, **nisi** amo". — **Propertius** conlocat „**nisi**" bis **in initio** versuum **antecedente pronomine**, IV. 6. 43: „Quam **nisi** defendes . .", 52: „Quae **nisi** iusta subest . .", quater **anteposita copula vel pronomine in initio** 2. pentametrorum partis, III. 15. 22. IV. 1. 144. 5. 51. 12. 56: „Invocet Antiope ‖ quem **nisi**[3]) vincta Iovem?, Gutta quoque ex oculis ‖ **non nisi**[4]) iussa cadet, Versibus auditis ‖ quid **nisi**[5]) verba feres?, In me mutatum ‖ quid **nisi**[5]) fata velis?", semel **post caes. trith.** IV. 1. 37: „Nil patrium, **nisi** nomen, habet . .", semel **post. caes. hephth.** II. 16. 35: „At pudeat certe, pudeat, **nisi forte** . . . — . .

[1]) Respicias hanc tautologiam „Sin autem" = „Sed si autem".

[2]) Conlocatio copulae in initio versuum per se et hoc „Sin minus" optime demonstrant, „**sin**" **non ex metrica causa pro** „**si**" positum esse, nam apud Vergilium „sin" sexies ante consonantes, ter decies ante vocales adparet.

[3]) „nisi" 4. enuntiati locum obtinet.

[4]) „ 6. „ „ „

[5]) „ 5. „ „ „

solet". — **Horatius „nisi"** post caesuram posuit in Carm. I. 10. 9. 14. 15, II. 2. 3, 14. 17. 28. III. 17. 12. 27. 63. Epod. 7. 12: „Te, boves olim **nisi** [1]) reddidisses. Fidit. Tu. **nisi** . . — debes . . . . **nisi** . . splendeat . . . . **nisi** . . — Fugerit . . . . . **nisi** . . levasset . . . . aquae **nisi** [2]) fallit . . . . . **nisi** . . mavis. Unquam **nisi** [2]) in dispar feris": **post caes. penth.** in Sat. I. 2. 30, 4. 73. 7. 14, II. 1. 18. 78. 2. 15. Epist. I. 1. 108, A. p. 191, 476: „Contra alius nullam **nisi** [3]) . . ., Non recito cuiquam, **nisi** amicis . ., Non aliam ob causam, **nisi** quod . . fuit . . . Cum res ipsa feret, **nisi** . . . Offendet solido, **nisi** quid . . dissentis . . . Nec deus intersit, **nisi** . . inciderit . . . Sperne cibum vilem, **nisi** . .; Praecipue sanus, **nisi** cum . . est. Non missura cutem, **nisi** . .", **post caes. hephth.** in Sat. I. 3. 134, 4. 47. II. 3. 285: „ . . ., quos tu ‖ **nisi** [1]) fuste coerces, . . ., ‖ **nisi** quod pede certo — . . inest . ., . . ., ‖ **nisi** litigiosus . .", **in initio** versuum, praecedente pronomine vel copula, Sat. I. 3. 85, II. 8. 34, Epist. I. 5. 27, 16. 40, II. 2. 100: „Quod **nisi** concedas . ., Nos, **nisi** . . bibimus . . . „Et, **nisi** . . detinet . . . Quem, **nisi** mendosum . ., Quis, **nisi** Callimachus . .", ter **in fine** versus, Sat. I. 2. 28: „ . . . **nisi** illas". II. 1. 52: „ . . . **nisi** intus", Epist. I. 2. 62: „ . . . . qui **nisi** paret". — In **Vergilii** carminibus **quater** tantum „**nisi**" legi, et quidem **in initio** versuum positum. E. 9. 14: „**Quod nisi** me . . monuisset . .". G. I. 155: „**Quod nisi** et adsiduis . . insectabere . .". **post caes. trith.** A. XI. 112: „Nec veni, **nisi** fata . . dedissent". **post caes. hephth.** E. 8. 67: „Experiar sensus, nihil hic, **nisi** carmina, desunt". — **Ovidius** saepe copula „**nisi**" usus est eamque **saepissime in initio** versuum, **saepe post caesuram penth.** et **hephth. alteri copulae vel pronomini** adiunxit. **In initio** versuum „**nisi**" conlocatur in M. II. 451, VI. 207, XV. 24, 33. H. 7. 52, 21. 138, ex P. II. 6. 24: „**Et, nisi** quod . . est . . . . . [4]) Iunoni . . . . . paruerit . . . = . . . paruerit . . . . . duritia vincis . . . . . . valent. . . sit . .", M. III. 251. VII. 127, IX. 251, 509, XI. 442, XII. 414, XV. 94, 533, 838. H. 19. 204, A. II. 17. 10, 33, A. a. III. 234, 362, 495, Trist. IV. 1. 72. V. 12. 65. Fast. V. 63. Ibis 360: „**Nec, nisi** finita . . satiatur . . . . . [5]) maturus . . exit . ., . . . materna . . sentiet . ., . . qua fas est . ., . . quae patiar . ., quae deceant . . . . . perdideris . ., . . foret . . . cum . . aequaverit annos, [6]) . . tranquillo . . crede . . . . . compositam . . videt . . . . . tu . . cantabitur

[1]) „nisi" 3. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 2. „ „ „
[3]) „ 4. „ „ „
[4]) Ad unumquemque locum subpleas: „**Et, nisi**".
[5]) „ „ „ „ „**Nec nisi**".
[6]) conf. pan. v. 113. „ . . . renovaverit annos".

. .,. . . submotis paranda . ., . . quam tollas . ., . . deletis . ., . . lusura movimus . ., . . pars . . pervenit . ., . . post annos patuit. ., . . per crimen . . sit . .", M. XIII. 744, Trist. III. 12. 36, ex P. I. 9. 34: „**Non, nisi** per fluctus licuit . .. . .[1]) vicinas . . araret aquas[2]) te . . dante . .", M. IX. 367, 493, X. 59, A. a. I. 749, III. 27, Trist. II. 249, 315, III. 2. 19, V. 6. 15, 11. 18, ex P. II. 2. 17, III. 1. 148, 3. 69, 9. 3. Fast. I. 86: „**Nil, nisi** iam faciem . . habebat . ., . .[3]) frater eris . ., . . adripit . ., . . turpe iuvat . ., . . lascivi . . discuntur . .. . . legitimum . . canemus, . . peccatum . . est, . . flere libet . .. . . me solum . . tutatus es . ., . . me . . iussit . ., . . quod prodest, . .,. . sollicitae sint . .. . . concessum . ., . . me . . rogare. . . Romanum . . habet", M. VII. 29, ex P. III. 5. 21: „**At, nisi** . . tulero . .. peccassem, **nisi** me . . fugasset", M. VIII. 46: „**Sed, nisi** . . forent . .", Trist. II. 31: „**Sed, nisi** peccassem . ." (= ex P. III. 5. 21), A. I. 7. 17. R. a. 733: „**Sic, nisi** . . erat . .. **Sic, nisi** vitaris . .". ex P. IV. 3. 22: „**Nam, nisi** . . est . .. M. VII. 350, XI. 241. R. a. 767. Trist. I. 4. 17. ex P. I. 7. 41. IV. 8. 69: „**Quod nisi** . . isset . ., . .[4]) venisses . ., . . frustratur . .. . . emiserit . ., . . esset,. . te . . vocasset", H. 4. 122: „**Cur, nisi** me caperes . .". 15. 3: „**An, nisi** legisses . .", 15. 39: „**Si, nisi** . . . poterit . .", R. a. 245: „**Si nisi** firmata properabis . ."; — H. 9. 19, 21. 247. A. II. 7. 26, A. a. III. 96, 120, R. a. 591. Hal. 58, Nux. 119. Trist. I. 8. 29. 31, II. 363, ex P. III. 9. 37. IV, 2. 45: „**Quid, nisi** notitia est . .? . .[5]) . . restat . ., ut . . foret?, . . perdis . .. . . erant. secretae laeserunt . ., pondus iners . ., subfugium . . essem, convictu . . . essem, tot . . nosses, cum multo . . praecepit . .. de vitio scribam . ., Pierides . . restant . .?", A. I. 9. 15, 13. 26, A. a. I. 465, Trist. II. 377: „**Quis, nisi** . . miles . ., . .[6]) cui . . est . .. . . mentis inops . ., Maeonides . . narrat . .?". M. III. 522: „**Quem nisi** . . fueris . .", IX. 529: „**Quam, nisi** tu dederis . .", XI. 759: „**Qui, nisi** sensisset . .". XIII. 346: „**Quae, nisi** fecissem . .", 354: „**Qui, nisi** . . sciret . .", 895: „**Qui, nisi** . . est". XIV. 288: „**Quae nisi** vitasset . .", H. 4. 1: „**Qua, nisi** tu dederis . .". A. a. II. 368: „**Quo, nisi** consilio est usa . .". III. 80: „**Qui, nisi** . . erit . .", R. a. 21: „**Qui, nisi** desierit . .". Trist. II. 162: „**Quae, nisi** te . . digna fuit", ex P. II. 9. 78: „**Qui nisi** natalem nil demsit . .", IV. 12. 31: „**Quae, nisi** te moveant . .", 13. 50: „**Quae**

[1]) Ad unumquemque locum subpleas „**Non, nisi**".
[2]) conf. pan. v. 173: „Et ferro tellus, pontus confinditur aere".
[3]) Ad unumquemque locum subpleas „Nil **nisi**".
[4]) „ „ „ „ „**Quod nisi**".
[5]) „ „ „ „ „**Quid, nisi**".
[6]) „ „ „ „ „**Quis, nisi**".

nisi mutato . . est". ex P. I. 10. 37: „Hanc nisi tu . . levares . .". III. 5. 47: „Te nisi momentis video . .". — Nonnumquam etiam **disyllaba** vox **ecferenda** praecedit et altera copulae „nisi" pars per synaloephen corripitur. M. I. 442, XI. 545, H. 5. 80. 15. 106. 18. 68. A. I. 8. 53, II. 5. 61, 9. 17, A. a. I. 689, Trist. V. 1. 34, 68: „Ante, **nisi** in damis . ., Nulla, **nisi** Halcyone . ., Nulla, **nisi** Oenone . ., Ulla, **nisi**, ut . ., Forma **nisi**[1] in veras . ., Forma, **nisi** admittas . ., Illa. **nisi** in . ., Roma, **nisi** inmensum . . promosset . ., Turpe, **nisi** hoc . . tribuisset . ., Nulla, **nisi** in studio est . ., Nostra. **nisi** auctori . .". **Post caesuram trithemimerem interpunctione praeposita „nisi"** adparet in M. I. 8, VI. 388, IX. 352, XIV. 691: „**Nec quidquam, nisi** pondus . ., . .[2]) vulnus erat . ., . . summa movet . ., . . te . .". II. 778. V. 529. X. 158, 201. XIII. 848. H. 12. 86. 19. 206, R. a. 127: „Risus abest; **nisi** quem . . movere", Nec cedit, **nisi** sorte, mihi . ., Dignatur, **nisi** quae possit . ., Culpa potest; **nisi** culpa potest . ., Turpis equus, **nisi** . . velent, Quam thalamo, **nisi** tu . ., Quae nunquam, **nisi** te sospite . ., Quis matrem, **nisi** mentis inops . .", **post caesuram penthemimerem, interpunctione** plerumque **anteposita**, in M. I. 470, V. 20. 615, X. 200. XIV. 177, 551, H. 4. 111, 17. 151, Nux 5, Trist. V. 9. 35: „Saxa, quis hoc credat. **nisi si**[3]) pro teste vetustas, Quo peritura fuit, **nisi si** . . exigis . ., Ante pedes umbram. **nisi si** . . videbat. Quae mea culpa tamen? **nisi si** . . potest . . . . . ., **nisi si** timor abstulit . . . . . ., **nisi si** qua vehebat Achivos. . . . **nisi si** manifesta negamus. At tu dissimula, **nisi si** . . mavis. Nil ego peccavi. **nisi si** peccare vocatur[4]) At non parerem, **nisi si**[5]) meminisse putares", M. II. 305. 356. IV. 419. 672. VI. 209. IX. 746. X. 234. XIII. 518. XIV. 784. H. 13. 55, 18. 11. 21. 181. 237, A. I. 12. 29. ex P. II. 8. 17. III. 3. 27. 6. 57. IV. 2. 37: „Qui dederat cursum, **nisi** . . ferat, Quid faciet mater? **nisi** qua . . eat, ... ‖ **nisi** quem fecere sorores, Vidit Abantiades, **nisi** quod . . moverat. . . . . **nisi** vos succuritis, oris. . . . . ‖ **nisi** te quoque decipis ipsam, Idque quid esse potest, **nisi** . . . . . ., ‖ **nisi** quo nova funera cernam, . . . , . . . , ‖ **nisi** quod . . licet . ., ... ‖ **nisi** se . . posset, . . . ‖ **nisi** quod . . erat . . . . . ‖ nisi quod legi . . ., ‖ **nisi** quod . . est, ... ‖ **nisi** vos . . rodat . ., Quid nostris oculis, **nisi** sola Palatia. desunt?, Quae tibi causa viae? **nisi** uti . . videres, Teque tegam, qui sis, **nisi** cum permiseris ipse, Hic mea cui recitem, **nisi** flavis scripta Corallis", M. III. 393, IV. 426. VIII. 92, 858,

---

[1]) „nisi" 2. enuntiati locum obtinet.

[2]) Ad unumquemque locum subpleas: „Nec quidquam, nisi".

[3]) Hanc traditionem „si" — altera est „sit" — tuentur sequentes loci.

[4]) conf. M. X. 200.

[5]) Alia scriptura est: „si non", alia „nisi me".

IX. 561, X. 377, XIII. 487, H. 2. 27, 15. 103, 16. 269, 361. 20. 23. Trist. II. 195. 383, III. 4. 51, 6. 33, 11. 17, ex P. I. 2. 97, II. 3. 23. 33, Ibis 5: „Rettulit illa nihil, **nisi** . ., Nil poterit Iuno, **nisi** . .. Praemia nulla peto. **nisi** . ., Credulus et nullos, **nisi** . ., Et non falsurae. **nisi** . ., Nec modus aut requies, **nisi** . ., Esse manu nollet. **nisi** quod . .. Dic mihi. quid feci, **nisi** non sapienter . ., Nil de te mecum est. **nisi** . ., Nunc mihi nil superest, **nisi** . ., Neve putes. non me. **nisi** . ., Fraus mea quid petiit, **nisi uti**[1]) tibi iungerer uni, Longius hac nihil est, **nisi** tantum frigus . ., Nam quid in Hippolyto est. **nisi** . .. Ulterius nihil est. **nisi** non habitabile frigus. Nil igitur referam. **nisi** me . .. Ut mala nulla feram, **nisi** . ., Tunc quoque nil fecit, **nisi** quod . . coegi. Diligitur nemo, **nisi** cui fortuna secunda est. Te nihil exacto, **nisi** nos . .. Nec quemquam nostri. **nisi** me . .". M. II. 514. 817. V. 36. VI. 294, VIII. 66. 376, XV. 92, H. 13. 133. 18. 135. 183, A. II. 19. 47. A. a. III. 403. ex P. III. 5. 31: „Mentiar. obscurum **nisi**[2]) nox cum fecerit . . videritis . ., Hinc ego me non sum **nisi**[3]) te motura repulso. Pectora rupisset. **nisi** . . isset . .. Oraque non pressit, **nisi** postquam . ., Dirigere immitem. **nisi** nescius . . ., Vulnera fuissent. **nisi** . . isset . .. Terra parit. nil te **nisi**[4]) tristia . ., Quid petitur tanto. **nisi** . .. Quod mihi non esset. **nisi** sic . ., Ergo ego te nunquam. **nisi** cum . .. Iamque ego praemoneo, **nisi** tu . .. Quid petitur sacris. **nisi** tantum . ., Exemploque meo, **nisi** dedignaris . .". — His versibus addas versus **pentametros**, in quibus antecedente negativa copula vel pronomine „**nisi**" **alteram partem** incipit. H. 10. 18. 13. 22. A. II. 15. 2. A. a. I. 394. II. 224, 626, III. 598, Trist. III. 3. 28. IV. 2. 18, ex P. II. 7. 16, Fast. I. 322, 716. II. 374, IV. 942: . . . . . nil, **nisi** litus habent. . . .. nil, **nisi** pontus erat, . . ., || nil, **nisi** dantis amor. . . .. || nec, **nisi** victor. abi, ... || nec, **nisi** serus, abi, . . . nil, **nisi** posse loqui. . . ., || non **nisi** laesus amo, Tempus agi sine me || non **nisi**[5]) triste tibi, Famaque tam longe non **nisi**[5]) parva venit, . . . || nil **nisi**[6]) triste meo, ... || nec **nisi** iussus agit, Canteturque fera || non **nisi**[6]) pompa tuba. . . .. haec certe || non **nisi**[6]) victor edet, . . . | nil. **nisi** nomen habet", H. 17. 24: „Cum sim rapta. meum quid, **nisi** nolle, fuit?", vel antecedente vocabulo elato et disyllabo in

---

[1]) Perversam esse censeo alteram traditionem: „nisi quo tibi iungerer uni". conf. ex P. III. 3. 27: „Quae tibi causa viae? nisi uti mala nostra videres". H. 21. 5: „ . . . nisi, uti ipse fateris".

[2]) „nisi" 2. enuntiati locum obtinet.

[3]) „ 6. „ „ „

[4]) „ 3. „ „ „

[5]) „ 5. „ „ „

[6]) „ 4. „ „ „

A. a. II. 40. Fast. V. 56: ..... || nulla, **nisi**‿ista, via est.... || nulla, **nisi**‿illa potest". — **Post caesuram hephthemimerem, plerumque antecedente interpunctione,** in iisdem fere formulis Ovidius „**nisi**" posuit in M. I. 743. II. 687. VII. 236. 833. VIII. 298. 657. IX. 706. XI. 766. XIII. 210, 222. XIV. 396. XV. 801 ets, 872: „De bove nil superest, formae **nisi**[1]) candor ..., Senserat hoc futurum nemo, **nisi** notus ... Cum rediit, neque erant pasti, **nisi** odore ..., Indicioque fidem negat, et, **nisi** viderit ipsa — ... non est ..., Disfugiunt populi, nec se, **nisi**[2]) moenibus urbis, — Esse putant tutos ..., Vestibus hunc velant, quas non **nisi**[3]) tempore festo. Res habuit, neque erat facti **nisi**[4]) conscia nutrix, Rura nec Iliacos coetus, **nisi** rarus adibat, Quid facis interea, qui nil **nisi**[3]) proelia nosti. Non erat hoc nimium nunquam, **nisi** magna loquenti, Nec quidquam antiqui Pico, **nisi** nomina, restat, .. neque enim locus ullus in Urbe — Ad facinus diramque placet, **nisi** Curia, caedem, Cum volet, illa dies, quae nil **nisi**[3]) corporis huius". A. III. 4. 41. A. a. II. 599, III. 233, R. a. 23. Trist. I. 2. 23. 33. 12. 23. II. 575. III. 1. 9. ex P. III. 1. 17, 151, Ibis 219, Fast. II. 671: „ ..., si non **nisi**[3]) casta placebat, ... nihil hic, **nisi** lege remissum. Sed neque ad illa licet populo, **nisi** facta ... Et puer es, nec te quidquam, **nisi** ludere oportet. ... nihil est, **nisi** pontus et aether, Scilicet occidimus, nec spes, **nisi** vana[5]) salutis, .. nihil est, **nisi** mortis imago, Non, ut .. redeam, **nisi** forsitan olim, ... nihil hic, **nisi** triste videbis, Nec tibi sunt sunt fontes, laticis **nisi**[1]) paene marini, .. nil aliud, saevo **nisi**[1]) ab hoste recedam.... ne quid, **nisi** triste videres, Nunc quoque, se supra ne quid, **nisi** sidera, cernat". M. XIII. 227, 433, XV. 282, 429, 436: „Quidve domum fertis decimo, **nisi** dedecus, anno, ..., sceleris **nisi**[1]) praemia magnas — Adiecisset opes ..., ..., **nisi** vatibus omnis — Eripienda fides ..., Oedipodioniae quid sunt, **nisi** fabula[6]) Thebae, Quid Pandioniae restant, **nisi** nomen Athenae?". H. 2. 37, 5. 127, 10. 17. 21. 3. 17, A. II. 12. 17, III. 9. 59, R. a. 805, Trist. I. 2. 1, II. 365. 371, IV. 3. 55, ex P. III. 1. 21, Trist. IV. 10. 85, V. 1. 47, 13. 15, ex P. I.

---

1) „nisi" 2. enuntiati locum obtinet.

2) Alteram scripturam huius M. VIII. 295: „ ... nec sese in moenibus urbis — Esse putant tutos .." non probo, nam antecedentes versus 296 ets. docent, pastores et agricolas („populi") in urbem fugisse.

3) „nisi" 3. enuntiati locum obtinet.

4) „ 4. „ „ „

5) Altera scriptura: „nec spes est ulla salutis" minus Ovidiano scribendi mori respondet, ut exempla citata docent.

6) Altera scriptura „nomina", sed in sequenti versu sequitur: „ ... nomen Athenae". Heinsius, Lachmannus hos versus Ovidio abiudicaverunt, conf. Riese l. c. praef. p. XXVII.

5. 21, 7. 3, IV. 12. 43, Fast. III. 715, IV. 613, V. 587: „ . . ., **nisi** fictus et ille est, . . Theseus, **nisi** nomine fallor, . . . si quid, **nisi** litora cernam, . . ., **nisi** ut ipse fateris, . . ne quis, **nisi** conscia nutrix, . . . **Nisi** rapta fuisset, . . . aliquid, **nisi** nomen et umbra — Restat . .[1]), Vina parant . . ., **nisi** plurima sumas, . . quid enim, **nisi** vota supersunt, Lesbia quid docuit Sappho. **nisi** . ., Ilias ipsa quid est aliud, **nisi** . .., Tempus ubi est, quo te, **nisi si**[2]) fugis illa referre, Non avis obloquitur, silvis **nisi**[2]) si qua remotis — Potat . ., . . aliquid, **nisi** nomina restant[1]) . . . quid agunt, **nisi** triste, libelli, . . . fieri **nisi**[3]) posset, ut ad me. Torquet enim Fortuna parum, **nisi** Nilus in Hebrum — Confluat . ., . . an, **nisi** nomine lecto, . . peream, **nisi** dicere vix est, . . ., ad quam **nisi**[4]) fulmina secum, . . ., pactus **nisi**[3]) Iupiter esset, . . . adhuc, **nisi** fortibus armis". — Ter „**nisi**", cuius posterior pars synaloephe conripiatur, **post quartum trochaeum** conlocatur, A. a. II. 537: „ . . . sed nulla, **nisi**‿ardua virtus", M. IX. 404: „ . . . Capaneusque **nisi**‿ab hoste vinci". XII. 8: „ . . . vindicta, **nisi**‿aequora saevi". — **Ad finem** versuum **quater „nisi"** conlocatum est, in M. VII. 12: „Nescio quis deus obstat mirumque, **nisi**‿hoc est", X. 659: „ . . . nec sum potiunda, **nisi**‿inquit", 650: „ . . nullique videnda, **nisi**‿ipsi". XII. 346: „ . . . quemquam portare, **nisi**‿ipsum", XIII. 390: „Ne quisquam . . . superare, **nisi**‿Aiax".[5])

Particulam **„ni"** per apocopen ex „nisi" adbreviatam **Tibullus** bis adhibuit, I. 7. 77: „At te poena manet, || **Ni** desinis esse superba — . . cupies . ." **(post caes. penth.)**, 4. 63: „ . . . carmina **ni** sint" (**in fine** versus), **nusquam Lygdamus** et **panegyrista**. — **Catullus ter** hanc copulam **in initio** versuum posuit, 6. 2, 14. 1, 45. 3: „**Ni** sint . .. **Ni** te . . amarem . ., **Ni** te . . amo", **Propertius** semel, II. 7. 3: „**Ni** nos divideret . .". — **Horatius** iam saepius hac particula usus est eamque plerumque **in initio** versuum posuit, C. IV. 6. 21, Sat. I. 5. 59, II. 3. 85, 151. 7. 118, Epist. II. 2. 54: „**Ni**, tuis . . adnuisset . ., . .[6]) foret . . .,. . sic fecisset . ., . . tua custodis . ., . . rapis . ., . . melius

---

[1]) Formula Ovidiana.

[2]) Altera traditio: „ . . nisi non vis illa referri" est superscriptio. Equidem „nisi si" praepono, quod saepius Ovidius adhibuit. conf. p. 40.

[3]) „nisi" 2. enuntiati locum obtinet.

[4]) „ 3. „ „ „

[5]) Nomen proprium aliter ponitur, M. VIII. 17: „ . . . filia Nisi". Trist. I. 9. 33: „Euryali Nisique fide . . ." Vergilii E. 6. 74: „Quid loquar, ut Scyllam Nisi, quam . .", A. IX. 467: „Euryali et Nisi" —, Tibulli I. 4. 63: „Carmine purpurea est Nisi coma . .".

[6]) Ad unumquemque locum subpleas „Ni".

. . putem . ."; **antecedente copulativa copula** in Sat. I. 1. 44: „At, **ni** id fit . .": **post primam diairesin** in Sat. I. 2. 95: „Cetera, **ni** Caria est . .", **post caesuram** in Epod. 1. 8: „Non dulce, **ni** tecum simul", **in fine** versuum. A. p. 382: „Qui nescit . . . Quid **ni**?", Epist. I. 2. 34: „Si noles . . .: **et ni** — Posces . . „ si non", **post caesuram penthem.** in Epist. I. 16. 5: „Continui montes, **ni** dissocientur . .". — **Vergilius „ni"** posuit **in initio** versuum. G. I. 177. A. I. 62. 396, III. 686. V. 230, 356. VI. 359, VII. 433, VIII. 523, IX. 805, X. 328, XI. 913, XII. 568, 733: „**Ni** refugis . ., . .[1]) faciat . .. . . frustra . . docuere, . . teneant . ., . . teneant . .. . . me, quae et Salium, Fortuna inimica tulisset[2]), . . gens . . . invasisset, . . dare . . fatetur, . . signum . . dedisset, . . Turnus cedat . ., . . fratum . . foret. . . roseus . . tingat. . . fatentur, . . fuga . . subeat . .", **praecedente particula** in A. VI. 292: „Et, **ni** docta . . admoneat . ., **post primam diairesin** in A. II. 178: „Omnia **ni** repetant . ., **post caes. penth.** in G. IV. 116. A. II. 599. VI. 34, VIII. 510: „Atque equidem, extremo **ni**[3]) iam . . . traham . .. Circum erant acies, et, **ni** . . resistat . ., Perlegerent oculis, **ni** iam . . adforet . ., Natum exhortarer, **ni** . . traheret . .", **post caes. hephth.** in G. IV. 455: „ . . . **ni** fata resistant", **post caes. trith.** in A. V. 49: „Iamque dies, **ni** fallor, adest . .". — **Ovidius** denique septies **in initio** posuit, M. VI. 362. XIV. 73, Trist. II. 394. III. 5. 3, Fast. I. 124, 252, VI. 275: „**Ni** procul abscedat . .. . .[1]) prius . . foret, . . desecuisset, . . me . . esses. . . teneant . ., vetus . . extenuaret, . . . foret", **post primam diairesin** in H. 8. 102. 14. 44: „Is quoque, **ni** . . pugnet . .. Nox tibi, **ni** properas . .", **in initio alterius** pentametrorum **partis**, H. 16. 272, 18. 40, A. III. 4. 4, ex P. I. 5. 6, III. 1. 48: „ . . ., ‖ ni Iove nata fores, . . ., esset ‖ **ni**[3]) tibi notus amor, . . ., ‖ **ni** velit illa potest, . . ., ‖ **ni** moveantur aquae, . . ., fuerit ‖ **ni**[3]) tibi cura mei", **post caes. penth.** Trist. III. 12. 35: „Illa quidem, mirum, **ni**[4]) de regione . . araret . .", **post caes. hephth.**[4]) M. XV. 594. Fast. II. 399: „ . . . quem vos **ni**[5]) pellitis urbe, . . ., **ni** fallit imago", Nux 13: „ . . . . ni subdita ramo". **In caesuram „ni"** cadit propter alteram praecedentem copulam vel pronomen, M. XIII. 662: „Miles adest, **et, ni** dedantur . .", R. a. 521: „Posse pati facile est, **tibi ni** sapientia desit", M. V. 465: „Venit et ad Cyanen. **Ea, ni** mutata fuisset".

[1]) Ad unumquemque locum subpleas „**Ni**".

[2]) conf. pan. 181 ets: „ . . . quamvis — Fortuna, ut mos est illi, me adversa fatiget".

[3]) „ni" 2. enuntiati locum obtinet.

[4]) „nisi" h. l. restitui posset.

[5]) „ni" 3. enuntiati locum obtinet.

Atque **variationem Tibullianam** a **panegyrico** carmine abesse iterum mihi persuasit illa eiusdem particulae „si" **iteratio**. Tibullus enim **varias** particulas se excipere voluit „**si**", „**nisi**", „**ni**", „**si modo**", II. 4. 59: „**Si modo** me . . videat . .", IV. 5. 10: „**Si modo** . . ille calet", (**in initio**), I. 2. 71: „Ipse boves mea **si** tecum **modo** . . possim" („**si**" **post caes. penth.** „**modo**" **post caes. hephth.**), „**dum modo**", I. 1. 58: „**Dum modo** sim . ." (I. 1. 25: „**Dum modo**[1]) iam possim . ."), „**modo**", I. 6. 64: „Sit **modo** fas, . . . velim", 2. 31: „Non labor hic laedet, reseret **modo** Delia postes", II. 3. 67: „O valeant fruges, ne sint **modo** rure puellae" (**post caes. hephth.**). Hac particula „**modo**" denique Tibullus etiam sensu admonendi adhibuit, I. 6. 67: „Sit modo casta, doce . .". IV. 4. 16: „Tu modo semper ama . .". (13. 3: Tu modo sola places . ."), II. 5. 106: „Phoebe, modo in terris erret inermis Amor". I. 3. 4: „Abstineas avidas ‖ mors modo nigra manus" (**in initio** 2. pentametri partis). Substantivi forma aliter ponitur, II. 3. 7: „Agricolaeque modo[2]) ‖ curvum sectarer . .". — **Lygdamus** „**modo**" **nusquam** sensu **conditionali** adhibuit, bis exhortationis causa, 4. 64: „Tu **modo** . . . brachia tende . .", 6. 9: „Vos **modo** proposito . . faveatis", semel pro „nunc", 4. 64: „Et modo nata . .". Substantivi forma contra ad finem versus conlocatur, 4. 42: „Edidit haec dulci tristia verba modo". — **Panegyrista** semel tantum in illa inepta distinctione, v. 197 ets: „ . . ., nostri si parvula cura — Sit tibi, quantalibet, **si** sit **modo** . ." („**si**" **post caes. penth.** „**modo**" **post caes. hephth.**) „**si modo**" usurpavit atque in v. 81: „Sit labor illius, tua **dum** facundia, maior" „**dum**" pro „dum modo" vel „si modo" posuit, quod Tibullus non fecit.[3]) Contra **panegyrista** in v. 121 ets: „Nam **modo** fulgentem . . vestem — Indueras . . . — Splendidior . . cum Sol caput extulit . ." „modo" adverbii temporalis „vix" et in v. 93 ets: „Inque vicem | **modo** directo contendere passu — **Seu libeat** . . gyro" phrasis „seu libeat" vices gerere voluit, vel „modo . . . seu libeat" pro „modo . . . modo" adhibuit. — **Catullus** „**modo**" **nusquam** sensu **conditionali** usurpavit, sed saepius „**modo** . . **modo**" **post caesuras** posuit, 3. 9, 15. 7. 50. 5: „Sed circumsiliens **modo** huc **modo** illuc", „Istos qui in platea **modo** huc **modo** illuc", „Ludebat numero **modo** hoc **modo** illoc", vel notione: „nuper", 10. 28: „Istud, quod **modo** dixeram",

---

[1]) „**Dum modo**" pro „Iam modo" coniecit Baehrensius.

[2]) Sane liberius Cicero Nat. deor. 2. 42: „Huic non una **modo** caput ornans stella relucet" etiam copulam „modŏ" sic posuit atque ultimam syllabam brevem caesurae beneficio produci voluit, cuius rei exempla apud alios desunt.

[3]) conf. VI. p. 44.

22. 12: „Hoc quid putemus esse, qui **modo** scurra", 53. 1: „Risi nescio. quem **modo** in corona", 73. 6: „Quam, **modo** qui . . .", vel pro: „solum", 21. 2: „Non harum **modo, sed** quot aut fuerunt", 24. 2: „Non horum **modo** sed quot aut fuerunt". — **Propertius** semel **„dummodo"** adhibuit. III. 17. 17: „**Dum modo** . . spument . .", in I. 2. 32, 14. 23. IV. 4. 34 **„dum"** pro **„dum modo"** posuit[1]), saepius **„si modo"** usurpavit et quidem **in initio** versuum, I. 18. 4, II. 27. 15, 30. 12, IV. 1. 49: „**Si modo** . . queant . ., . .[2]) revocaverit . ., . . viderit . ., . . dixit . .", **in initio** alterius partis pentametri, II. 18. 30. III. 7. 64, IV. 2. 32: „ . . . ‖ **si modo** saepe venis, . . ., ‖ **si modo** matris erit, . . ., ‖ **si modo** plectra dabis", semel ob antecedentem alteram copulam has copulas **transposuit,** II. 17. 10: „Nec, **modo si**[3]) sapias, . . . velis", quinquies **„modo"** pro **„si modo"** usus est, I. 7. 4: „Sint **modo** fata . .", I. 1. 28: „Sit **modo** libertas . .", III. 20. 9: „Fortunata domus, **modo** sit . ." **(post caes. penth.), in initio** prioris pentametri partis antecedente pronomine, II. 30. 14: „Nos **modo** . . teramus . .", et alterius partis, II. 26. 44: „Me licet unda feret, ‖ te **modo** terra tegat", nonnunquam sensu adhortandi pronomini **„modo"** adiunxit, I. 11. 27, II. 15. 49. 20. 14, III. 17. 41: „Tu **modo** . . desere . ., Tu **modo** . . ne desere . ., Tu **modo** ne dubita . ., Tu **modo** . . me siste", **post caesuram pentametri** II. 34. 14. IV. 2. 10: „ . . . ‖ te **modo**[4]) tolle mea, . . ., ‖ tu **modo**[4]) crede deo". **„Modo"** (= tantum, solum) pronomini vel particulae adiungitur in II. 10. 26: „Sed **modo** . . lavit", 24. 46: „Et **modo** servato . . viro", **„modo"** (= ἄρτι) in I. 18. 7, II. 17. 11, III. 11. 29, 18. 13, IV. 5. 32, 7. 39: „Qui **modo** felices . . nunc . .", „Quem **modo** felicem . . nunc . .", „Quid, **modo** quae vexerat . .", „Aut **modo** . . fluitantia . .", „Post **modo** mercata . .", „Quae **modo** . . inspecta . . nunc . .", II. 8. 6: „ . . . ‖ quae **modo** dicta mea est", II. 16. 37: „Cerne ducem, **modo** qui . . conplevit . ." **(post caes. penth.)**; **„modo . . . modo"** in I. 11. 3 et 4: „Et **modo** . . — Et **modo**[5]) . .", 3. 21 et 23: „Et **modo** solvebam . . . — Et **modo** gaudebam . .", 14. 3 et 4: „Et **modo** tam celeres . . — Et **modo** tam tardas . .", 20. 39 et 41: „Quae **modo** decerpens . . — Et **modo** incumbens . .", IV. 3. 7 et 8: „Te **modo** viderunt . . Bactra . . Te **modo** . . hostis . ."; I. 1. 11 et 12: „Nam **modo** errabat . . — Ibat et . .", II. 15. 5 et 6: „Nam **modo** . . — **Interdum** . .", 24. 11 et 12: „Et **modo** . . — **Et** . .", 21: „Me **modo**

[1]) conf. VI. p. 45.
[2]) Ad unumquemque locum subpleas **„Si modo"**.
[3]) conf. p. 41. adn. 7.
[4]) „modo" 5. enuntiati locum obtinet.
[5]) Alteram traditionem: „Proxima . ." exempla, quae profero, reiciunt.

laudabas, et . .", III. 14. 13 et 15: „Qualis . . lavatur . . — Et **modo** . . sectatur . .", **post caes. penth.** et **hephth.** in II. 22. 35: „Aspice uti caelo **modo** sol **modo** luna ministret". **Inversam** igitur **conlocationem** in II. 17. 10: „Nec, **modo si**[1]) . .", II. 16. 37: „Cerne ducem, **modo qui** . .", III. 11. 29: „Quid, **modo quae** . ." respicias. Substantivi formam „**modo**" bis **ante caesuram** conlocatam vides in I. 18. 17, 34: „Sed quocunque modo ‖ . .", „Et quocunque modo ‖ . .". — **Horatius** „**dum**" pro „**dummodo**" nonnunquam posuit[2]), „**si modo**" **in initio** versuum, Sat. I. 3. 71, Epist. I. 1. 40: „**Si modo** plura . . sunt, . . . commodet aurem", **post bucolicam caesuram**, A. p. 272: „ . .; **si modo** ego et vos", Sat. I. 2. 74: „ . . ., tu **si modo** recte — . . velis . .", „**modo**" (= nuper) **post caes. penth.** in Sat. I. 2. 16: „Nomina sectatur, **modo** sumta veste . .", C. III. 14. 1, 27. 47: „Herculis ritu **modo** dictus . .", „Frangere enitar **modo** . .", Sat. I. 1. 17: „Mercator, tu consultus **modo** . .", **post caes. hephth.** A. p. 62: „Et iuvenum ritu florent **modo** nata . .", **post bucol. caes.** antecedente copula, Sat. I. 8. 15: „Aggere in aprico spatiari, quo (= ubi) **modo** tristes", I. 1. 16: „. . . . qui **modo** miles", **in fine** II. 3. 276: „. . . scrutare, **modo**, inquam — Hellade percussa . .". Saepius adhibuit „**modo** . . **modo**", Epod. 2. 23. 24: „Libet iacere **modo** sub antiqua ilice — **Modo** in tenaci gramine", 17. 70. 71: „Voles **modo** altis . . desilire . . — **Modo** . . recludere", Sat. I. 3. 7 et 8: „. . . . **modo** summa — Voce **modo** hac . .", 12 et 13: „Saepe decem servos; **modo** . . — Omnia magna loquens, **modo** . .", **(post caes. penth.)**, 9. 9: „Ire **modo** ocius, **interdum** . .", 10, 11 et 12: „Et sermone opus est **modo** tristi, saepe iocoso — Defendente **vicem modo**[3]) . . **(post caes. penth.)**, II. 7. 7: „. . ., **modo** recta capessens — **Interdum** . ." („modo" **post caes. hephth.**). Substantivi formam certis formulis plerumque **ad finem** versuum conlocavit, C. II. 17. 21, III. 25. 17: „ . . . incredibili modo, . . . humili modo", C. IV. 2. 28: „. . . more modoque", Sat. II. 3. 266, 271. Epist. II. 1. 20: „ . . . ratione modoque", Epist. II. 2. 163: „ . . . nempe modo isto", bis **ante caes. penth.** Sat. I. 8. 20 ets: „ . . . nullo perdere possum — Nec prohibere modo . . .", Epist. I. 6. 7: „Quo spectanda modo . .", semel **ante caes. trith.**, Sat. II. 3. 51 ets: „ . . . hoc te — Crede modo insanum . .". — **Vergilius** etiam plerumque „**modo**" **in initio** versuum alteri particulae vel pronomini adiunxit, A. IV. 109, V. 25: „**Si modo** . . . sequatur, **Si modo** rite . . remetior . .",

[1]) conf. p. 41 adn. 7.
[2]) conf. VI. p. 46.
[3]) conf. **pan.** v. 93: „Inque vicem modo . ."

sensu monendi, E. 4. 8. G. III. 73. A. II. 160, IV. 50: „Tu **modo** . . . fave. . . .[1]) inpende . ., . . promissis maneas . .. . . posce . .", VII. 263: „Ipse **modo**⁀Aeneas . . adveniat . .", l. 393: „Perge **modo**,⁀atque . . . perfer", 405: „Perge **modo**,⁀et qua . . dirige . .", „**modo**" (= nuper) in A. V. 493: „Quem **modo** . . consequitur . .", XI. 141: „Quae **modo** . . ferebat", **post caes.** κατὰ τρίτον τροχαῖον, G. I. 419: „Denset. erant quae rara || **modo**,⁀et quae densa, relaxat", **post caes. hephth.** E. 1. 14: „Hic inter densas corulos **modo** namque gemellos — . . reliquit". **post caes. penth.** A. IX. 141: „Ante satis penitus **modo** non genus omne perosos", „**modo**" pro „**si modo**" **post caes. hephth.** in E. 9. 27: „Vare, tuum nomen, superet **modo** Mantua nobis", G. III. 10: „ . . mecum, **modo** vita supersit", A. III. 116: „ . . . cursu. **modo** Iupiter adsit", **post caes. trith.** G. II. 285: „Non animum **modo** uti pascat prospectus inanem", **in initio** anteposita voce ecferenda, A. IX. 43: „Castra **modo**⁀et tutos servarent aggere muros". — In A. V. 438: „Corpore tela **modo** atque oculis vigilantibus exit", ubi „**modo**" contra regulas positum est. pro „**modo**" scribendum esse censeo „**loco**[2])". — Substantivi formam Vergilius semel **ante caes. trith.** G. IV. 120: „Quoque modo potis . .", septies **ante caes. penth.** G. II. 226: „Nunc. quo quamque modo . .", IV. 284: „Pandere quoque modo . .". A. III. 459: „Et quo quemque modo . .", V. 599: „Quo puer ipse modo . .", VI. 892: „Et quo quemque modo . .", IX. 119: „Delphinumque modo . .", 706: „Fulminis acta modo . .", semel **ante caes. hephth.**, E. 5. 50: „Nos tamen haec quocunque modo . ." in omnino similibus formulis posuit. — **Ovidius „dum modo" in initio** versuum adhibuit, M. V. 521, VIII. 510, IX. 30, 478, XIII. 151, XIV. 590, ex P. III. 7. 39. Ibis 446, H. 18. 146. 19. 189, A. I. 6. 47. II. 16. 20, A. a. II. 278, R. a. 363, **in initio** alterius pentametri himistichii. ex P. I. 1. 14, Fast. V. 242; „**si modo**" terdecies **in initio** versuum, H. 16. 297. 17. 36: A. a. II. 104, M. I. 775, III. 284, VI. 454, XII. 394, Trist. I. 4. 28, IV. 4. 86, V. 3. 2, 6. 17, ex P. I. 4. 26, IV. 2. 4: „**Si modo** promisit . ., . .[3]) non simulatur. . . possit, . . fert . ., . . verus est . ., . . des . ., . . concedimus . ., . . potest, . . . est, . . non fallunt, . ., . . premunt, . . permittis . .", **post caes. penth.**, ita ut „**si**" **post caes. penth.** „**modo**" interposita copula vel pronomine **post caes.**, **hephth.** cadat,

---

[1]) Subpleas ad unumquemque locum: „**Tu modo**".

[2]) Interpretor: „exit tela loco" = exit ea linea, per quam ventura videt tela. Quadrat exinde Servii explicatio: „vitat". De conlocatione vocabuli „loco" conf. infra p. 61. adn. 1.

[3]) Ad unumquemque locum subpleas: „**Si modo**".

A. III. 9. 65: „. . . . si qua est **modo** corporis umbra". A. a. I. 387: „. . . . si quid **modo** creditur arti", Nux 19: „. . . . si nunc **modo** ponor in illis", H. 1. 61: „. . . . si te **modo** vidit usquam". M. XI. 452: „. . . . si me **modo** fata remittent", Fast. V. 465: „. . . . si vos **modo** vera locuti", **in initio secundi** pentametrorum **hemistichii**, A. II. 18. 32: „. . . . ‖ si **modo** vivit, habet". A. a. III. 474: „. . . exiguum ‖ si[1]) **modo** tempus habet". R. a. 576: „. . . . ‖ si **modo** somnus erat". H. 20. 218: „. . . . ‖ si **modo** mater erit". Trist. I. 6. 18: „Hic aliquid pondus ‖ si[2]) **modo** testis habet". IV. 3. 20: „. . . . ‖ si **modo** vivit. amat", ex P. II. 1. 64: „Subficiet nostris ‖ si[3]) **modo** vita malis", II. 2. 48: „. . . . ‖ si **modo** servor. ero". IV. 9. 36: „Mitia ius Urbis ‖ si[2]) **modo** fata darent". 10. 20: „. . . . ‖ si **modo** dentur. emam". 12. 4: „Est aliquis nostrum si[2]) **modo** carmen honor". **post caes. hephth.**, ita ut **„si"** propter antecedentem copulam vel pronomen in **caes. hephth.** cadat. M. II. 330: „. . et, **si modo** credimus, unum". V. 524: „. . . . sed. **si modo** nomina rebus — Addere . . placet . .". XIV. 843: „. . . . quae **si modo** posse videre — . . dederint . .". Fast. IV. 609: „Haud secus indoluit, quam **si**[1]) **modo** rapta fuisset", ex P. II. 3. 7: „. . . sed. **si modo** vera fatemur". **post bucol. caes.** H. 10. 75: „. . . **si modo** vivis". Trist. II. 123: „. . . **si modo** laesi — Ematuruerit . . ira . ."; **„modo"** pro **„si modo"** **in initio** versuum. H. 15. 100: „Et modo dixisses . . . ex P. I. 7. 68: Sim modo . ., II. 1. 53: „Sint modo . .". IV. 14. 61: „Di modo fecissent . .". Ibis 250: „Di modo dent . .", **post caes. trith.** Trist. IV. 9. 13: „Et patriam. modo sit sospes . .", **post caes. penth.** H. I. 107: „Veniet. vivat modo . .". **in initio alterius hemistichii** pentametrorum H. 20. 74: „Copia placandae ‖ sit modo[2]) parva . .", Fast. IV. 412: „. . . . ‖ sint modo casta. placent". **post caes. hephth.** H. 2. 101: „Et tamen exspecto, redeas modo . .". 6. 59: „. . . . sed dent modo fata recursus". 18. 51: „. . . Liceat modo corpus in auras", 147: „. . . fiat modo copia nandi", A. a. I. 477: „Penelopen ipsam, perstes modo . .". R. a. 391: „. . . vivam modo. plura dolebis". M. II. 434: „. . . quantum modo femina posset". IV. 701: „. . . faveant modo numina, tento", V. 272: „. . . tutae modo simus, habemus", VII. 177: „. . . . modo diva triformis — Adiuvet . .". VIII. 38: „Impetus est illi, liceat modo . .", XII. 265: „. . . . teli modo copia detur", XIV. 13: „. . . videar modo dignus. amorem", Trist. IV. 4. 47: „. . . vivat modo. finiet olim". V. 1. 45:

---

[1]) „si" 2. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 4. „ „ „
[3]) „ 3. „ „ „

„ . . . poenae modo parte levata". — Ovidius non, quod Cicero ausus est[1], ultimam voculae „modo" syllabam produxit sed ter particulas „si modo" **transposuit**,[2]) ex P. IV. 8. 21: „Tu, **modo si** quid . . sperabis . . exora . .", Fast. V. 461: „**Qui, modo si** . . habuissem . . potui . ."[3]), Trist. II. 263: „Persequar inferius, **modo si** licet ordine ferri". „**Modo**" optandi et monendi causa pronominibus vel particulis adiunxit **in initio** versuum H. 3. 153, 4. 85, 7. 157, 15. 214, 16. 116, 169, 194, 20, 179. A. II. 9. 43, A. a. I. 67, 480, II. 198: „Me modo . . iube, Tu modo . . depone, Tu modo . . parce, Tu modo solve . ., Da modo te . ., Spem modo ne . . patiare . ., Da modo te . ., Fac modo . .. Me modo decipiant . ., Tu modo . . spatiare . . Tu modo fac . ., Fac modo . . agas". Trist. I. 2. 69, IV. 9. 4, 5, V. 4. 49, ex P. II. 6. 35, III. 6. 59, IV. 8. 21, 12. 39, Fast. V. 689, VI. 379, M. VIII. 489, XIII. 135, 465, 840, XV. 584: „Vos modo este . ., Fac modo . ., Fac modo . ., Fac modo . ., Fac modo . ., Tu modo . . ama . ., Tu modo . . exora, Tu modo . . ecfice . ., Da modo . ., Tu modo . . ecfice . .. Vos modo . . sentite . .. Huic modo ne prosit . ., Vos modo . . este, Iam modo veni . . ., Tu modo rumpe . ." **post caes. trith.** R. a. 787: „Et poteris, modo velle tene . .", **post caes. penth.** M. III. 557, VIII. 691: „ . ., modo vos absistite, cogam", „Esse mali dabitur. Modo . . relinquite . .", **in initio** alterius hemistichii pentametri H. 18. 216, A. a. I. 270, ex P. I. 2. 72: „ . . . ‖ Tu modo semper habe", „. . ., ‖ tu modo tende plagas", „Lenia pro misera ‖ fac modo[4]) verba fuga", **post caes. hephth.** ex P. IV. 8. 7: „Impetus iste tuus longum modo[4]) duret in aevum", M. V. 344: „ . . . Utinam modo dicere possem". „**Modo**" (= „nuper") etiam fere semper particulis vel pronominibus adiungitur **in initio** versuum, R. a. 115, 655, Fast. V. 461, H. 20. 199, A. II. 5. 49, III. 5. 14, 12. 5, A. a. II. 318, 427, 465: „Qui modo . . . properabam . . ., Sed modo dilectam . ., Qui modo . . . potui . ., Cur modo . . flevere . ., Qui modo saevus . ., Et modo siccatam . ., Quae modo dicta mea est . ., Et, modo quod questa est . ., Qui modo celabas . . ., Quae modo pugnarunt . .", M. I. 87, 299, 410, 459, 551, II. 264, 648, III. 688, IV. 513, V. 569, VI. 274, VIII. 146, 859, X. 581, XI. 679, XIV. 682, XV. 769: „Sic, modo quae fuerat . ., Et, modo qua . . carpsere, Quod modo . . fuit . ., Qui modo . . prementem,

---

[1]) conf. p. 51. adn. 2.

[2]) „ „ 41. „ 7.

[3]) Sane in ex P. IV. 8. 21. et Fast. V. 461 etiam potest interpungi: „Tu modo, si . . .", „Qui modo, si . . .".

[4]) „modo" 5. enuntiati locum obtinet.

Pes modo velox . ., Quod modo pontus . ., Qui modo corpus eras . ., De modo viginti . ., Hic modo . . est . ., Nam, modo quae poterat . ., Quae modo . . submoverat, Et modo factus . ., Quae modo . . steterat . ., Quos modo culpavi . ., Qui modo visus erat . ., Quam modo vidit . ., Quam modo . . vulneret . .", Trist. I. 3. 16, II. 3, 151, 528, IV. 10. 8, V. 7. 35, ex P. IV. 8. 63, 9. 43, Fast. I. 153, II. 79, III. 71: „Qui modo de multis . . erat . ., Cur modo damnatas . . ., Sed modo subsidunt . . ., Et modo . . videtur . ., Non modo . . factus . ., Quaeque modo Euboicis lacerata est . ., Et modo . . sacrarunt . ., Haec modo te . . . videbit, Et modo formatis . ., Quem modo caelatum . ., Iam, modo quae fuerant . .", **post caes. trith.** Fast. III. 283: „Atque aliquis, modo trux, . . convertitur . .", **in initio alterius** pentametrorum hemistichii, R. a. 734, Fast. II. 320, V. 460, VI. 540, Trist. I. 5. 30, III. 7. 42, V. 2. 10, ex P. I. 5. 40, II. 10. 44, A. II. 14. 40: „. . ., || quae modo nulla fuit, . . ., || qua modo cincta fuit, . . ., || qui modo talis eram, . . ., || quam modo. maior erat. Agminibus comitum || qui modo[1]) cinctus erat, . . ., || qui modo Croesus erat. . . ., || quam modo facta dolent, . . ., || qua modo navit aqua. . . ., || ut modo visus ero, . . ., || **qui modo cunque** vident". **post caesuram penthemimerem,** A. I. 12. 3, M. I. 325, 326, III. 121, X. 522, XI. 732, XIV. 794, Trist. II. 437, ex P. II. 2. 77, IV. 3. 39: „. . ., modo cum discedere vellet, . . de tot modo[2]) millibus unum, de tot modo millibus unam, . . . et exspirat modo[3]) quas acceperat auras, . . ., modo formosissimus infans, Percutiensque levem modo[3]) natis aera pennis, . . ., et Alpino modo[3]) quae certare rigori — Audebatis . ., Et quorum libris modo[1]) dissimulata . ., Adde triumphatos modo[3]) Paeonas . ., Ille Syracosia modo[3]) formidatus . .". **post caesuram hephthemimerem,** R. a. 659, Fast. IV. 609, H. 14. 73, A. I. 2. 29, M. I. 426, 566, III. 492, 650, IV. 396, V. 428, 455, VII. 15, 513, VIII. 123, 811, 852, IX. 31, X. 698, XI. 128, 632, XII. 120, 145, XIII. 483, 508, XIV. 283, XV. 409, Trist. IV. 6. 35, ex P. II. 4. 13, III. 5. 39, IV. 9. 75, 10. 33, 14. 1, Ibis 127, 309, 559, Fast. I. 207, IV. 455: „. . . iuncti modo, protinus hostes, . . ., quam si modo[3]) rapta fuisset, . . ., de tot modo[3]) fratibus unus, . . factum modo[4]) vulnus habebo, . . . et in his quaedam modo[5]) coepta

---

[1]) „modo" 4. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 6. „ „ „
[3]) „ 3. „ „ „
[4]) „ 2. „ „ „
[5]) „ 5. „ „ „

per ipsum. . . . factis modo[1]) aurea ramis. Nec vigor et vires et quae modo[2]) visa placebant, . . tanquam modo[1]) denique fraudem. . . .. et quae modo[3]) fila fuerunt, Et quarum fuerat magnum modo[4]) nomen . .. . . et qua modo[3]) brachia gessit. . . . quem modo[1]) denique vidi. . . Adveniens equidem modo[3]) gaudia cepi, . . . malis modo[3]) prodita nostris. . . . quamquam modo[1]) venerat illuc, . . . quamvis modo[1]) visa sequenti. . . Puduit modo[1]) magna locutum, . . Ergo modo[1]) laevia fulvae. . . . et, quae modo[1]) voverat, odit, . . et remeat. per quos modo[3]) venerat, arcus. . . . quo modo[1]) vicimus hasta, . . . cuius modo[1]) nomen habebat, . . . teque, o modo[1]) regia coniux, . . modo maxima rerum, . . . et. qua modo[1]) pocula parte, . . . et, quae modo[1]) femina tergo. . . navis modo[4]) facta procellas, Saepe tuas venit factum modo[4]) carmen ad aures. E quibus aut recitas factum modo[4]) carmen amicis[5]). . . . locis modo[1]) Flaccus. et illo, Ut, qua remus iter pulsis modo[4]) fecerat undis. . . . quem sum modo[3]) carmine questus. . ., Dedit ipse mihi modo[6]) signa futuri, . . . nostro modo[4]) carmine regis . . dictis modo[4]) nomen habenti. . . posito modo[4]) praetor aratro, . . modo venerat Ennam". Semel tantum „**modo**" ad **finem** versus ponitur, A. a. III. 154: „Hesternam credas, ‖ illa repexa modo est", ubi hac chiastica conlocatione voculae „hesternam" et „modo" magis obponuntur. Quanto studio atque ingenio poeta voculae „modo" regularem conlocationem adtribuit, demonstrat optime A. II. 14. 49 iam citatus: „Et „merito" clamant, **qui modo cunque** vident", ubi vocis „quicunque" partes hac excausa seiunguntur.[7]) — „**Modo** . . **modo**" vel „**modo**" . . **nunc**", vel „**modo**" . . . „**interdum**" (= bald . . bald) **in initio** versuum post copulas conlocavit **Ovidius** H. 16. 255 et 56: „**Et modo** cantabam . . . — Et **modo** . . dabam", 19. 59 ets: Nam **modo** . . . — Brachia nunc . . . — Nunc . . . — Pectora nunc . .", M. VI. 663 ets: „Et **modo** . . . gestit — Flet **modo** . . . — **Nunc** . .", A. a. III. 317 et 18: „Et **modo** . . . — Et **modo** . .", R. a. 595 et 96: „Et **modo** . . . — **Nunc** . .". Fast. IV. 643 et 44: „Nam **modo** . . — **Nunc** . .", 695 et 96: Haec **modo** . . . Nunc . .", M. X. 123 et 24: Tu **modo** . . — **Nunc** . .",

[1]) „modo" 2. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 7. „ „ „
[3]) „ 3. „ „ „
[4]) „ 5. „ „ „
[5]) Hac occasione adnoto, repetitionem eorundem versuum vel similium sententiarum praeprimis in Tristium et ex Ponto libris non raram esse, atque hanc rem Ovidio miseriis obpresso has miserias semper reputanti adtribuo.
[6]) „modo" 4. enuntiati locum obtinet.
[7]) conf. ex P. IV. 13. 6: „Qualis enim cunque est". de quo loco (V. p. 46.) scripsi, et Vergilii E. 5. 50.

XI. 64 et 65: „Hic **modo** . . — **Nunc** . .". 243 et 44: „Sed **modo** . . volucris . . — **Nunc** . . arbor . .". 503 et 505: „Et **modo**[1]) sublimis . . — **Nunc** . .", XIII. 922 et 23: „Nam **modo** ducebam . . . — **Nunc** . . moderabar . .", Trist. I. 2. 27 et 28: „Nam **modo** . . . — **Nunc** . .", IV. 8. 27 et 28: „sed **modo** . . — **Nunc** . .", Fast. II. 523 et 24: „Nam **modo** . . — **Nunc** . .", 587 et 88: „Illa **modo** in silvis . . — latebat — **Nunc** . . desiliebat . .", IV. 397 et 98: „Et **modo** carpebant . . — **Nunc** . .", 643 et 44: „Nam **modo** . . — **Nunc** . .", 695 et 96: „Haec **modo** . . . — **Nunc** . ."; alterum „**modo**" **in initio** versuum, alterum **post caesuram penthemimerem** vel **hephthemimerem** vel vice versa adparet, H. 17. 77 et 79: „Cum **modo** me spectas . . . — Et **modo** suspiras. **modo** . . — Sumis . .", 20. 189: „Admonita es | **modo** voce mea. || **modo** . .", 19. 9: „Vos **modo** venando. **modo** . . colendo". 51: „Et **modo** prospicimus, timida **modo** voce precamur". 21. 97: „Et **modo** porticibus spatior, **modo** . . .", A. I. 8. 73 et 74: „ . . . Capitis **modo** finge dolorem — Et **modo** . .". II. 9. 43 et 45: „Me **modo** decipiant . . . — Et **modo** blanditias dicat, **modo** iurgia nectat", III. 2. 11: Et **modo** lora dabo. **modo** . .". A. a. II. 317: „Cum **modo** frigoribus premimur. **modo** . . aestu". 431: „Nam **modo** Threicio Borea, **modo** currimus Euro". 433 ets: „Adspice, ut in curru **modo** . . . — Lora. **modo**⁀admissos . .". III. 355: „Et **modo** tres iactet numeros, **modo** cogitet . .". R. a. 35: „Et **modo** blanditias, rigido **modo** iurgia posti — Dicat . ."[2]), M. II. 189 ets: „Et **modo** . . . — Prospicit occasus, **interdum** . .". 206: „Et **modo** summa petunt, **modo** . .". 866 et 67: „Paulatimque metu demto **modo** pectora praebet — Virginea palpanda manu, **modo** . .". III. 77 et 78: „Ipse **modo**⁀immensum . . — cingitur, **interdum** . .", IV. 197 et 98: „ . . . **Modo** surgis Eoo — Temperius caelo, **modo** . .". 280: „Ambiguus fuerit **modo**[3]) vir, **modo** femina . .", 310 ets: „Sed **modo** . . . — **Saepe** . .", 720 ets: „Vulnere laesa gravi **modo** . . — Adtolit, **modo** subdit aquis, **modo** . .". V. 483: „Et **modo** Sol nimius, nimius **modo** . .". VI. 123: „Utque **modo**⁀accipitris pennas. **modo** . .". 371 ets: „Et **modo** . . . — **Nunc** proferre caput, summo **modo**[4]) gurgite nare", VII. 781: „Quo **modo** deprendi, **modo** se subducere . .", VIII. 197 ets: „Ore renidenti **modo**[3]) quas vaga moverat aura, Captabat plumas, flavam **modo**[4]) . . 732: Nam **modo** te iuvenem, **modo** . . leonem — **Nunc** violentus aper, **nunc** . .", 873: „**Nunc** equa.

[1]) Altera traditio: „Et nunc"; sed „Et modo" tuentur cetera exempla.

[2]) conf. A. II. 9. 45. omnino similem.

[3]) „modo" 3. enunciati locum obtinet.

[4]) „ 2. „ „ „

nunc ales, **modo** bos, **modo** cervus abibat", IX. 37: „Et **modo** cervicem, **modo** crura . .", 765 et 66: „. . Telethusa timens **modo**[1]) tempora differt, — Nunc . .", X. 187 et 88: „Et **modo** te refovet, **modo** . .", 259: „Et **modo** blanditias adhibet, **modo** . .", 371: „Et **modo** desperat, **modo** vult . . pudetque — Et cupit, et . .", 416: „Et **modo** blanditur, **modo** . .", XI. 499 ets: „Et **modo** . . . — Concolor est illis, Stygia || **modo**[2]) nigrior . .", XII. 410 ets: „Ut **modo** rore maris, **modo** . . — Inplicet, interdum . .", XIV. 629 ets: „Qua **modo** . . . — Brachia conpescit, fissa **modo** . .", XV. 275: „Sic **modo** conbibitur, **modo** . .", Trist. I. 3. 95: „Se **modo**, desertos **modo**[2]) deplorasse . .", II. 269: „Eripit **interdum**, **modo** dat . .", V. 8. 17: „Sed **modo** laeta manet, vultus **modo**[2]) . .", ex P. II. 10. 41: „Et **modo** res egisse simul, **modo** . .", IV. 8. 73: „Nam **modo** bella geris, numeris **modo** . .", Fast. I. 129 ets: „Nomina ridebis; **modo** namque . . — Et **modo** . .", IV. 235: „Et **modo**, tolle faces, remóve, **modo** . . clamat", 483: „**Perque vices modo**, Persephone, **modo**, filia, clamat", (conf. **paneg.** v. 93: „**Inque vicem modo** . . ."), VI. 705: „Et **modo** dimittit digitis, **modo** concipit auras". — **Substantivi** formam „**modō**" **Ovidius** saepissime **in fine** versuum in similibus formulis posuit et quidem plerumque versibus **pentametris** adnexuit, Trist. II. 476. III. 3. 8, Fast. V. 630, VI. 118, A. a. II. 460: „. . . quo || . . . modo, . . . quo || . . modo, . . . Leucadio || . . . modo, . . nullo || . . . modo, . . . hoc uno || . . . modo", H. 3. 78, 16. 14, 18. 44, A. a. III. 28, A. III. 4. 14, Trist. V. 1. 8: „. . . || quo . . . modo, . . . || quoque posse modo, . . . || quo . . . modo, . . . || quo . . modo, . . fulminis ire modo, . . . || quolibet esse modo", A. II. 17. 22, A. a. III. 292: „. . . || cum breviore modo, Quoque . . || tempore, quoque modo", ex P. I. 5. 48, Ibis 56, 532, H. 17. 226. R. a. 724, M. f. 2, 52: „Quo ponam . . . modo, Hoc ego . . . modo, Eupolis hoc . . . modo, Nescio quo . . . modo, Carperis? Hoc . . . modo, Et quo . . modo, Candida quo . . . modo", quinquies in hexametris **ante caes. penth.** conlocavit, M. III. 63, XIII. 214 ets. ex P. I. 6. 23 Ibis 621, 635: „Loricaeque **modo** . . ., . . . doceo, quo simus alendi — Armandique modo . . ., Qualicunque modo . . ., Naupliadaeve modo . ., Cliniadaeve modo . .", quater **ante caes. trith.** M. I. 359 ets: „. . . quo sola timorem — Ferre modo posses . .". et in pentametris ex P. IV. 9. 88, Fast. I. 368, IV. 712: „Quoque modo . . .". In M. I. 628: „Constiterat quocunque modo, spectabat ad Io" semel „**modo**" ante

[1]) „modo" 3. enuntiati locum obtinet.
[2]) „ 2. „ „ „

caes. hephth. cadit, si genuina est traditio. Equidem alteram scripturam: „Constiterat quocumque **loco** . . .“ probo, quia video, Ovidium „loco“ saepius eadem ratione, qua „modo“, posuisse[1], nonnumquam autem etiam **ante caes. hephth.** conlocasse, M. VI. 7, XIII. 912, XIV. 433, XV. 305, 637, 638, Fast. V. 149 etc., eisdem denique „sistere, consistere, manere“ verbis „loco“ adiunxisse, M. I. 178: „Celsior ipse loco . .“, II. 241: „Nec sortita loco distantes . .“, VIII. 187: „**Constituitque loco** . .“, XI. 692: „. . . **stetit** . . ipso — Ecce **loco** . .“, XIII. 912: „**Constitit** hic et tuta **loco** . .“, XIV. 70: „Scylla **loco mansit** . .“, XV. 305: „Fama tamen signata **loco** est . .“, Fast. 708: „**Constiterant illic**, nomen Aphidna **loco**“ etc.

Quantum is, qui **panegyricum** carmen confecit, **easdem particulas** cumulare adamaverit **contra Tibulli morem**, iterum docet usus particularum „**sive**“ et „**seu**“, quae copula per apocopen ex „**sive**“ orta est. Idem **panegyristae** studium, omnia particulis dissecandi iam de particulis „**aut**“ „**vel**“ disserens adnotavi[2]). Respicias, **panegyristam** in suo carmine **saepius** „**seu** . . **seu**“, „**sive** . . **sive**“, „**seu** . . **sive**“ vel „**sive** . . **seu**“ adhibuisse quam **Tibullum** in omnibus suis elegiis, atque si recte docti viri **differentiam** scribendi rationis inter **Tibullum** et **Lygdamum**, cum ille constanter „**seu** . . **seu**“, hic modo „**seu** . . **seu**“ (1. 6.), modo „**sive** . . **sive**“ (1. 26, 3. 14, 4. 11), modo „**sive** . . **seu**“ (5. 32) adhibuerit, intercedere statuunt[3]), hoc iudicium etiam de **panegyrista** est ferendum atque iterum **panegyristam** propius ad usum scribendi accedere videmus aliorum poetarum, quippe qui has particulas promiscue usurpaverint. Atque si **Tibullus** „**seu** . . **seu**“ plerumque ad distichi membra conectenda (I. 1. 11 et 12, 2. 17 et 18, 10. 21 et 22,), rarius ad coniungendas breviores partes adhibuit (II. 4. 5: „Et seu quid merui, seu quid pecco . .“, 6. 3: „Et seu longa virum terrae via seu vaga ducent“), etiam **panegyristam** aliter fecisse statuo adferens v. 25 ets: „Seu tibi par poterunt, seu . . . ultra, — Sive minus . .“, v. 66: „Seu supra terras Phoebus, seu curreret infra“, v. 95: „. . . seu dextra

[1]) conf. H. 15. 98, 16. 362, A. I. 14. 54, III. 2. 2, 84, A. a. I. 234, II. 478, III. 36, 530, R. a. 128, 792, M. I. 178, 681, II. 31, 241, 338, V. 469, 489, VIII. 187, 368, 585, X. 90, XIII. 263, XIV. 70, 406, Trist. II. 524, III. 32, III. 2. 68, 80, 3. 38, 5. 18, 11. 36. 12. 13, 15. 13. 7, ex P. I. 1. 4, 2. 66. 3. 48, 78, II. 2. 98, 8. 64. 9, 80. III. 1. 24, IV. 4. 28. 10. 42, 13. 50, 15. 22, Fast. I. 274, 326, II. 207, 245. 423 III. 187. 840, IV. 507, V. 149, VI. 46, 782 et respicias easdem iteratas formulas: „quoque loco“ „quolibet loco“ „mutato loco“, „inviso loco“ „suo loco“ etc. et conlocationem frequentatam in versibus pentametris.

[2]) conf. IV. p. 60. ets.

[3]) Kleemann l. c. p. 35. Lierse l. c. p. 35.

velit seu laeva, tueri", v. 96: „Sive hac sive illac . .". Denique apud **Tibullum „seu . . seu"** semel tantum (I. 2. 25: „Parcite luminibus, seu vir, seu femina fiat", apud **panegyristam saepius** cum **coniunctivi** modi formis coniunctum esse adnoto[1]) (v. 45, 46, 66, 94, 95, 96, 101, 103, 208, 209).

Particulas igitur **„seu . . seu" Tibullus** ita conlocavit, ut haec copula novies **in initio** versuum (I. 1. 12, 2. 18, 10. 22, II. 4. 43, IV. 2. 9, 10, 3. 2.), antecedente „et" (II. 4. 5, 6. 3), bis **post primam diairesin** (IV. 2. 11 et 12.), bis **post caes. trith.** (I. 1. 11, 2. 17), quater **post caes. penth.** (I. 2. 33, 10. 21, II. 4. 5, IV. 3. 1), bis **post caes. hephth.** (I. 2. 33, 6. 21), semel **post caes. bucolicam** (II. 6. 3) adpareret. In I. 6. 21: „Exibit quam saepe, time, **seu** visere dicet — Sacra bonae maribus non adeunda deae" copula non duplicatur et docti viri versus 17—39 vario modo transposuerunt[2]) et post v. 22. lacunam statuunt. Si suspicari licet, illud „quam" post „exibit" mutaverim in **„seu"** et responsio est: „Exibit **seu** saepe, time, **seu** visere dicet" et lacuna non statuta v. 23: „ . . . illam sequar unus ad aras" adiungo. In II. 4. 43: **„Seu** veniet tibi mors . .", **„seu"** aut pro „etsi" positum esse concedo aut ad v. 40: „Eripiant partas ventus et ignis opes" sententiam **„seu** vivis" subplendam esse censeo. — **Lygdamus** in 1. 6: **„Seu** mea, **seu** fallor, cara Neaera tamen" **„seu . . seu" in initio** et **post prim. diair.** usus est, in 1. 26: **„Sive** sibi coniunx ‖ **sive** futura soror" 3. 14: „Taenare ‖ **sive** tuis, ‖ **sive** Caryste tuis", 4. 11: „ . . ., ‖ **sive** illi vera moneri, — Mendaci somno ‖ credere | **sive** volent" **„sive . . sive" in initio** vel **post caesuras** adhibuit, in 5. 32: **„Sive** erimus, ‖ **seu** nos fata fuisse velint" **„sive" in initio** et **„seu" post caes. trith.** posuit. — **Panegyrista „seu . . seu" in initio** versuum adhibuit, v. 101: **„Seu** sit . .", 103: **„Seu** libeat . . .", v. 159: **„Seu** . . . fertur . .", 160: **„Seu** . . properat . .", v. 66: **„Seu**[3]) sŭpra terras Phoebus ‖ **seu** curreret infra", v. 45 ets: „Nam **seu**[4]) . . fremat . . . — Non alius sedare queat, | **seu** iudicis ira — Sit placanda . .", (ubi alterum „seu" **post caes. hephth.** adparet), vel **„seu . . sive"** iterat atque in initio vel post caesuras conlocat, v. 25 ets: **„Seu** par poterunt, ‖ **seu** . . . ultra, — **Sive** minus . . .", 94 ets: **„Seu** libeat . . — Quis parma, ‖ **seu** dextra velit ‖ **seu** laeva, tueri — **Sive** hac | **sive** illac veniat . . .", 205—209: **„Seu** . . .

[1]) Indicativi formam v. 25, 79, 159, 205, 207 soli exhibent.

[2]) L. Muellerus ita posuit: 17—20; 25—32; 21, 22, 23, 24, 33—39, Baehrensius: 21, 22, 17—20; 25—37; 23, 24, 39 atque uterque post versum 22. lacunam statuit.

[3]) Altera scriptura: Sive sŭprā . ." etiam ferri posset.

[4]) „seu" alteri copulae postponitur.

properat . ., Longa manet || seu[1]) vita, tamen, mutata figura — **Seu**[1]) me finget . . — Doctum, | seu . . . sim . . — **Sive** ego . . vehar . . .", 79 ets: „Atque haec | **seu** nostras . . sunt . . — Fabula | **sive**[2]) . . dedit . .". — **Catullus** etiam simili dissecandi more gaudet et „**seu** . . **seu**" **in initio** versuum vel **post caesuras** conlocavit in 13. 10: „**Seu** quid suavius elegantiusve[3]) est", 39. 2 ets: „Renidet usquequaque. || **seu** . . est — Renidet ille. || **seu** . . . — Lugetur . .", 44. 1: „O Funde noster. || **seu** Sabine, || **seu** Tiburs (es". 82. 4: „Est oculis, **seu** quid carius est . .". vel „**sive**" eadem ratione iterat et conlocat. 4. 4 ets: „Nequisse praeterire: | **sive** palmulis — Opus foret volare, || **sive** linteo", 19 ets: „Herum tulisse, laeva. || **sive** dextra — Vocaret aura. **sive** . . . incidisset . .", 11. 2: „**Sive** in . . . penetrabit Indos — 5. **Sive** in Hircanos . . — 6. **Sive** Sacas . . — 7 **Sive** qua . . . — 9. **Sive** trans . . . gradietur . .". 76. 16: „Hoc facies, || **sive** id non pote. || **sive** pote (= potis est)", vel „**seu** . . **sive**" adhibet, 44. 5: „Sed **seu**[4]) Sabine, **sive** verius Tiburs", 67. 25 ets: „**Sive** quod . . . flagrabat . . — **Seu** quod . . erat . .". Si L. Muellerum sequeris, etiam 11. 2—9 supra citati adnumerandi sunt, quia ille editor in v. 6: „**Seu** Sacas . . ." scribit. — **Propertius** etiam „**seu** . . **seu**" quindecies **in initio**, quater **post caes. hephth.**, ter **post caes. penth.**, semel **post caes. trith.**, semel **post i. diairesin** et **ad finem** conlocavit. conf. IV. 11. 85, 91: „**Seu** . . mutarit . . . — **Seu** . . manserit . .", II. 26. 29: „**Seu** . . cogitet . .", IV. 5. 25: „**Seu** quae . . mittunt . .", 2. 11: „**Seu** quia . . praecepimus . .". III. 21. 8: „**Seu** venit . ."; II. 27. 5: „**Seu** pedibus Parthos sequitur || **seu** classe . .", III. 8. 13—16: „ . . . **seu** stipat euntem — **Seu** sequitur . ., — **Seu** . . terrent — **Seu** . . . movet", I. 11. 25: „**Seu** tristis veniam || **seu** contra laetus . .", 6. 31—33: „At tu, | **seu** . . qua tendit . . **seu** qua — . . . tingit . . — **Seu** pedibus terras | **seu** pontum . . . — Ibis . .", II. 32. 61: **Seu** si[5]) . . es"; etiam „**sive**" copulam duodecies **in initio** versuum, septies **post caes. penth.**, semel **post caes. trith.**, semel **post i. diairesin** hexametri et **i. diairesin** alterius hemistichii pentametri posuit. I. 20. 7—10: „Hanc tu, **sive** leges . . . — **Sive** Aniena . . tinxerit . . — **Sive** Gigantea spatiabere . . — **Sive** ubicunque . .", II. 3. 43: „**Sive** illam Hesperiis || **sive** . . ostendet . .", 21. 29: „**Sive** aegra pariter || **sive** . . sumus", 25. 10: „**Sive** ego Tithonus

---

[1]) „seu" 3. enuntiati locum obtinet.

[2]) „sive" 2. „ „ „

[3]) = „seu suavius seu elegantius . ."

[4]) „seu" alteri copulae postponitur.

[5]) Altera scriptura: „Quod si . ."

„sive ego Nestor ero[1])", 34. 82: „**Sive** . . rudis || **sive** peritus erit", 9. 36: „**Sive** ea causa gravis || **sive** ea causa levis", III. 8. 23 ets: „Aut . . volo aut audire dolentem, — **Sive** meas lacrimas || **sive** . .", 13. 46: „**Sive** petes calamo || praemia | **sive** cane", IV. 6. 81: „**Sive** aliquid . . parcet Eois"; „**seu** . . **sive**" denique ita adhibet, ut plerumque **primum** versuum locum teneant, semel **post caes. hephth.**, bis **post caes. penth.**, semel **post caes. trith.**, ter **post i. diairesin** semel **in fine** versus adpareant, II. 1. 5.: „**Sive** illam . . incedere . ." 7: **Seu** vidi . . ." 9: „**Sive** . . percussit . .", 11: „**Seu** cum . . . declinat . .", 13: „**Seu** . . luctatur . . .", 15: „**Seu** quidquid fecit || **sive** est . . locuta", 51: „**Seu** mihi sunt . . . 53: „**Seu** mihi Circao pereundum est gramine, **sive** — . . . urat . .", IV. 3. 59 ets: „**Sive** in . . gemuit . . — **Seu** voluit . . .", III. 21. 29—33: „Aut . . . capient . . — **Sive** ebore exactae || **seu** magis aere . . — . . . — **Seu** moriar . .", II. 22. 5 ets: **Sive** aliquis . . diducit . . — Brachia, | **seu** varios incinit . ., 9: „**Sive** . . . errant", I. 14. 9 ets: „Nam **sive** . . . trahit . . — **Seu** . . ducit . .", 8. 44: „**Sive** dies || **seu** nox venerit . .", III. 11. 71: „At tu, | **sive** petes portus, || **seu** navita linques". — **Horatius** „**seu** . . **seu**" in C. I. 1. 27 ets, II. 3. 5 ets, III. 4. 3 ets, 24. 56 ets, **in initio** versuum posuit, in C. I. 11. 4, II. 17. 17, III. 6. 30 ets, A. p. 426, unum „**seu**" **in initio**, alterum **post caesuram**, in C. I. 7. 19 ets, utrumque **post caesuras**, in C. III. 4. 22—24 bis **post caes.** semel **in initio** conlocavit atque, III. 24. 56 ets. exceptis, cum **indicativi** modi formis coniunxit. Particulam „**sive**" in (C. I. 2. 33, 35. 41, 22. 5, 6, 32. 7, III. 27. 61, Sat. I. 4. 124, II. 5. 11 **in initio** versuum, in C. I. 16. 3 ets, II. 14. 11 ets, I. 6. 19 partim **in initio** partim **post caesuras** cum **indicativi** modi formis exstructam adhibuit. Particulae denique „**seu** . . **sive**" in C. I. 4. 12, 12. 53, 55, 13. 9, 11, III. 21. 2, 3, 4, IV. 2. 10, 13, 17, Sat. II. 6. 25 plerumque **in initio** versuum, nonnumquam **post caesuras** adparent et, C. I. 4. 12 excepto, cum **indicativo** coniunguntur. Omnino raro Horatium his particulis in Epistulis et satiris usum esse statuo. — **Vergilius** „**seu** . . **seu**" in G. III. 49 ets, IV. 25, 33 ets, A. II. 62, 739, V. 69, VI. 881 ets, IX. 279, XI. 69, 327, 661, XII. 685 ets, 935 ita posuit, ut novies **in initio** versuum, quater **post caes. penth.**, ter **post caes. hephth.**, quater **post caes. trith.**, semel **post primam diairesin** copula „**seu**" conlocetur et, A. VI. 881 et 882 exceptis, ubicunque cum **indicativi** formis exstruxit. Copulam „**sive**" in E. 5. 5. ets, G. III. 211, A. XI. 443 ets, 778 ets. XII. 892 ita adhibuit, ut ter **in initio** versuum, quater **post caes. trith.**,

[1]) panegyrista v. 50 ets. 111. ets. solam Nestoris aetatem novit.

bis **post caes. penth.** adpareat et semper cum **indicativo** coniunxit, nam in A. XI. 778 ets: „ . . . **sive** ut templis praefigeret arma — Troia, captivo **sive**[1]) ut se ferret in auro" coniunctivi formam „ut" expostulat. Copulas „**seu** . . **sive**" vel „**sive** . . **seu**" in E. 8. 5 ets, 10. 37 ets, G. I. 86, 87, 89, A. I. 222 ets[2]), 573 ets, II. 34, III. 262[3]), IV. 240 ets, VII. 199, 235, 604 ets, IX. 680, X. 109 ets, XI. 528 ets, ita conlocavit, ut singulae particulae decies et septies **in initio**, quinquies **post caes. hephth.**, bis **post caes. penth.**, ter **post caes. trith.**, bis **post i. diairesim** locum teneant atque, E 10. 37 ets, A. XI. 528 exceptis, **indicativi** formas adiunxit. — **Ovidius** denique „**seu** . . **seu**" in A. II. 4. 41, 43, R. a. 378, Hal. 68, M. IV. 519, VIII. 25 ets, X. 603, 607, XIV. 26 ets, 123, Trist. I. 2. 87, 89, ex P. III. 3. 3 ets, IV. 15. 35, Fast. II. 81 ets, 677, III. 123, 124, 125, V. 557 ets, VI. 433, ets ita posuit, ut vicies **in initio**, novies **post caes. penth.**, ter **post caes. hephth.**, semel (F. II. 677) **in initio**, antecedente „et", adpareat, atque ubicunque, R. a. 358, excepto, ubi etiam dubitari potest de genuina coniunctivi forma, **indicativi** terminationes exstant. — Copulam „**sive**" vel plerumque „**sive** . . **sive**" in H. 1. 15, 17, 3. 153 ets, 10. 97, 13. 164, 15. 81, 83, 211, 217, A. II. 4. 11, 13, 17, 18, A. a. I. 309 ets, 405, 407, II. 59, 61, 297 ets, III. 334, R. a. 165 ets, M. I. 78, 80, III. 46 ets, 670 ets, IX. 711 ets, XI. 121 ets, XIV. 20 ets, XV. 342, 346, 350, Trist. I. 3. 89, 11. 3 ets, III. 10. 51 ets, 12. 39, IV. 10. 131, V. 3. 13, 4. 44, 7. 43, 45, ex P. I. 2. 55 ets, 3. 31, IV. 2. 31, 33, (Ibis 147, 148, 149, 151, 152, 153), Fast. I. 633 ets, II. 641, III. 153 ets, 405, V. 683, 685 ita usurpavit, ut haec copula in **54** locis **versum incipiat** (in H. 3. 153 praecedente pronomine „me", in A. a. II. 59 praeposita copula „nam"), undecies **post caes. penth.**, quater **post caes. trith.**[4]), ter **post i. diairesin**, semel **post caes. hephth.**[5]), ter (A. a. I. 405, M. IX. 711, Fast. I. 633) **post caes. bucolicam** ponatur et, uno tantum loco excepto (M. IX. 711), semper cum **indicativi** formis coniungatur. — Particulas „**seu** . . **sive**" vel „**seu** . . **sive** . . **sive**" . . etc. saepe **Ovidius** adhibuit, in H. 2. 123, 4. 79, 81, 83, 13. 103, A. II. 2. 53 ets, 7. 3, 5, 9, 10, A. a. I. 61, 63, 65, 491, II. 203, 205, 207, M. IV. 321 ets, V. 638, 640, VI. 19, 20, 22, 23, X. 80 ets, 397, 398, 399, XV. 324 ets, 572 ets, Trist. I. 6. 23, 25, 10. 7 ets, 12. 3, 5, 11, III. 5. 27, 8. 25 ets, V. 3. 13 ets, ex P. II. 10. 33 ets, IV. 1. 3, 5, 3. 19 ets, 8. 17, 19, Fast.

[1]) „sive" 2. enuntiati locum obtinet.
[2]) sine dubio „credunt" pro „credant" est restituendum.
[3]) „ „ „sunt" „ „sint" „ „
[4]) M. I. 78, III. 47, XI. 121, Fast. II. 641.
[5]) Trist. III. 12. 39: „ . . ., sive ille Latina".

II. 477, 479, 480, III. 621, 622, 773, 775, 777, IV. 171. 177, 693 ets, 719, 749, 751. 753, VI. 141. „sive . . seu" in H. 3. 123, 4. 79, 81, 83, 13. 103. A. II. 7. 3. 5. 9, 10, A. a. I. 487. 583, M. VI. 19, 20, 22, 23. XV. 156, Trist. I. 6. 23. 25. 10. 7, 9. III. 6. 17 ets, 8. 6, ex P. IV. 3. 19 ets, atque ita posuit, ut in **85** locis „seu" vel „**sive**" **versum incipiat**, quater decies **post caes. penth.**, sexies post **caes.** hephth., ter **post caes. trith.**, novies **post i. diairesim** adpareat. Atque iterum adnoto, A. a. I. 583. ex P. IV. 8. 17, M. 15. 156 exceptis, ubicunque **indicativi** formas his particulis adiunctas esse.

Ex particulis **conparativis** Tibullus particulam „**quam**" per apocopen ex „**quantum**" ortum bis tantum pro „ἤ" in I. 1. 51 ets: „ . . potius pereatque . . — **Quam** fleat . . ." **in initio** versus, et II. 3. 32: „Fabula sit mavolt ‖ **quam** sine amore deus" **in initio** alterius hemistichii pentametri adhibuit, nam IV. 7. 1 ets: „ . . . texisse . . — **Quam** nudasse . . magis" a Tibullo abiudicantur. Saepius autem hac copula pro „ὅσον" usus est eamque quater **in initio** versuum. semel **post** i. diairesim posuit, conf. I. 3. 35: „Quam bene . . vivebant . .". 10. 2: „Quam ferus . . fuit". 39: „Quam potius laudandus . . est . .", II. 4. 8: „Quam mallem . . esse". 1. 70: „Heu mihi, quam doctas nunc habet . .". — **Lygdamus** semel in 6. 53: „Quam vellem . . ." hac copula usus est. — **Panegyrista** semel hac conparativa copula utitur eamque **insolito more anteposuit** in v. 32: „**Quam** tibi maiores, maius decus ipse futuris". — **Catullus** „**quam**" = „quantum" in 24. 9, 31. 4, 63. 51, 64. 71, 87, 66. 82. 68. 79: „Haec tu | quam lubet abice, Quam te libenter, quamque laetum . .. Ego | quam miser . . .. Ah miseram adsiduis ‖ quam luctibus . . .. Regia, | quam suaves . .. Quam iucunda . .. Quam . . desideret . .. **in initio** vel **post caesuras** adhibuit, semel „**quam si**" in 17. 20: „Tantundem omnia sentiens. ‖ **quam si** nulla sit". saepius „**tam . . quam** . .", 2. 11. 3. 7. 7. 3. 7, 9, 10. 32, 66. 75 ita, ut „quam" semper **post caesuram** cadat, post conparativi formas denique in 58. 3. 64. 82. 150 ets, 73. 5 ets, 109. 4: „Plus, **quam** se . .. Proicere optavit potius ‖ **quam** . . . et potius . . . — **Quam** . .. . . nec acerbius . . — **Quam** . .. potius . . — **Quam** . .". 70. 2. ets: „Nulli . . . — **Quam** mihi . . .". 57. 7: „Non hic, **quam** ille, magis vorax". ubi etiam „quam" antepositum est conparativi formae, **in initio** vel **post caes.** positam. — **Propertius** „**quam**" (= quantum) septies **in initio** posuit, conf. I. 5. 26, 19. 21, II. 15. 3, 9. 23. 11, 26. 7, III. 20. 19: „**Quam** cito . .. . . vereor[1]) . .. multa . ., vario . .. care . ., timui

[1]) Subpleas ad unumquodque verbum „quam".

. .. multae . .". semel **post i. diairesin,** I. 17. 6: „Adspice, **quam** saevas . .". semel **post caes. penth.** in II. 34. 91: „Et modo formosa ‖ quam multa . .", semel **in initio** alterius hemistichii pentametri II. 34. 24: „Omnes iam norunt, **quam** sit . . bonum". atque **„quam"** conparativum quater decies **in initio** conlocavit, I. 17. 15 etc. II. 9. 33 etc. 49 etc. III. 19. 5 etc, I. 11. 9 etc. II. 28. 5 etc. I. 4. 25 etc. II. 5. 11 etc, 13. 37 etc, 18. 5 etc, I. 8. 33 etc, 9. 20 etc, II. 28. 5 etc. 18. 11 etc: „Nonne fuit levius . . . — Quam . .. Non sic . . . — Quam . ., Non . . magis . . — Quam . .. . . citius . . — Quam . ., . . mage . . — Quam . .. Sed non tam . . — Quam . .. Non ullo gravius . . — Quam . ., Non ita . . — Quam . ., Nec minus . . — Quam . .. Cui maiora . . — Quam . .. Illa . . maluit . . — Quam . ., Et magis . . — Quam . .. Sed non tam . . — Quam . .. Illum fovit . . — Quam prius . .[1]), semel **post caes. hephth.** in II. 21. 9: „Dispeream, si quidquam aliud **quam** gloria de te — Quaeritur . ." — **Horatius „quam"** (= quantum) quater **in initio,** C. I. 13. 8, II. 13. 21. Sat. I. 2. 20, 3. 67: „Quam lentis . . macerer . .. Quam paene . ., Quam sibi non sit amicus . . .. Quam temere . . .". bis **post caes. penth.,** Sat. II. 6. 97: „Vive memor, quam sis aevi brevis . .". Epist. I. 11. 7: „Scis, Lebedus quam sit . . desertior . ." conlocavit atque **conparativam copulam „quam"** plerumque **in initio,** C. I. 7. 11 ets, 36. 6 ets, III. 3. 49 ets. Sat. I. 10. 65 ets. Epod. 12. 5 ets: „Nec tam . . — **Quam** domus . . .. Nulli plura . . — **Quam** dulci Lamiae . .. . . sic melius . . — **Quam** . .. . . limatior . . — **Quam** rudis . . . auctor — **Quamque** . . . turba . ., Namque sagacius . . — **Quam** canis . .". C. III. 5. 50. 53. 16. 25 ets, Sat. I. 2. 104 ets: „ . . non aliter . . . — **Quam si** . . .. . . splendidior . . — **Quam si** . ., . . ante — **Quam** mercedem ostendi . .". bis **post caes. trith.** Epod. 2. 55: „Iucundior, **quam** lecta . .". C. II. 2. 9 ets: „Latius regnes . . — Spiritum, **quam si** . . .", semel **post i. diairesin,** C. IV. 8. 20 ets: „. . clarius indicant — Laudes, **quam** . .". **post caes. penth.** Sat. I. 2. 79: „Plus haurire mali est, **quam** ex . .". C. I. 24. 10: „Nulli flebilior, **quam** tibi . ." posuit. — **Vergilius „quam"** (= quantum) **in initio** posuit et **post caes. hephth.** E. 2. 20: „Quam divas pecoris nivei, ‖ quam lactis abundans!", A. VI. 694: „Quam metui . .". **post caes. penth.** E. 10. 33, A. IV. 11. VI. 436, VIII. 86: „Arcades o mihi tum quam molliter . . Quem sese ore ferens! quam forti . .. Proicere animas; quam vellent . ., Thybris ea fluvium, quam longa . .". **post caes. hephth.** A. IV. 193, XI. 309: „Nunc

[1]) = „priusquam" conf. VI. p. 36.

hiemem inter se luxu, quam longa . ., . . ., sed haec quam angusta videtis", **post i. diair.** E. 3. 100, G. II. 103, 106: „Heu, heu, quam pingui . ., Sed neque, quam multae . ., Discere, quam multae . .", saepius **conparativum „quam"** adhibuit et quidem praecedente „aliter" **post caes. trith.** G. I. 201: „Non aliter, **quam** qui . .", A. IV. 669: „Non aliter, **quam si** . .", **post caes. hephth.** A. XII. 124: „Haud secus instructi ferro, **quam si** . .", post **„tam" in initio,** G. I. 204 etc. III. 471 ets, A. VII. 787 ets: „Praeterea tam sunt . . . — **Quam** . . ., Non tam creber . . — **Quam** multae . ., Tam magis . . . — **Quam** magis . .", G. IV. 472 ets, A. VI. 309, 311, VII. 718: „Umbrae ibant . . . — **Quam** multa . ., **Quam** multa . . .. „**Quam** multae . . .", **Quam** multi . . .". ubi in antecedentibus „tam" subplendum est, **post caes. hephth.** A. IV. 188: „Tam ficti pravique tenax, ‖ **quam** . .", post „magis" **in initio,** G. 209 ets, 452 ets, A. V. 29 ets, VI. 470 ets: „Sed non ulla magis . . — **Quam** . ., Non tamen ulla magis . . — **Quam si** . .. Quove magis . . — **Quam** quae . .. Nec magis . . — **Quam si** . .", vel post aliam conparativi formam, A. III. 429 etc, VIII. 16 ets: „Praestat . . — **Quam** semel . . . . manifestius ipsi — **Quam** Turno . .", **post caes. hephth.** A. IV. 502: „Concipit aut graviora timet, ‖ **quam** . .", **in initio** et **in fine** et propter alteram copulam **in caes. hephth.**, A. XI. 169 ets: „Quin ego non alio digner te funere, Palla — **Quam** pius Aeneas, ‖ **et quam** ‖ magni Phryges, **et quam** — Tyrrhenique . . .". **„Quam"** denique Vergilius **anteposuit** in A. VIII. 723: „**Quam** variae linguis, habitu tam vestis et armis", X. 763 ets: „ . . ‖ **Quam** magnus Orion — Cum . . . — Aut . . — (768) Talis se . . infert . .", V. 458 ets: „Nec mora nec requies, ‖ **Quam** multa . . . — . . . sic densis ictibus . .", VII. 718 ets: „**Quam** multi . . volvuntur . . . — Saevus ubi . . — Vel cum . . — Aut . . — Scuta (i. e. tot) sonant . .", G. III. 309 ets: „**Quam** magis . . spumaverit . . — Laeta magis (i. e. tam laeta magis) . . . manabunt . .". — **Ovidius** saepissime **„quam" conparativum** adhibet atque 48 locos repperi, ubi **in initio** versuum adparet, **H.** 3. 119, 6. 59, 9. 29, 107, 15. 192, 355, 17. 95, 19. 95, **A.** II. 2. 61, III. 3. 3, **A. a.** I. 461, 655, **R. a.** 140, 463, **M.** II. 278, 534, 810, III. 320, 731, IV. 211, VI. 284, VII. 477, 488, VIII. 384, XIII. 9, 96, XIV. 16, **Trist.** IV. 6. 32, V. 2. 69, 4. 29, 41, 6. 37, 39, **ex P.** II. 4. 29, 7. 29, 8. 67, 11. 8, III. 12. 23, 13. 16, IV. 14. 57, 15. 15, 16, 17, (Ibis 39, 204), **Fast.** IV. 593, atque **50** locos, ubi **post caes. penth.** ponitur, **H.** 5. 111, 6. 9, 9. 23, 10. 1, 45, 12. 185, 13. 155, 14. 7, 15. 177, 16. 145, 259, 353, 17. 253, 18. 21, 19. 91. 105, 113, 21. 131, **A.** I. 2. 13, 8. 27, II. 10. 15, 15. 5, III. 9. 47, 11. 15, **R. a.** 335, 647, **M.** II. 141, III. 361, IV. 612, V. 635, XII. 480, 575,

XIII. 160, XIV. 307, XV. 330. **Trist.** IV. 1. 105. 10. 79. V. 6. 13. **ex P.** II. 10. 11, III. 5. 51. IV. 8. 41. 14. 13, 43. (Ibis 257. 263.) **Fast.** I. 197. II. 567. IV. 125, VI. 291, quibus addas **26** pentametros, ubi eodem modo **„quam" alterum hemistichium** incipit. **H.** 10. 2. 82. 12. 172. 13. 44, 16. 36. 17. 70, 18. 108, 128. 134. 19. 170. 20. 12. 158. **A.** II. 2. 28, 11. 26, **A. a.** II. 182, 398, III. 66, 296. 600, **Trist.** IV. 5. 10. **ex P.** I. 10. 36, II. 4. 12, III. 1. 76. 98. IV. 8. 40, 14. 12: atque **25** versus, ubi **post prim. diair.** conlocatur. **H.** 3. 129. 130. 9. 11, 16. 4. 18. 88, 19. 18. 20. 46, **A.** II. 5. 55, 19. 30. III. 10. 46. **A. a.** I. 272, **M.** XII. 220, **Trist.** I. 6. 17, II. 140, V. 6. 38. **ex P.** I. 4. 92. 5. 32, 8. 64. II. 7. 45. III. 5. 12, IV. 8. 98. 12. 22, (Ibis 205. 631). **Fast.** I. 170. atque **10** versus, ubi **post caes. trith.** adhibetur, **H.** 13. 105. 16. 338. **M. f.** 12. **M.** III. 257, 374. 662, IV. 348, VI. 195. **Trist.** V. 13. 21, **ex P.** I. 10. 18, IV. 9. 33, atque **11** locos, ubi **post caes. hephth.** adparet. **H.** 7. 63. 11. 23. 18. 185, **A.** III. 1. 47, **R. a.** 149, 585. 649. 669. **M. f.** 35. **M.** VI. 684. et **2** locos, ubi ad **finem** versuum ponitur, H. 19. 101, M. VIII. 55 (: „. . . **quam si**", . . . **quam** sim". Sane paucissimi sunt loci, ubi propter aliam magis valentem copulam vel magis ecferendam voculam **„quam"** a suo loco removetur, dico R. a. 141 ets: „**Quam** platanus rivo gaudet, | **quam** populus unda — **Et quam** . . . — Tam . .", ex P. II. 9. 45 ets: **„Sed quam** . . . — Tam . . .", H. 19. 170: „**Tu, quam** saepe petis, quod amas, tam saepe relingues", M. XIV. 677: „**Plus, quam**[1] credis, amo . .". Eadem ex causa **„quam"** quater **in caes. hephth.** cadit. A. III. 1. 47: „Et tamen emerui || **plus, quam** tu, posse ferendo". M. XII. 583: „Exercet memores | **plus quam** || civiliter iras". Trist. V. 5. 17: „Quaeque gravi nuper || **plus quam** || quassata procella est". Fast. IV. 301: „Quisquis adest operi, **plus quam** || pro parte laborat". Quia adbreviandi causa versus citare supersedeo, hoc tantum adiungo, circiter **33** locos esse, ubi **Ovidius „quam . . tam"**, circiter **26**, ubi **„plus . . quam"** vel **plura . . quam"**, **9**, ubi **„minus . . quam"**, **2**, ubi **„minor . . quam"**, **9**, ubi **„magis . . quam"**, **3**, ubi **„maior . . quam . ."**, **9**, ubi **„potius . . quam"**, **11**, ubi **„melius . . quam"**, **1**, ubi **„praestat . . quam"**, **3**, ubi **„malle . . quam"**, **5**, ubi **„non aliter . . quam"**, **2**, ubi **„haud aliter . . quam"**, **2**, ubi **„non secius . . quam"**, **4**, ubi **„non aliud . . quam"**, usus est, ita ut iterum poetam

[1] Ovidium hoc vitasse, demonstrant H. 3. 129: „Plus ego | **quam** . . ". 9. 11: „Plus tibi || **quam** . .", 16. 4: „Et plus, **quam** . .", 20. 46: „Quae tibi, | **quam** credis, plura . . .". A. II. 5. 55: „Haec quoque, | **quam**, 19. 30: „Facta est, | **quam** . .". ex P. III. 5. 12: „ . . Non mihi, | **quam** . ." (= IV. 12. 22), H. 19. 170: „Exiguum, | sed plus, | **quam** . . ." etc.

certas formulas adamasse statuam. nam aliae phrases: „acrius, fortius, fortior, gravior, tristius, laetior, notior, brevior, felicior, gratior, turpius, citius, molius, aequior, propior, mitius, contra, ultra, infra, ulterius, inferius . . . quam" **semel**, „levius, utilior, citius . . quam" **bis**, „tutius . . quam" **ter** tantum exstant. — Ut **panegyrista** copulam „**quam**" **anteposuit** sic etiam **Ovidius** non raro hac transpositione usus est, conf. H. 6. 59 ets, 9. 29 ets, 12. 26, 19. 179, A. III. 3. 3 ets, A. a. I. 461 ets, M. IV. 211, XII. 220, Trist. I. 6. 17, V. 6. 37—40, ex P. II. 9. 45 ets, IV. 14. 57, 59, 15. 15—19, ubi „**quam**" sequenti copulae „**tam**" anteponitur, H. 9. 11, 18. 21, 88, 20. 46, A. II. 5. 55, 19. 30, III. 10. 46, A. a. II. 13, M. f. 12, M. XIII. 95 ets, ex P. I. 4. 92, 8. 64, II. 10. 11, IV. 12. 22, (Ibis 204, 305, 631.) Fast. II. 567, ubi etiam copulae „**quam**" **conparativi** forma postponitur. —

Conferas denique ea, quae de particulis „**postquam, priusquam, antequam**" (VI. p. 33—39.) adnotavi, ex quibus etiam adparet „**quam**", si copularum partes seiungantur, **initium** versuum vel locum **post caesuras** tenere.

Panegyristam etiam „**qualis**" pro „**qualiter**" usum esse iam (III. p. 44.) commemoravi et **pan.** v. 43 ets: „**Qualis** inaequatum **si quando** onus urget . . . — . . natat . . libra", optime cum **Ovidii** M. XI. 24: „Et coeunt, **ut** aves, **si quando** . . . cernunt . .", XII. 50: „**Qualia** de pelagi, **si** quis procul audiat, undis — Esse solent . . .", XV. 604: „ . . . aut **qualia** fluctus — Aequorei faciunt, **si** quis procul audiat illos" optime conparantur.

De particula „**cum**" conparativa conf. VI. p. 15—33, praesertim Ovidiana exempla (VI. p. 31.).

Particulam „**tamquam**" (= quasi, ὥσπερ, ὁμοίως.) **Tibullus, panegyrista, Lygdamus, Propertius, Horatius non** adhibuerunt, **Catullus** semel **in initio** (97. 10.), semel **post caes.** (25. 8.), **Vergilius** semel **post i. diairesin,** E. 10. 60: „Spicula, tanquam haec sint . . ." posuit. **Ovidius** saepius hac copula est usus eamque quater **in initio,** Trist. II. 1. 130, ex P. I. 2. 16, Fast. II. 92, Ibis 438, septies **in initio** antecedente altera copula, H. 12. 148: „**Sed tanquam** . .". 13. 158, 15. 69, M. XI. 720, XIII. 437: „**Et tanquam** . .". A. I. 12. 11: „**At tanquam** . .", II. 9. 37: „Huc **tanquam** iussae . .", bis **post caes. trith.** H. 19. 28, Fast. II. 185, **quaterdecies** autem **post caes. penth.** posuit, conf. H. 15. 137, M. II. 360, III. 246, 651, IV. 565, V. 471, VI. 471, VII. 756, X. 279, XIII. 545, Trist. IV. 1. 97, 3. 19, V. 5. 35, ex P. I. 9. 7, et cum **coniunctivi** modi formis coniunxit.

Copula „**ceu**" ex „ceve" exorta (= sicut) apud **Tibullum, Lygdamus,**

panegyristam non legitur atque etiam a **Catullo, Propertio, Horatio** semel tantum adhibetur. **Horatius „ceu" in initio** posuit. C. IV. 4. 43: „Ceu flamma . . equitavit . .", **Catullus post i. diair.** 64. 239: „Thesea. ceu pulsae . . nubes . . liquere . .". **Propertius post caes. penth.**, IV. 5. 19: „Exorabat opus verbis, ceu . . . perurat . . lympha . .". — **Ovidius,** excepto A. III. 9. 25: „Adspice Maeoniden. a quo, || **ceu** fonte. . . ., — . . rigantur . .". nonnisi in Metamorphoseon libris hac copula usus est eamque semel **in initio,** M. XI. 26: „Ceu[1]) . . . praeda est . .". semel **post i. diair.** IV. 222: „Ergo ubi. **ceu** mater. . . . dedit . .", ter **post caes. hephth.** A. III. 9. 25. iam citato. M. V. 509: „Mater ad auditas stupuit, **ceu** saxea. voces". XV. 303: „ . . . . | **ceu** spiritus oris — . . solet . .. sexies **post caes. penth.** M. I. 135: „Communemque prius. **ceu** lumina solis et auras, — . . . signavit . .", 420: „Vivaci nutrita solo, **ceu** matris in alvo". III. 79: „Impetu nunc vasto. **ceu** concitus imbribus amnis. — Fertur . .", IX. 170: „Ipse cruor. gelido[2]) **ceu quondam** lamina candens — . . . stridet . .". XII. 487: „Plaga facit gemitus. **ceu**[3]) corpore marmoris icti, — Fractaque dissiluit percusso lamina collo". — **Vergilius** saepius **„ceu"** adhibuit ad introducendas conparationes idque quinquies **in initio** posuit. G. I. 303: „Ceu, pressae **cum** . . tetigere carinae. — Puppibus . . nautae inposuere coronas". A. VI. 491 ets: „ . . . pars vertere terga, — **Ceu quondam** petiere rates . .", VII. 378: „**Ceu quondam** . . . turbo — Quem . . . exercent . . ille actus . . . fertur . .". 673 ets: „ . . . feruntur, — **Ceu** duo . . . **cum** . . . — Descendunt Centauri . . .", 698 ets: „ . . . canebant. — **Ceu quondam** . . cycni. — **Cum** . . .", semel **post i. diair.** A. X. 356 ets: „ . . Magno discordes aethere venti — Proelia **ceu**[4]) tollunt . . . (360) Haud aliter . . concurrunt . . .". semel **post caes. trith.** A. IX. 339 ets: „Inpastus **ceu** plena leo . . turbans — Suadet enim . . . fames . . . fremit ore cruento. — Nec minor . .". quater **post caes. penth.** A G. III. 542: „Litore in extremo. **ceu** naufraga corpora, fluctus — Proluit . .", A. II. 416: „Adversi rupto **ceu**[5]) **quondam** turbine venti — Confligunt . ." (conf. X. 356.), 516: „Praecipites atra **ceu**[6]) tempestate columbae — . . . sedebant". IX.

---

[1]) „ceu" 4. enuntiati locum obtinet.

[2]) „ 2. „ „ „

[3]) Altera traditio: „in corpore". „ut corpore"; Koch emendavit: „ut verbera . .", Riese „ut verbere", et traditum „collo" Merkelius et Riese mutaverunt in „callo"

[4]) „ceu" 6. enuntiati locum obtinet.

[5]) „ 4. „ „ „

[6]) „ 3. „ „ „

792 ets: „Et glomerare manum. **Ceu** saevum turba leonem — **Cum** telis premit . . . Haud aliter . .", decies **post caes. hephth.** A. X. 723 ets: „Inpastus stabula alta leo **ceu**[1]) saepe peragrans — Suadet . . .. si forte . . . — Gaudet . . — Sic ruit . ." (conf. IX. 339.), G. IV. 96 ets: „Namque aliae turpes horrent, **ceu** pulvere ab alto — **Cum** venit . .". 499 ets: „Dixit et ex oculis subito, **ceu** fumus in auras — Conmixtus tenues fugit . .", A. V. 740: „Dixerat, et tenues fugit, **ceu** fumus, in auras". II. 438: „Hic vero ingentem pugnam, **ceu** cetera nusquam — Bella forent . .", V. 88: „Squamam incendebat fulgor, **ceu** nubibus arcus — Mille iacit . .", 527: „Consumta in ventos, caelo **ceu**[2]) saepe refixa — Transcurrunt . . . sidera . .", VIII. 408 ets: „Curriculo expulerat somnum, **ceu**[3]) femina primum — Cui . . . (414.) Haud secus . .", X. 97: „Caelicolae adsensu vario; **ceu** flamina prima — **Cum** . . fremunt . .", XI. 297: „Ausonidum turbata fremor, **ceu** saxa morantur — **Cum** rapidos amnes . .", semel **ad finem** A. II. 355 ets: „ . . . Inde, lupi **ceu** — Raptores . . . vadimus . .".

Particulam **„sicut"**, quae similitudinem tantum indicat, **Tibullus, panegyrista, Propertius** non adhibuerunt, **Lygdamus** semel 1. 18: **„Sicut** erit, . ." **in initio, Catullus** semel 2. 9: „Tecum ludere, **sicut** ipsa . ." **post** caes., **Horatius** semel **post caes.** Epod. 11. 1: „Petti nihil me, **sicut** antea, iuvat", semel **in fine** versus, Sat. I. 1. 32: „ . . ., **sicut** — Parvula . . ormica . .". **Vergilius** semel **in initio** posuit, A. VIII. 21 ets: „ . . ., perque omnia versat — **Sicut** aquae . . **ubi** . . . pervolitat . .". **Ovidius** saepius hac copula usus est eamque duodecies **in initio** posuit in H. 21. 25, 120, A. II. 5. 45, M. IV. 370, V. 601, VI. 244, 657, XII. 205, XIII. 885, Fast. I. 424, VI. 331: „**Sicut**[4]) eram . ., ab Hippolyte . .. erant . ., inhaerebat . ., eram . ., erant . ., erat . .. erat . ., erat . .. erat . ., erat . .; Fast. II. 233 ets: „Sicut aper, . . actus — . . dissipat . . — Mox . . periit, sic . ." et respicias tam iteratam brevem formulam „sicut erat" etc, et tantum in F. II. 233 ets. longiorem conparationem induci. Septies **„sicut" post caes. penth.** conlocavit, etiam in brevibus formulis, II. 6. 112, 9. 110, 10. 138, Trist. III. 4. 79, ex P. IV. 5. 13, (Ibis 291, 359), bis ob alteram hunc locum obtinentem copulam removit **in caesuram,** H. 16. 39: „Nec tamen est mirum, || **si, sicut**

---

[1]) „ceu" 5. enuntiati locum obtinet.

[2]) „ 2. „ „ „

[3]) Alia traditio est: „**cum** . ." sed sequens „haud secus" copulam „ceu" conmendat. Conf. Apoll. Rh. Argon. III. 291—295.

[4]) „sicut" subpleas ad sequentia verba.

oporteat, . .", 20. 5: „Quid pudor ora subit? || **Nam, sicut** in aede Dianae". Quia, ut exempla proposita docent, „sicut" leviter tantum similitudinem indicat et brevibus formulis adiungitur, fortasse in Vergilii A. VIII. 21 ets. et Ovidii Fast. II. 233 ets., quibus in locis vera conparatio inest, „velut" vel „veluti" exspectandum esset.

Huic longiori, quam iam excusavi[1]), digressioni pauca adiungam atque deinde, ne longius obsistam, quantum possum, ad finem ex voluntate percurram.

---

[1]) VI. p. 67.

CONTINUABITUR.